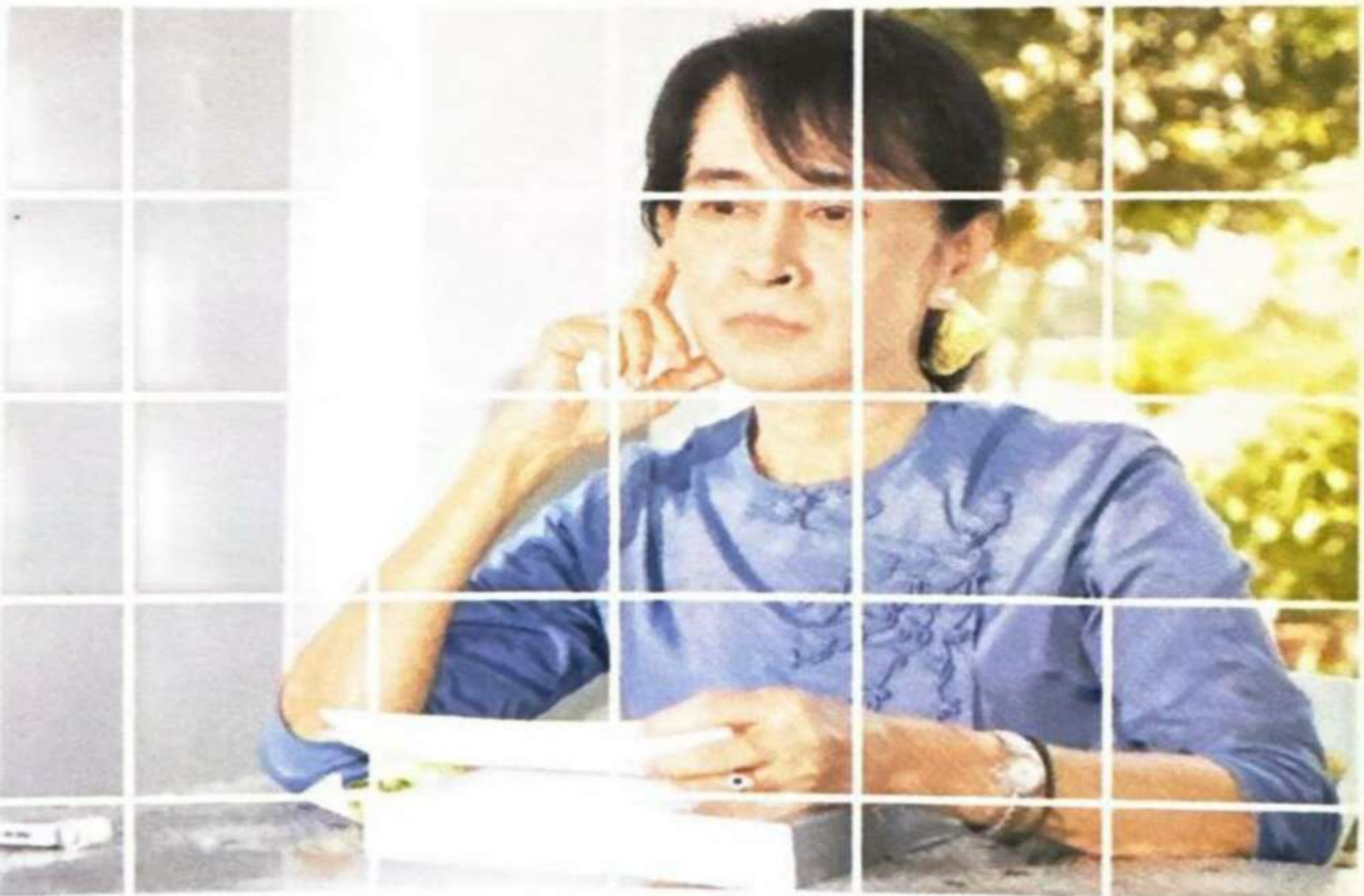

Letters from Burma
မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့စာ
ကော့ဆွီ ဖြစ်

Whisper Of Words

စာအုပ်စာမျက်နှာ :

<https://t.me/TheBookR>

စာအုပ်ဈေးရဲ့ - စာအုပ် ၇၄

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ပထမ အကြိမ်

(၁၀၀၀) ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၅

မျက်နှာဖုံး

မိုးဇင်

ဓာတ်ပုံများ

ရွှေအင်းသား ခင်မောင်ဝင်း၊ ဝင်းဝင်း၊ ကျော်စိုးနိုင် (BG)၊ မိုးဇင်

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်မိုးမိုးလွင်၊ စာအုပ်ဈေး စာအုပ်တိုက် အမှတ် ၁၃၉၊ ပထမထပ်၊ ၃၆
အလယ်လမ်း၊ ကျောက်တံတား မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့ မှ ထုတ်ဝေ၍ ဦးမျိုး
ညွန့် (မြီ ၁၃၀၁၆) စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက် အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်
ကုန်မြို့တွင် မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းစာသားများကို ပုံနှိပ်သည်။

တန်ဖိုး - ၃၂၀၀ ကျပ်

အောင်ဆန်းစုကြည်

မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့စာ၊ အောင်ဆန်းစုကြည်၊ ရန်ကုန်။ စာအုပ်ဈေး
စာအုပ်တိုက်၊ ပထမအကြိမ်၊ ၂၀၁၅။ ၁၆၁ - စာ၊ ၁၃. ၃ x ၂၁ စင်တီ
မီတာ။

(၁) မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့စာ (အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ)

Ebook မှတ်တမ်း

Photo & Pdf - Ko Kyaw Thu

Ocr - Thaw Zin

Proof - ကောင်ကြီးဂျိုး

Epub Kfx Creator - [W H I S P E R of W O R D S](#)

Letters From Burma

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ

အောင်ဆန်းစုကြည်

စာအုပ်ဈေး

အမှတ် ၁၃၉၊ ပထမထပ်၊ ၃၆ အလယ်လမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်
ကုန်မြို့

ဖုန်း ၀၁ ၂၅၀၀ ၂၀၊ ၀၉ ၈၇၆ ၃၅၀၀

Whisper Of Words Ebooks

မာတိကာ

About Us

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမှာစာ ၁

၁။ Letters from Burma: Holiday (၁)

အပန်းဖြေနားရက်များ ၁

၂။ Letters from Burma: Holiday (၂)

အပန်းဖြေနားရက်များ ၂

၃။ Letters from Burma: Holiday (၃)

အပန်းဖြေနားရက်များ ၃

၄။ Letters from Burma: Holiday (၄)

အပန်းဖြေနားရက်များ ၄

၅။ Letters from Burma: Looking Back, Looking Forwards

နောက်ပြန်ကြည့်ရင်း၊ ရှေ့မျှော်ကြည့်ရင်း

၆။ Letters from Burma: Keepers of Conscience

ယုံကြည်ချက်ကို စောင့်သိသူများ

၇။ Letters from Burma: Animal Talk (၁)

တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း ၁

၈။ Letters from Burma: Animal Talk (၂)

တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း ၂

၉။ Letters from Burma: Travelers

ခရီးသွားများ

၁၀။ Letters from Burma: An old Solider

စစ်သားအိုကြီး တစ်ဦး

၁၁။ Letters from Burma: Vaclav Havel

ဗက်လက်စ် ဟာဗယ်

၁၂။ Letters from Burma: Pictures at an exhibition

ပြပွဲတစ်ခုက ပန်းချီကားများ

၁၃။ Letters from Burma: Reunion, Union (၁)

ပေါင်းစည်းခြင်း ပြန်လည်ပေါင်းစည်းခြင်း ၁

About Us

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းက e-Books Reader အသုံးပြုသူများနှင့် Digital Devices တွေမှာ စာဖတ်သူများ အတွက် မြန်မာစာအုပ်များကို ဖတ်ရှုနိုင်စေရန် ကူညီပေးဖို့ ရည်ရွယ် ဖွဲ့စည်းထားသော အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ တိုးတက်လာသော နည်းပညာများအရ e-books Reader အသုံးပြုသူများလည်း များပြားလာပြီ ဖြစ်သော်လည်း နိုင်ငံတွင်းမှတော့ e-books Reader အသုံးပြုသူများ အတွက် မြန်မာစာအုပ် ဖတ်ရှုနိုင်ရန် အလွန် ခက်ခဲလျက်ရှိသည်။ ထို့ပြင်လက်ရှိမှာလည်း မြန်မာစာအုပ်များကို Digital နည်းဖြင့် ဖြန့်ဝေမှု လုံးဝမရှိသလောက် ဖြစ်သည်။ ထိုအခက်ခဲများကို ကျနော်တို့ တတ်နိုင်သည့် ဘက်မှ ကူညီပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ပြီး ကိုယ်ကျိုးအတွက် လုံးဝ(လုံးဝ)အသုံးမပြုပါ။

W H I S P E R of W O R D S

"စာရေးဆရာများနှင့် စာပေထုတ်လုပ်ရေးများသို့ ပန်ကြားချက်"

စာပေထုတ်ဝေသူတို့နှင့် ဆရာ၊ ဆရာမများ အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းက e-Books Market အတွက်ကိုလည်း ဖြည့်ဆည်း ပေးနိုင်ရန် အကြံပြုလိုပါသည်။ eBooks Digital Marketဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကြီးမားစွာ ရှိနေပါပြီ။ Digital Product ဖြစ်သည့်အတွက် ဆရာ၊ ဆရာမ များ အတွက်လည်း ပိုမို အကျိုးများပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ယခုကဲ့သို့ မူပိုင် ခွင့် ချိုးဖောက်နေမှု များကိုလည်း လိုအပ်ချက်အရဟု နားလည်ခွင့်လွှတ် ပေးပြီး စာချစ်သူ၊ စာဖတ်သူများ ဆီသို့ တစ်နည်းနည်းနှင့် ပို့ပေးနေသည် ဟု နားလည် ပေးကြပါရန် ပန်ကြား တောင်းဆိုအပ်ပါသည်။

"စာဖတ်သူများသို့ ပန်ကြားချက်"

စာဖတ်သူများသို့ ပန်ကြားလိုသည်မှာ eBook ဖတ်ပြီးလို့ "ကြိုက်နှစ်သက်တယ်" စာရေးသူများအား "အသိမှတ် ပြုသင့်တယ်" လို့ ယူဆပြီး ဖတ်ပြီးသွားလျှင်တောင် လက်လှမ်းမှီပါက မူရင်းစာအုပ်ကို ဝယ်ယူအားပေးကြပါ။ စာအုပ်များဝယ်ယူမှု မရှိလျှင် မိမိကြိုက်သော ဆရာ၊ ဆရာမတို့ နောက်ထပ် နောက်ထပ်သော ဖန်တီးမှုတို့ ပြုလုပ်ရန် ခက်ခဲပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ စာချစ်သူ၊ စာဖတ်သူများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ စာပေလောက အတွက် အနာဂတ် ကလေးငယ်များ အတွက် များစွာ နစ်နာကြပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့သားများဆိုလျှင်လည်း (Ebook ရှိလျှင်) Ebook များကို အဓိက ဖတ်ကြပါသည်။ ပြီးလျှင် စာရေးဆရာတို့ အား "အသိမှတ်ပြုသောအားဖြင့်" တစ်ခုတည်းကို ရည်ရွယ်ပြီး စာအုပ် ဝယ်လိုက်တာတွေ များစွာရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် လက်လှမ်းမှီပါက မိမိကြိုက်နှစ်သက်သော ဆရာ၊ ဆရာမတို့၏ မူရင်းစာအုပ်များကို ဝယ်ယူအားပေးကြဖို့ တိုက်တွန်း ပါသည်။

အခကြေးငွေဖြင့် ရောင်းချခြင်း မပြုရ

အကယ်၍ ဤစာအုပ်အတွက် အဖိုးအခ တစ်စုံတစ်ရာ ပေးခဲ့ပြီး ရခဲ့သည် ရှိသော် ဂျင်းထည့်ခံရပြီ မှတ်ပါ။

W H I S P E R of W O R D S

Facebook Page

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ အမှာစာ

မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့စာများဟာ မြန်မာပြည်ထဲက မြန်မာရနဲ့ သင်းပျံ့တဲ့ ပုံရိပ်တွေ မြန်မာလူမှု စီးပွား အခြေအနေ တွေကို ရောင်ပြန် ထင်ဟပ်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ တစ်ခါတစ်ခါမှာ အဝေးက မြန်မာပြည်ကို ကြည့်ကြသူတွေနဲ့ မြန်မာ ပြည်ထဲက မြန်မာပြည်ကို သိကြသူတွေ အမြင်ချင်း ကွာခြားကြမယ် ထင်ပါတယ်။ မြန်မာပြည်က ပေးစာများက မြန်မာ ပြည်တွင်းကသူ တစ်ယောက်ရဲ့ လက်ရာတစ်ခု ဖြစ်တဲ့အတွက်၊ အဝေးက ကြည့်သူတွေ အတွက်လည်း တစ်စုံတစ်ရာ ခံစားချက်ပေးနိုင် မယ် ထင်ပါတယ်။

နိုင်ငံရေးကိစ္စတွေနဲ့ နိစ္စဓူဝလှုပ်ရှားရုန်းကန်နေရတဲ့ ကာလတွေမှာ၊ လောကကြီးကို ပတ်ဝန်းကျင်ကို၊ လူအများထဲ က လူသားတစ်ယောက် လို ကြည့်မြင်မိတဲ့ အခိုက်အတန့်လေးတွေဟာ တန်ဖိုးရှိလှတယ်လို့ ထင် ပါတယ်။ တစ်ခါတလေ တော့လည်း နိုင်ငံရေး အလုပ်တာဝန်တွေ ကြောင့် မရေးဖြစ်ခဲ့တဲ့ လတွေလည်း ရှိခဲ့ပါတယ်။ မရေးမဖြစ်လို့ တာဝန် အရ အတင်း ရေးရတာထက် တစ်လလောက် အကျော်ခံပြီး ကိုယ်ရေး ချင်တဲ့၊ ရေးနိုင်တဲ့လမှာ ရေးရတာက ပိုပြီး တန်ဖိုး ရှိပါတယ်။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အခုလို ဘာသာနှစ်မျိုးနဲ့ ထုတ်ဝေဖို့ စီစဉ်တဲ့၊ ထုတ်ဝေပေးတဲ့ ကိုမော်လင်း နဲ့တကွ တခြားသူတွေ အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ စာမူတွေကို ဖော်ပြခဲ့တဲ့ ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ ပြည်သူ့အရေးဂျာနယ်ကို လည်း ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် နားလည်မှု အပြည့်အဝနဲ့ ကျွန်မပေးစာများ ရေးနိုင်တဲ့ အခါတိုင်း ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ Mainichi Shimbun သတင်းစာကိုလည်း ကျေးဇူးတင် ကြောင်း ပြောချင်ပါတယ်။

အောင်ဆန်းစုကြည်

အောင်ဆန်းစုကြည်

၁၄ ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၅

Letters from Burma: Holiday (1)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ အပန်းဖြေနားရက်များ ၁

Holiday (1)

For many years now, holidays for me have been memory snapshots of past events, vivid but distant.

The Himalayas: riding up and up a mountain path through lichen-festooned forests on the back of a stately mule with seductively long lashes; sitting down on a grassy slope looking down at misty, shadowy lands, eating a lunch of hard-boiled eggs and parched rice; wandering from Buddhist monasteries to Hindu temples in Kathmandu, then ending up in a small coffee shop famous for its American brownies; shooting the rapids on a raft; sighting a tiger from the back of an elephant while munching sour Indian gooseberries plucked from wild bushes.

Watching an enactment of the dance of death performed with mesmerizing slow steps by Tibetan monks in the North East Frontier Area of India. In a schloss overlooking a Swiss lake, enjoying delicious food of which the daily highlight was homemade rosehip jam for tea. On a canal boat meandering along the waterways of England, a family dog perched on the roof, surveying the green views with absolute serenity. Camping on the empty sands of Tiree with the wide Scots gray ocean stretching away to where a few seals played.

The images are amazingly full of life and color but there is a quality of unreality about each and every one. It was therefore unsurprising that when my son Htein Lin (Kim) arrived on my birthday in June and said he was going to take me away on a holiday it seemed to me a somewhat unreal proposition.

After some discussion and thought, however, I decided that a short holiday, the first in more than 20 years, was not unreasonable. So we set about planning. With the full force of the monsoons at play the choice of the central region of the country, the 'dry zone', was a practical one. There was Mandalay from which the last king of Burma had been removed by British troops in the late 19th century. Or there was Pagan, the ancient capital where some thousand pagodas remain as witness to long vanished glory and raise tantalizing questions as to the driving force behind such a manifestation of excess construction energy: was it piety or prosperity or pride or various combinations of the three?

Pagan was the choice we made without any difficulty. The many temples and stupas of the old city attract both tourists and pilgrims, but during this time of year there would be few visitors and we could enjoy some days of peace and rest.

Since this would not be the first visit to Pagan for either of us, we did not intend to go around many of the religious

monuments, we would only go to the places that had a special significance for me. The most important thing was to find a place where Kim and I and our dog Taichito (there was no question of leaving him behind if this was to be a family holiday) could be happy and comfortable. The ideal place was found for us by U Khun Tha Myint. I shall have to make a small diversion here.

U Khun Tha Myint is the younger brother of U Han Tha Myint, a member of the Central Executive Committee of the National League for Democracy (NLD) party, who was elected as the representative of the town of Butalin in the general elections of 1990 with an overwhelming 80 percent of the votes cast. Ko Han Tha and Ko Khun Tha's father and my father became friends and associates when they started the politicization of the Rangoon University Students' Union in the 1930s. The politics of U Thein Pe Myint and my father were not always in harmony and it could be said that toward the last phase of the independence movement they were more adversaries than friends.

Yet they both left behind a legacy of respect for differing views and of freedom from prejudice and resentment that has enabled us, their progeny, to work together as colleagues and comrades bound together by shared values and, not to be underrated, a shared sense of humor.

Ko Khun Tha came forward to help me when I was in Insein Jail in 2009 and in need of an architect to undertake the proposed renovations to my house. After I was transferred from jail to house arrest the work on the house started and Ko Khun Tha, as architect, and two other friends, Ko Htin Kyaw and Ko Ni, as my appointed representative and my general supervisor, came daily over the months necessary to complete the renovations.

Ko Htin Kyaw and Ko Ni too are connected to me through our respective fathers who had known one another at Rangoon University. I shall write more about the sons and fathers (and mothers) another time but suffice it to say here that as a result of these old ties I have been blessed with assistance, help and friendship. Ko Khun Tha, who started out as my architect, has been obliged, willy-nilly, to take on the responsibilities of security officer, dog trainer, emergency driver and, during the last fortnight, travel agent and holiday organizer.

Ko Khun Tha's choice of the Bagan Hotel for our group (there were 16 of us) could not have been happier. It is within easy reach of some of the most famous historical and religious monuments, it is a place of comfort and beauty and, most important of all, the staff are courteous and well-trained and possess a special talent for making guests feel truly welcome and cherished.

Aung San Suu Kyi
(Mainichi Japan) July 19, 2011

အပန်းဖြေနားရက်များ ၁

ယခုနှစ်များစွာအတွင်းမှာ အပန်းဖြေနားရက်တွေဆိုတာ ကျွန်မအတွက် တော့ အတိတ်ကာလက ဖျိုးခနဲ ဖျတ်ခနဲ မှတ်တမ်း တင်ထားမိလိုက်တဲ့ အမှတ်ရစရာ ဓာတ်ပုံ တချို့လိုပါပဲ။ ပြန်ကြည့်လိုက်တိုင်း ကြည်လင် ထင်ရှားနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေက ဟိုး အဝေးကြီး ကလို

ဟိမဝန္တာမှာ-

-ရေညှိတွေဖုံးလွှမ်း စိမ်းမြနေတဲ့ တောအုပ်ကြီးတွေကြား၊ တောင် တက် တောင်ဆင်း လမ်းတွေ ပေါ်က မျက်တောင်ရှည် မြည်းကြီးတစ် ကောင်ရဲ့ ကျောကုန်းထက်မှာ၊

-မြက်ခင်း ဆင်ခြေလျှောပေါ်မှာ ထိုင်ပြီး ထမင်းခြောက်၊ ကြက်ဥ ပြုတ်နဲ့ နေ့လယ်စာ စားရင်း ရှုမြင်ရတဲ့ မြူတွေ ဆိုင်းနေတဲ့ ရိုးတိုးရိပ် တိတ် မြေခင်း အနေအထားကို ငေးကြည့် နေခဲ့တာ

-ခတ္တမန္တမြို့က ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်းတွေကနေ၊ ဟိန္ဒူ၊ ပုထိုးတွေ အထိ လှည့်ပတ် လွင့်မျောရင်း အမေရိကန် ကိတ်မုန့်ညို နာမည်ကြီးတဲ့ ကော်ဖီဆိုင်လေးကို ရောက်သွားခဲ့တာ၊ မြန်မြန်ကြမ်း ကြမ်း စီးဆင်းနေတဲ့ ရေပြင် ထက်က ဖောင်လေးပေါ်မှာ၊

-အလေ့ကျချုံ့တွေထဲက ဆွတ်ခူးထားတဲ့ ဆီးဖြူသီး ချဉ်ဖြိုးဖြိုးကို မြို့ရင်း ဆင်တစ်ကောင်ရဲ့ ကျောကုန်းပေါ်မှာ၊

အိန္ဒိယ အရှေ့မြောက်ဘက်မှာ၊ မျက်တောင်ခတ်ဖို့ အသက်ရှူဖို့ မေ့ လောက်အောင် ဆွဲဆောင်ထားတဲ့ တိဘက် ဘုန်းတော်ကြီးတွေရဲ့ ညင်သာ နူးညံ့လှတဲ့ သေခြင်းရဲ့ အနုပညာ သရုပ်ဖော် ကကွက်၊

ဆွစ်(ဆွစ်ဇာလန်) က ရေနံကြီး တစ်ကန်ကို စီးမိုးထားတဲ့ ရဲတိုက်တစ်ခု ပေါ်မှာ၊ အရသာ ပြည့်စုံလှတဲ့ အစားအသောက်တွေ ကြား ထဲက မမေ့နိုင်တဲ့ လက်ဖက်ရည်ချိန် အိမ်လုပ် နှင်းဆီသီးယိုကို စားနေခဲ့တာ။

အင်္ဂလန်ရဲ့ မြစ်ကြိုချောင်းကြား တစ်လျှောက်က တူးမြောင်းသွား သင်္ဘောတစ်စီးပေါ်မှာ၊ ကျွန်မက စိမ်းမြ ဝန်းကျင်ကို ငြိမ်သက် အေးချမ်းစွာ ကြည့်မောလို့၊ မိသားစုဝင် ခွေးငယ်လေးက အမိုးပေါ်မှာ၊

တိုင်ရီကျွန်းလေးပေါ်က သဲသောင်ပြင် စခန်းမှာ၊ ကျယ်ပြန့်ပြောတဲ့ စကော့တလန်ရဲ့ မီးခိုးရောင် သမုဒ္ဒရာ မြင်ကွင်းမှာ ဖျံလေးတချို့ ကစား မြူးထူးနေကြတာ။

ပြန်တွေးလိုက်တိုင်း ဒီမြင်ကွင်းတွေဟာ မယုံနိုင်လောက်အောင် အသက်ဝင် တောက်ပလှပေမယ့် တကယ် မဟုတ်သလို ခံစားရပါတယ်။ အဲဒါကြောင့်ပဲ သားငယ် ထိန်လင်း (ကင်မ်) တစ်ယောက် ဇွန်လထဲမှာ ကျွန်မရဲ့ မွေးနေ့ကို ရောက်လာပြီး၊ အပန်းဖြေခရီး တစ်နေရာရာကို ခေါ်သွားမယ်လို့ ပြောတဲ့အခါ ကျွန်မအတွက် တော်တော် မဖြစ်နိုင်တဲ့ အဆိုပဲလို့ စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။

နောက်၊ နည်းနည်းပါးပါး။ တိုင်ပင်ကြ။ စဉ်းစားကြည့်ကြပြီးတဲ့အခါမှာ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်ကျော်အတွင်း ပထမဆုံး အပန်းဖြေ ခရီးတို သွားဖို့ဆိုတာ သဘာဝမကျတဲ့ ကိစ္စ တစ်ခု မဟုတ်ပါဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါနဲ့ပဲ ကျွန်မတို့ အစီအစဉ် ဆွဲကြည့် ခဲ့ကြတယ်။ မုတ်သုံရာသီ ဖြစ်နေတာကြောင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်း တစ်နေရာကိုပဲ ရွေးချယ်ဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဒီလိုအချိန်မှာ ခြောက်သွေ့တဲ့ ဒေသကို ရွေးချယ်တာဟာ လက်တွေ့ကျတဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခုဖြစ်မှာပါ။ ၁၉ ရာစု နှောင်းပိုင်းမှာ ဗြိတိသျှ စစ်တပ် ရောက်လာပြီး၊ မြန်မာဘုရင်ကို ဖယ်ရှားခဲ့တဲ့

မန္တလေးမြို့ ရှိတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ကာလကြာမြင့်စွာက ကွယ်ပျောက်သွား ပြီဖြစ်သော ကြီးကျယ်ခမ်းနားခဲ့မှုကို သက်သေပြနေတဲ့ ထောင်ပေါင်း များစွာသော ဘုရားများနဲ့ ဖွဲ့တည်ထားတဲ့ ရှေးမြို့တော်ပုဂံ။ ဘာကြောင့် များ ဒီလောက်များပြားတဲ့ ဘုရားပုထိုးတွေ တည်ခဲ့ကြတာလဲ ဆိုတဲ့ စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းလှပြီး၊ အဖြေရဖို့လည်း မလွယ်တဲ့ မေးခွန်းပေါ်စေ တဲ့ ပုဂံ။ ဒါဟာ ဘာသာရေး ယုံကြည်မှု ကြောင့်လား၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝမှု ကြောင့်လား၊ ဒါမှမဟုတ် ဂုဏ်အတွက်လား ဒါမှမဟုတ် အဲဒီ သုံးခုစလုံး အချိုးအစား အမျိုးမျိုး နဲ့ ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုလား။

ပုဂံကို ကျွန်မတို့ လွယ်လွယ်ကူကူပဲ ရွေးချယ် ဆုံးဖြတ်ဖြစ်ခဲ့ပါ တယ်။ မြောက်မြားစွာသော ထူပါ၊ ပုထိုးစေတီ တွေနဲ့ မြို့ဟောင်းပုဂံဟာ ခရီးသွားတွေ၊ ဘုရားဖူးတွေကို အင်မတန်ဆွဲဆောင်မှု ရှိလှပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သွားမယ့်အချိန်က ဧည့်သည်ပါးလျားလေ့ ရှိတာမို့ ကျွန်မတို့ အေးအေးချမ်းချမ်းနဲ့ အနားရလိမ့်မယ်လို့ ထင်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ သားအမိ အတွက် ပုဂံကို ပထမဆုံးအကြိမ် သွားခြင်း မဟုတ်တာ ကြောင့်၊ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံတွေ အများကြီးကို လှည့်လည်ဖို့ မ ရည်ရွယ်ခဲ့ပါဘူး။ ကျွန်မအတွက် လေးနက် အဓိပ္ပာယ်ရှိတဲ့၊ ထူးခြားတဲ့ နေရာအနည်းငယ်မျှကိုသာ သွားကြမှာပါ။ အရေးကြီးဆုံး တစ်ချက်က ကင်မ်ရယ်၊ ကျွန်မရယ်၊ ကျွန်မတို့ရဲ့ ခွေးလေး တိုက်ချီဒို ရယ် (ဒါဟာ မိသားစု အပန်းဖြေခရီးဆိုရင်တော့ ခွေးလေးကို အိမ်မှာထားပစ်ခဲ့ဖို့ မ စဉ်းစားသင့်ဘူး မဟုတ်လား) ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နဲ့ အဆင် ပြေပြေ နေနိုင် မယ့် နေရာတစ်ခုကို ရှာဖို့ပါပဲ။ ဒါအတွက် အကောင်းဆုံး နေရာတစ်ခုကို ဦးခွန်သာမြင့်က ကျွန်မတို့ အတွက် ရှာဖွေပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ တိုက်ဆိုင်လို့ တခြား အကြောင်းအရာတစ်ခုကို ပြောင်းပြီး ပြောပြချင်ပါ တယ်။

ဦးခွန်သာမြင့်ဆိုတာက ကျွန်မတို့ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဗဟို အလုပ်အမှုဆောင် တစ်ဦးဖြစ်တဲ့၊ ၁၉၉၀ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ မှာ ဘုတလင်မြို့နယ်က ရှစ်ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းကျော် ထောက်ခံမဲနဲ့ ရွေးချယ်ခံခဲ့ရတဲ့ ဦးဟံသာမြင့်ရဲ့ ညီပါ။ ကိုဟံသာ၊ ကိုခွန်သာတို့ရဲ့ ဖခင်နဲ့ ကျွန်မရဲ့ ဖေဖေတို့က ၁၉၃၀ ကျော်နှစ်ကာလ၊ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား သမဂ္ဂ ကို နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းပေါ်တင်ခဲ့ကြတဲ့ အချိန် ကတည်းက မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်းများ၊ လက်တွဲခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ဖခင် ဦးသိန်းဖေမြင့်နဲ့ ကျွန်မရဲ့ ဖေဖေတို့ဟာ နိုင်ငံရေးမှာ သဘောချင်း အမြဲတူညီခဲ့ကြတာမျိုးတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ အမျိုးသား လွတ်လပ်ရေး နောက်ဆုံး တိုက်ပွဲ ကာလတွေမှာ မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်း ဆိုတာထက်၊ နိုင်ငံရေး သဘောထားချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်တွေလို့ ပြော မယ်ဆိုရင် ပြောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ နှစ်ဦးစလုံးက မတူညီတဲ့ အမြင်တွေကို အပြန်အလှန် လေးစားမှု ရှိကြတာ၊ ဂိုဏ်းဂဏနဲ့ အာဇာနည်တွေ ကင်း ဝေးကြတာ စတာတွေကို သူတို့ရဲ့ သားသမီးတွေ ဖြစ်တဲ့ ကျွန်မတို့ အတွက် လက်ဆင့်ကမ်း ချန်ထားရစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကျွန်မတို့ တစ်တွေဟာ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် တွေလို၊ ရဲဘော်ရဲဘက်တွေလို အလုပ် တွေ အတူလုပ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ ကျွန်မတို့မှာရှိတဲ့ အကဲဖြတ် တန်ဖိုးထားမှု ချင်း တူညီတာ၊ ရယ်စရာတွေကို နားလည်ခံစားမှုချင်း တူညီတာ (ဒါဟာ တကယ်တော့ ခပ်ပေါ့သေးသေး မဟုတ်ပါ) တွေက ကျွန်မတို့ကို ပိုပြီး စုစည်း ပေါင်းစပ်ပေးပါတယ်။

၂၀၀၉ ခုနှစ် ကျွန်မ အင်းစိန်ထောင်မှာ ရှိနေစဉ် ယိုယွင်းလာနေတဲ့ ကျွန်မရဲ့ အိမ်ကို ပြန်လည် ပြုပြင်မွမ်းမံဖို့ ဗိသုကာတစ်ယောက် လိုအပ် နေချိန်မှာ ကိုခွန်သာက ကျွန်မကို ကူညီဖို့ ရောက်လာခဲ့တာပါ။ ထောင် ကနေ အိမ်ကို နေအိမ် အကျယ်ချုပ်အဖြစ် ပြောင်းလာရတော့ အိမ်ပြင်ဖို့ ကိစ္စကို ကိုခွန်သာနဲ့ စလုပ်ခဲ့ရပါတယ်။ ကိုခွန်သာက ဗိသုကာအနေနဲ့။

ပြီးတော့ မိတ်ဆွေရင်းတွေ ဖြစ်ကြတဲ့၊ ကျွန်မ ခန့်အပ်ထားတဲ့ ကျွန်မရဲ့ ကိုယ်စားလှယ် ကိုထင်ကျော်၊ အထွေထွေ ကြီးကြပ်ပေးသူ ကိုနီတို့နဲ့ အတူပေါ့။ သူတို့တွေဟာ ကျွန်မအိမ် ပြန်လည် ပြင်ဆင်တဲ့ အလုပ် အတွက် နေ့စဉ်လာခဲ့ကြတာ လန့်ချီ ကြာမြင့်ပါတယ်။ ကိုထင်ကျော်၊ ကိုနီနဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ဖခင်များဟာလည်း ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်မှာကတည်းက သိကျွမ်း ရင်းနှီးခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ အနေနဲ့ သားတွေနဲ့ အဖေတွေ အကြောင်း (အမေတွေလည်း ပါမှာပါ) တစ်ချိန်ချိန်မှာ ရေးရ ပါဦးမယ်။ ဒီနေရာမှာတော့ စာလေး တစ်ကြောင်းလောက်တော့ တို့ထား ချင်တယ်။ အဲဒါက ခုလို မိဘတွေရဲ့ ရှည်ကြာတဲ့ ရင်းနှီး နောင်ဖွဲ့မှုတွေက နေ ကျွန်မကို ဖေးမ ထောက်ပံ့သူတွေ၊ လိုအပ်တာတွေကို ကူညီပေးသူ တွေ၊ ခင်မင်ရတဲ့ မိတ်ဆွေတွေကို ဘဝရဲ့လက်ဆောင်မွန်တွေ အဖြစ် ရရှိ ခဲ့တယ် ဆိုတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ကိုခွန်သာဆိုရင် ကျွန်မရဲ့ ဗိသုကာ တစ်ဦးအဖြစ် စတင်ခဲ့ရာက သူ သဘောကျသည် ဖြစ်စေ၊ မကျသည် ဖြစ်စေ တာဝန်ယူရတာတွေ များ လာပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ လုံခြုံရေး အရာရှိ၊ မိသားစုဝင် ခွေးလေးရဲ့ သင်တန်းဆရာ၊ အရေးပေါ် ကားမောင်းသမား၊ အခု ဆိုရင်တော့ ခရီးသွား ဝန်ဆောင်မှု ကိုယ်စားလှယ်နဲ့ အပန်းဖြေခရီး စီမံ ပြင်ဆင်ပေး သူပေါ့။

ကိုခွန်သာ ရွေးချယ်တဲ့ ပုဂံ ဟိုတယ်လောက် ကျွန်မတို့ အုပ်စု (အားလုံး ဆယ့်ခြောက်ယောက်) အတွက် ပျော်စရာ ကောင်းတဲ့နေရာ ရှိ မယ် မထင်တော့ပါဘူး။ ဟိုတယ်က သမိုင်းရေးရာနဲ့ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အထင်ရှားဆုံးသော ပုထိုး ထူပါ စေတီတွေ တော်တော် များများဆီကို သွားလာရတာ လွယ်ကူလှတဲ့နေရာမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ သက် သောင့် သက်သာရှိတဲ့ သိပ်လှပတဲ့ နေရာပါ။ အရေးကြီးဆုံးကတော့ သေသေချာချာ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးထားတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေက

ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာတယ်၊ ပြီးတော့ ဧည့်သည်တွေရဲ့ ရင်ထဲမှာ နွေးထွေးပြီး
နှစ်လို ခင်မင်သွားစေတဲ့ ခံစားမှုကို ရရှိစေတဲ့ အရည်အချင်းနဲ့ ပြည့်စုံကြ
ပါတယ်။

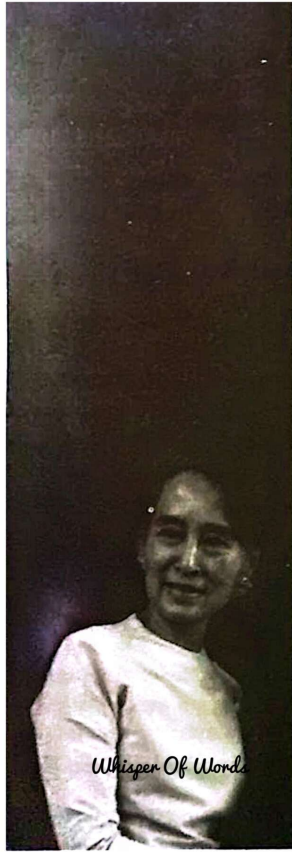
အောင်ဆန်းစုကြည်

ဇူလိုင် ၂၀၁၁

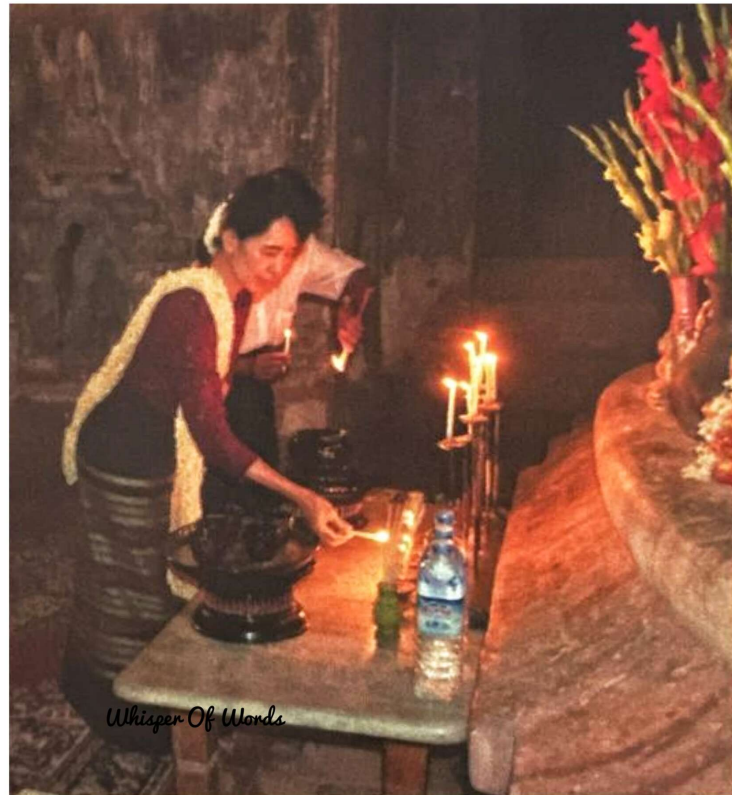
(ဂျပန်နိုင်ငံမှ Mainichi, July 19, 2011 သတင်းစာတွင် အင်္ဂလိပ်လို
ဖော်ပြပြီး)

ပြည်သူ့ခေတ် ဂျာနယ်အတွဲ ၂၊ အမှတ်၅၆

Whisper Of Words

Letters from Burma: Holiday (2)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ အပန်းဖြေနားရက်များ ၂

Holiday (2)

Bagan Hotel (Riverview) truly does provide a magnificent view of the Irrawaddy flowing lazily along the western boundary of the lush grounds. Although well into the monsoon season, there was just one fleeting shower (the merest drizzle, really) during the four days we spent in Pagan and every evening we enjoyed the splendid sunsets for which the ancient capital is famous. From the verandah of our bungalow we would watch the red disc slide down at a regal pace, tinting the sky with impossible vermilions and oranges and yellows and lighting up fantastic cloud profiles before sinking behind the mauve and indigo hills that smudged the opposite bank of the river. It was a travel brochure photograph that came to life.

Much has been written by scholars, specialists and casual visitors about the romance and wonder of Pagan. The scrubby plain is dotted with thousands of religious structures (the archaeological department lists more than 3,000, including the remains of very small edifices) of all sizes, each one, from the largest to the smallest, crowned with an apex rising towards the sky, the architectural expression of a yearning for something higher than mere material achievement.

I can only add my personal impressionist gloss to a picture that has been painted too often to require an accurate

reproduction. At twilight the city of pious intent is removed by deepening shadows to a dim realm that is neither in the past nor in the present. The great majority of the smaller monuments are in varying stages of ruin and serve as an illustration of impermanence and decay and the crumbling of illusion, lessons appropriate not only in a Buddhist land but in any part of the earth where the powerful and the proud have tried to leave an ineradicable print of their authority and splendor. Pagan is evocative of vanished glory and lost civilizations and the pathetic arrogance of man so well depicted by the stony sneer of Ozymandias lying in colossal pieces in the endless desert sands: "Look upon my works, ye Mighty, and despair!"

How many of the kings and queens and princes and courtiers of Pagan who have left evidence of their apparent religious fervor in brick and mortar genuinely sought to free themselves from the bondage of samsara? How many aspired merely to prove their material worth in this world by the construction of costly monuments? How many viewed such works as an insurance policy that would guarantee their comfort throughout the cycles of existence because their minds shied away from encompassing the concept of nirvana?

The list of kings who ruled Pagan is long indeed but only one has ever captured my imagination: Kyansittha, whom the history books of my childhood said was the son of King

Anawratha, the monarch credited with the first unification of Burma. Scholastic research however suggests that the two kings were not related by blood. Kyansittha was perhaps a commoner but he was uncommonly gifted. A man of courage and daring, he rose to be a general of the royal troops and became a popular hero.

It is very likely he aroused the jealousy of the old king who seemed to have feared him as a possible usurper. When Anawratha died he was succeeded by a weak and incompetent son whose reign was very short. It must be assumed that no heirs of Anawratha's line remained, for Kyansittha's subsequent ascension to the throne was unchallenged.

Kyansittha proved to be an intelligent, able, and compassionate king and the Ananda temple that he built reflects an attractive personality. Gracefully proportioned and engineered to provide both light and shade, it is beautiful in structure as in concept. To visit the Ananda is as much to pay homage to a rare ruler as to contemplate on the spiritual legacy represented by the unusual images of the Buddha that it houses.

The hotel grounds offered us a wonderful surprise in the form of two more temples, practically unknown, also attributed to Kyansittha. We were told that one was built at the beginning of his reign in thanksgiving for the victories he had achieved

over his enemies while the other was an offering made towards the end of his life in atonement for the many acts of violence he had committed as a warrior. The modest-sized structures, tucked in the garden near the dining terrace where traditional harp music is played every evening, have the air of private chapels and to light candles there in the quiet dusk is a different experience from praying in the big and famous temples.

My son and I had decided that we were not going to rush around all the old monuments apart from the Ananda and the little temples of King Kyansittha within the hotel grounds; we only visited two other temples, That-byin-nyu and Manuha. The latter has a special significance because it is generally held to have been built by a captive Mon king, Manuha. This long-accepted history is now disputed by some scholars but it cannot be denied that the temple seems deliberately designed to create the heavy atmosphere of freedom deprived. The images of the Buddha are disproportionately large for the available space and produce in the visitor a sensation of claustrophobia, of the strained breathing of a soul longing to be free. To worship there is to be aware of two great needs for our country: the need to weave harmony between the different ethnic nationalities and the need to achieve the release of all political prisoners. There can be no holiday from such awareness.

Aung San Suu Kyi
(Mainichi Japan) August 22, 2011

အပန်းဖြေနားရက်များ ၂

Bagan Hotel (River View) ပုဂံ ဟိုတယ် (မြစ်ရှုခင်းသာ) ဆိုတဲ့အတိုင်း သစ်ပင် ပန်းပင် တွေနဲ့ စိမ်းလန်းစိုပြည်နေတဲ့ ဟိုတယ်ဝင်းရဲ့ အနောက်ဘက် အနားစွန်းတစ်လျှောက် ပျင်းရိပျင်းတွဲ စီးဆင်းနေတဲ့ ဧရာဝတီရဲ့ ခမ်းနားလှတဲ့ ရှုမြင်ကွင်းကို မြင်ရပါတယ်။ မုတ်သုန် ရာသီ ထဲ ထဲထဲဝင်ဝင် ရောက်နေပေမယ့် ကျွန်မတို့ ပုဂံမှာ နေခဲ့တဲ့ လေးရက်အတွင်း မိုးလေး တစ်ပြိုက် (ဖျန်းတယ် ဆိုရုံလေး) ရွာတာသာရှိလို့ ညနေတိုင်းမှာ ဒီရှေးမြို့တော်ဟောင်းရဲ့ ကျော်ကြားလှတဲ့ နေဝင်ချိန် ရှုခင်းတွေနဲ့ ကြည်နူးခဲ့ရပါတယ်။ ကျွန်မတို့ နေတဲ့ ဘန်ဂလိုလေးရဲ့ ဝရန်တာကနေပြီး အနီရောင် စက်ဝိုင်းကြီး တရွေ့ရွေ့နဲ့ ဣန္ဒြေကြီးစွာ နိမ့်ဆင်းလာတာ၊ သူ့ရဲ့ အလင်းနဲ့ မဖြစ်နိုင်လွန်းတဲ့ ဟင်္သာပဒါးတွေ၊ လိမ္မော်တွေ၊ အဝါတွေနဲ့ ကောင်းကင် တစ်ခုလုံးကို လိမ်းကျံထားလိုက်ပြီး ဆန်းပြားလှတဲ့ တိမ်စိုင့်ပုံရိပ်တွေကို အလင်းပေးတာတွေဟာ မြစ်တစ်ဖက်ကမ်းက မရမ်းစေ့ရောင်နဲ့ မဲနယ်ပြာရောင် စွန်းနေတဲ့ တောင်တန်းနောက်ကို ပုန်းလျှိုးမသွားမချင်း တွေ့နေရပါတယ်။ ခရီးသွား လမ်းညွှန် လက်ကမ်း ကြော်ငြာထဲက ဓာတ်ပုံတစ်ပုံ အသက်ဝင်လာသလိုပါပဲ။

ပညာရှင်တွေ၊ ကျွမ်းကျင်သူတွေနဲ့ အလည် ရောက်လာကြသူတွေက ပုဂံရဲ့ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်၊ အံ့မူးဖွယ်တွေကို အများကြီး ရေးခဲ့ကြပြီးပါပြီ။ ဒီမိုးခေါင်ရေရှား လွင်ပြင်မှာ ဘာသာရေး အဆောက်အအုံတွေ အရွယ်မျိုးစုံ ထောင်နဲ့ချီပြီး ရှိပါတယ်။ (ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနရဲ့ စာရင်းအရ သေးငယ်တဲ့ အုတ်ပုံအပါအဝင် စုစုပေါင်း ၃၀၀၀ ကျော်) သေးသေး ကြီးကြီး တစ်ခုချင်းစီဟာ ထိပ်မှာ အဖျားချွန်သဏ္ဌာန်နဲ့ မိုးကောင်းကင်အမြင့်ဆီ ဦးတည်နေတာ ချည်းပဲမို့ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထက်ပိုမိုတဲ့ မြင့်မြတ်

တာ တစ်ခုခုကို မျှော်မှန်းနေကြတဲ့ သဘောကို ဗိသုကာအမြင်အရ ဖော်ပြနေပါတယ်။ အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ရေးဆွဲထားကြပြီးဖြစ်တဲ့ ပုံကို တစ်ထပ်တည်း တူအောင်ဆွဲဖို့ မလိုတော့တာကြောင့် ကျွန်မ အပေါ် စွဲ ထင်မှုလေး တွေနဲ့ပဲ ခြယ်သလိုက်ပါရစေ။ မှောင်ရိပ်ပျိုးလာတော့ ဘာသာရေးနဲ့ ထုံးမွမ်းထားတဲ့ မြို့ဟောင်းဟာ အတိတ်ကလည်း မဟုတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ထဲမှာလည်း မရှိတဲ့၊ အချိန် ကာလတွေက ကင်းလွတ်နေတဲ့ လောကတစ်ခုကို ရောက်သွားပါတော့တယ်။ ပုထိုးစေတီငယ်လေး အများစုကတော့ ပြုလဲပျက်စီးပုံ အဆင့်မျိုးစုံနဲ့ ယိုယွင်းတဲ့သဘော၊ အနိစ္စ သဘောတရားနဲ့ မာယာအိပ်မက်တွေ ပြိုကွဲကျပျက်ရတဲ့ သဘောတို့ကို လှစ်ပြနေပါတယ်။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာ ထွန်းကားရာ မြေ မှာသာ မက တန်ခိုးအာဏာရှင်တွေက သူတို့ ဩဇာဂုဏ် အရှိန်အဝါတွေ ကို ထာဝရ မှတ်ကျောက်တင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့တဲ့ ကမ္ဘာ့ ဘယ်နေရာမှာပဲ မ ဆို သင့်တော်တဲ့ သင်ခန်းစာ ဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂံဟာ ကွယ်ပျောက်သွားပြီ ဖြစ်တဲ့ ခမ်းနားကြီးကျယ်ခြင်းနဲ့ ဆုံးရှုံးသွားပြီဖြစ်တဲ့ ယဉ်ကျေးမှုခေတ် ကြီးတွေကို သတိရ ဆင်ခြင်စေပါတယ်။ ရှယ်လီရဲ့ ကဗျာက သရုပ်ဖော် သလို အဆုံးမရှိတဲ့ သဲကန္တာရထဲမှာ အပိုင်းအစတုံးကြီးတွေ အဖြစ်သာ ကျန်နေတော့တဲ့ ကျောက်သားမဲ့ပြုံးပိုင်ရှင် အိုဇီမန် ဒီယပ်ရဲ့ သနားစရာ မာနမာန်ကို အမှတ်ရ စေပါတယ်။

“အသင် အင်အားကြီးလှသူများ၊ ငါ့လုပ်ဆောင်ချက်တွေ ကြည့်ပြီး စိတ်ပျက်၊ စိတ်လျော့ကြလော့”

မိမိရဲ့ ဘာသာရေး ကိုင်းရှိုင်းမှုကို ဒီလိုအုတ်တွေ၊ သရုပ်တွေနဲ့ သက်သေထူခဲ့ကြတဲ့ ရှင်ဘုရင်တွေ၊ မိဖုရားတွေ၊ မင်းညီမင်းသား မှူးကြီး မတ်ရာတွေထဲက ဘယ်နှယောက်က တကယ့်ကို သံသရာက လွတ်မြောက်ချင်ခဲ့ကြသလဲ။ ဘယ် နှယောက်က မိမိတို့ရဲ့လောကီ တန်ဖိုးကို အဖိုးကြီး အဆောက်အအုံတွေ ထူခြင်းနဲ့ သက်သေပြုဖို့

ကြိုးစားခဲ့ကြသလဲ။ ဘယ်နှယောက်က နိဗ္ဗာန်ရဲ့ သဘောတရားကို မမြဲ
ငုံနိုင်တာကြောင့် သံသရာမှာ လည်နေသရွေ့ လောကီစည်းစိမ် ရှိဖို့
အတွက် အာမခံအနေနဲ့ ဒီဆောက်လုပ်မှုတွေကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသလဲ။

ပုဂံပြည်ကို စိုးစံခဲ့ကြတဲ့ မင်းဧကရာဇ် စာရင်းက ရှည်လျားလှတယ်
ဆိုပေမယ့် ကျွန်မ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ဖမ်းစားနိုင်တာ တစ်ဦးပဲ ရှိခဲ့ပါ
တယ်။ အဲဒါကတော့ ကျန်စစ်သားမင်းပါပဲ။ ကျွန်မတို့ ငယ်ငယ်ကသင်ရ
တဲ့ သမိုင်းစာအုပ် တွေ အရ သူဟာ ပထမ မြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို
တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ အနော်ရထာ ဘုရင်ရဲ့သားပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ပညာရှင် တွေ
ရဲ့ တွေ့ရှိချက်တွေ အရတော့ သူတို့နှစ်ယောက်ဟာ သွေး မတော်စပ်ပါ
ဘူး။ ကျန်စစ်သားက သာမန်မျိုးရိုးထဲကပဲ ဖြစ်နိုင်ပေမယ့် သူက သာမန်
မဟုတ်တဲ့ အရည်အချင်းတွေ ပိုင်ပါတယ်။ သူရသတ္တိနဲ့ ပြည့်စုံပြီး ရဲရင့်
တယ်။ ဘုရင့် တပ်မတော်ရဲ့ အကြီးအကဲ စစ်ဗိုလ်ချုပ်အထိ တက်လှမ်းခဲ့
ပြီး ကျော်ကြားတဲ့ သူရဲကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်လာတယ်။ ဒါတွေ
ကြောင့် ဘုရင်အိုကြီး မနာလို ဝန်တိုဖြစ်ခဲ့ပြီး သူ့ကို ပုန်ကန်မယ့်လူလို့
သံသယတွေ ဝင်ခဲ့ပုံရပါတယ်။ အနော်ရထာ လွန်တော့ ပျော့ညံ့ပြီး
အရည်အချင်းနည်းတဲ့ သားတစ်ဦး နန်းတက်ခဲ့ပေမယ့် ခဏတာပါပဲ။ ဒီ
နောက် ကျန်စစ်သားဟာ အန်တုမူ မရှိ နန်းတက်နိုင်ခဲ့ခြင်းကို ကြည့်ခြင်း
အားဖြင့် အနော်ရထာရဲ့ အဆက်အနွယ်ထဲက ဆက်ခံမယ့်သူတွေ မကျန်
တော့ဘူးလို့ပဲ ယူဆရပါတယ်။

ကျန်စစ်သားဟာ အမြော်အမြင်၊ စွမ်းရည်သတ္တိနဲ့ နှလုံးပြည့်ဝတယ်
ဆိုတာ ပြနိုင်ခဲ့ပြီ။ သူဆောက်လုပ်ခဲ့တဲ့ အာနန္ဒာဂူဘုရားဟာ သူ့ရဲ့ ဆွဲ
ဆောင်မှုရှိလှတဲ့ ပင်ကို ဥပဓိတွေ ထင်ဟပ်နေပါတယ်။ ကျော့ရှင်းလှပတဲ့
အချိုးအစားရှိပြီး၊ အလင်းနဲ့ အရိပ်ကို လိုသလို ရအောင် ဆောက်ထား
တာဖြစ်လို့ ခံယူချက်ရော၊ တည်ဆောက်ပုံရောက အင်မတန်လှပ ပါ
တယ်။ အာနန္ဒာကို ဖူးတယ်ဆိုတာ ဂူကျောင်းထဲက ထူးခြားလှတဲ့

ရုပ်ပွားတော်ကြီးတွေထံ စိတ်ဝိညာဉ် ခိုလှုံရာအနေနဲ့ ဦးခိုက်ရသလို၊ ရှားပါးလှတဲ့ အုပ်စိုးသူ မင်းတစ်ပါးကို လေးစားသမှု ပြုရသလိုလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဟိုတယ်ဝင်းထဲမှာ ကျွန်မတို့အတွက် တကယ့်ကို အံ့အားသင့်ရ စေတာက ဂူစေတီလေး နှစ်ဆူပါပဲ။ ဘွဲ့အမည် မရှိပေမယ့် နှစ်ဆူစလုံးဟာ ကျန်စစ်သားနဲ့ သက်ဆိုင်တယ်လို့ သိခဲ့ရပါတယ်။ တစ်ဆူက သူ့နန်းသက် အစောပိုင်းမှာ ရန်သူတွေကို အောင်နိုင်ခဲ့ခြင်း အတွက် ကျေးဇူးအောက်မေ့တဲ့အနေနဲ့ တည်ထားတာဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ဆူကတော့ သူ့ဘဝ နောက်ဆုံးပိုင်းအရောက် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး စစ်သူရဲကောင်းဘဝနဲ့ သူပြုမူခဲ့တဲ့ ရက်စက် ကြမ်းကြုတ်မှုတွေ အတွက် သံဝေဂရပြီး ပြေရာပြေကြောင်း ရည်စူးတည်ခဲ့တာလို့ ပြောပြကြပါတယ်။ အရွယ်အစားသင့်ရုံ ဒီဂူကျောင်း နှစ်ဆူဟာ ညနေတိုင်း စောင်းတီးခတ်ဖျော်ဖြေတတ်တဲ့ ညစာခန်းမ ကပြင်အနားက ပန်းခြံထောင့် တစ်နေရာမှာ ရှိနေတယ်။ သီးသန့်ဘုရားကျောင်းလေးလို ဖြစ်နေတဲ့ နေရာမှာ ဖယောင်းတိုင် မီးပူဇော်ရတာဟာ ခမ်းနား ကျော်ကြား လှတဲ့ ဘုရားတွေကို ဖူးရတာနဲ့ မတူတဲ့ အတွေ့အကြုံ ခံစားမှုပါပဲ။

ကျွန်မသားနဲ့ ကျွန်မက ပုဂံအနှံ့အပြားမှာရှိနေတဲ့ ဘုရားစေတီအားလုံးကို ဖူးမနေတော့ဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါတယ်။ အာနန္ဒာနဲ့ ဟိုတယ်ဝင်းထဲက ကျန်စစ်သားရဲ့ ကောင်းမှုစေတီလေးတွေက လွဲရင်တော့ သဗ္ဗညုနဲ့ မနုဟာ စေတီတို့ကိုပဲ သွားဖူးခဲ့ပါတယ်။ မနုဟာစေတီကို အဖမ်းဆီးခံ မွန်ဘုရင် မနုဟာ တည်ခဲ့တယ်လို့ ယူဆခဲ့ကြတာကြောင့် ထူးခြားတဲ့ အဓိပ္ပာယ် ဆောင်ပါတယ်။ ကာလကြာရှည် လက်ခံခဲ့ကြတဲ့ သမိုင်းပုံပြင်ကို ပညာရှင်တွေကြား ခုနောက်ပိုင်း မေးခွန်း ထုတ်လာကြပေမယ့် ဒီဂူဘုရားဟာ လွတ်လပ်မှုကို မွတ်သိပ်တဲ့၊ ထိုင်းမှိုင်းလေးလံတဲ့ အာဝါသအဖြစ် ပေါ်လွင်အောင် တမင်ဒီဇိုင်း ထုတ်ထားတယ်ဆိုရင် ငြင်း

နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အထဲက ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော်ကြီးတွေဟာ ရှိနေတဲ့ နေရာ အကျယ်အဝန်းနဲ့ မကိုက်လောက်အောင် ကြီးမားနေပြီး ဖူးမျှော်သူ ကို ပိတ်လှောင်မွမ်းကျပ်ခြင်းနဲ့ လွတ်မြောက်လိုမှု ပြင်း ပြနေတဲ့ ဝိညာဉ် ရဲ့ ရုန်းကန် အသက်ရှူနေခြင်းတို့နဲ့ ထိတွေ့ရသလို ခံစားရစေပါတယ်။ အဲဒီ ဘုရားသွားဖူးတာ ကျွန်မတို့ နိုင်ငံမှာ သိပ်ကို လိုအပ်နေတဲ့ အရာနှစ် ခုကို သတိပြုစေပါတယ်။ လူမျိုးစု တိုင်းရင်းသားတွေ ကြားထဲ ညီညွတ် မျှတမှု ရက်ယှယ်ဖို့နဲ့ နိုင်ငံရေးကြောင့် အကျဉ်းခံရသူတိုင်း လွတ်မြောက် ဖို့တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအသိတွေက နေတော့ အပန်းဖြေ အနားယူနိုင်တယ် ရယ်လို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(ဂျပန်နိုင်ငံမှ Mainichi, August 22, 2011 သတင်းစာတွင် အင်္ဂလိပ်လို ဖော်ပြပြီး)

ပြည်သူ့ခေတ်ရှာနယ်အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၆၀

アウンサン
スーチーさん

トを相次いで勧誘し、
売れ行きを伸ばしてい
る。当局はこうした配
事を禁じてきたが、ス

るなどしており、ス
ーチーさんの政治活動再
開には警戒感を解いて
いない模様だ。
4日発売された「メ
ッセンジャー」誌が、
昨年12月に行ったイン
タビューを掲載。「人
々の時代」誌も、7月

スーチーさんの手記が掲載された「人々の時代」誌を
掲げる路上の販売員。ヤンゴン市内で6日、毎日新聞
特派員撮影

Whisper Of Words

Letters from Burma: Holiday (3)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ အပန်းဖြေနားရက်များ ၃

Holiday (3)

The third temple where we went to worship in Pagan was That-byin-nyu. The highest of the ancient religious monuments, it is also one of the most beautiful, with its harmonious proportions and tiered terraces. Until the 1990s, visitors were allowed to climb up to the terraces and look down on the serenity of Pagan as it spread out in inimitable stillness. It was a perfect spot for "I've been there" photographs, and I have several of my young self, sitting on one of the terraces with a cousin and an uncle, all of us looking very pleased with ourselves and with life in general. Since climbing up to the terraces has been disallowed in the interests of conservation, the number of visitors who come to That-byin-nyu has dropped dramatically, and the temple now has the wistful air of neglected beauty waiting to be rediscovered. Behind the rough lime wash on the inner walls are murals which might still be saved by skilled art restorers. Maintenance is obviously kept to a minimum, a lamentable state of affairs for a building that is of so much cultural and historical significance.

There is so much that needs saving in Pagan and its environs. To begin with, the monuments themselves: the restoration work carried out in the 1990s was undertaken without the benefit of expert advice and with quick results,

rather than excellence, in mind. I am told there are lovers of art and archaeology who weep every time they see Pagan in its present state. However, with care and expertise it should still be possible to recover the authenticity of the lovely old temples that have been spoiled by a hasty drive to turn the plain of pagodas into a tourist magnet. Many small temples remain in what one might say is a fortunate state of disrepair; these might yet be restored to a close semblance of their original condition or preserved in varying stages of ruin as a visual history of the ravages time has wrought on the old city. These are matters for specialists, but before their work can begin we will have to promote an awareness of the need to protect and preserve Pagan not just as an important landmark in the history of our country, but as part of the cultural heritage of the world.

It is not only the ancient monuments which are in need of care and protection. The whole land around Pagan cries out to be cherished and conserved. An hour by car took us to the last remaining patch of ingyin forest in the region, a gallant oasis amidst the harshness of its surroundings. The ingyin (*Pentacme siamensis*) is a most unusual tree; when it dies of old age, its wood, instead of rotting away, petrifies into a stone-like substance. Conservation laws forbid logging in the area, but there is a scrawny look to the trees that is less than reassuring, and there is little evidence of strong new growth.

Our expedition to the forest grove included some twenty journalists. I had hoped our holiday in Pagan could be kept quite private, but it had not turned out that way, and making the best of the circumstances I had decided to look upon the journalists as an extended part of our group. It helped that they were all friendly and cooperative. Our plan was to have a quiet picnic lunch in a secluded part of the forest, but when we arrived there we found that a large number of people from a nearby village had gathered. to meet us. This village bears the poetic name of Zee-O Thit-hla Nat-htein Ingyin-taw: "Old Plum, Beautiful Wood, Retainer of the Gods, Ingyin Forest." It is almost like a haiku.

There is an unexpected link between Japan and this little village. When I asked the women what the greatest need was for their village, they replied, "water." They went on to explain that Bridge Asia Japan had dug an artesian well for them a few years ago so they were much better off than they had been in the past, but those who did not live in the vicinity of the well had to walk a fair distance everyday to fetch water. Moreover, they had to pay for the cost of the diesel oil needed to operate the pump. and although the charge was reasonable, it was a burden for most of the villagers, who eke out a spare living from the palmyra palm, commonly known as the "toddy" palm. The palmyra thrives in the hot, dry climate of central Burma and provides fan shaped leaves, which can be used to weave

mats and baskets, and an edible fruit. Its most important product, however, is its sweet sap that can be taken as a refreshing drink, fermented to make a strong country spirit ("toddy"), or boiled to produce a delectable brown sugar candy.

As a schoolgirl I learnt of the hardships of palm climbers from a famous poem of the twelfth century that we had to commit to memory. The description of the daily round of those who start out into the early morning mist to begin their dangerous (falls are frequent and can lead to serious injuries) and exhausting work is sharp and vivid and remains valid to the present day, as I discovered from talking to the men of the village. They are treading the same relentless round of work that their forebears trod centuries back. However, there is one significant difference: today, among the palm climbers of Old Plum, Beautiful Wood, Retainer of the Gods, Ingyin Forest Village, there are university graduates.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) September 26, 2011

အပန်းဖြေနားရက်များ ၃

ပုဂံမှာ ကျွန်မတို့ သွားဖူးတဲ့ တတိယမြောက် ပုထိုးက သဗ္ဗညု ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဟောင်း ဘာသာရေး အဆောက်အအုံ တွေထဲ အမြင့်ဆုံး ဖြစ်ပြီး ပြေပြစ်တဲ့ အချိုးအစားနဲ့ ပစ္စယံ အဆင့်တွေကြောင့် သိပ်ကို သပ္ပာယ်တဲ့ စေတီပုထိုးတွေထဲ တစ်ခု အပါအဝင် ဖြစ်ပါတယ်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွေ အထိ လာရောက်ဖူးမြော်သူများကို ပစ္စယံတွေအပေါ် တက်ခွင့် ပေးတာကြောင့် ပုဂံလွင်ပြင် တစ်ခုလုံးရဲ့ငြိမ်းချမ်းပြီး အတုမရှိတဲ့ သက်ငြိမ်အခင်းအကျင်းကို လှမ်းကြည့်နိုင်ပါတယ်။ “ငါဒီကို ရောက်ခဲ့တယ်” ဆိုတဲ့ ဓာတ်ပုံတွေရိုက်ဖို့ အကောင်းဆုံး နေရာဖြစ်ပြီး ကျွန်မ ကိုယ်တိုင်လည်း ငယ်စဉ်က ဒီပစ္စယံအဆင့် တစ်ဆင့်မှာ ဝမ်းကွဲမောင် တစ်ယောက်ရယ်၊ ဦးလေးတစ်ယောက်ရယ်တို့နဲ့ အတူ ရိုက်ထားတဲ့ ပုံတွေရှိပါတယ်။ ပုံတွေထဲမှာ ကျွန်မတို့အားလုံး ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်နဲ့ ကိုယ့်ဘဝကို ကျေနပ်အားရ နေကြပုံ ပေါ်ပါတယ်။ ထိန်းသိမ်းရေးအလို့ငှာ ပစ္စယံတွေပေါ် ဘယ်သူ့ကိုမှ တက်ခွင့်မပေးတော့ကတည်းက သဗ္ဗညုကို လာတဲ့ ဧည့်အရေအတွက် အတော့်ကို လျော့ပါး သွားခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီနောက်ပိုင်း ဒီ ဂူပုထိုးကြီးဟာ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်တာ စောင့်နေတဲ့ အပစ်ပယ်ခံအလှ တစ်ခုလို ဆွေးရိပ်တွေ လွှမ်းနေပါတယ်။ အတွင်းနံရံတွေမှာ သုတ်ထားတဲ့ ထုံးဖြူကြမ်းကြမ်း အောက်က နံရံဆေးရေးတွေကို ကျွမ်းကျင်တဲ့ ပန်းချီထိန်းသိမ်းသူ ပညာရှင်များရဲ့ အစွမ်းနဲ့ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်နိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု ကတော့ လုပ်ပါတယ် ဆိုလောက်အောင်သာ ရှိတယ် ဆိုတာ ပေါ်လွင်ပါတယ်။ ဒီလောက် ယဉ်ကျေးမှုအရ၊ သမိုင်း အရ အရေးပါလှတဲ့ အဆောက်အအုံကြီးအတွက် ဝမ်းနည်း စိတ်ပျက်ဖွယ်ရာ အခြေအနေပါပဲ။ ပုဂံနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ စောင့်ရှောက်ဖို့ လိုအပ်တာ အများကြီးပါ။ စမယ်ဆိုရင် ဒီ သာသနိက အဆောက်အအုံတွေကပဲ စရပါ

မယ်။ ပြုပြင် ထိန်းသိမ်းရေးလုပ်ငန်းတွေဟာ အကောင်းဆုံးဖြစ်ဖို့ထက် မြန်မြန်ပြီးဖို့ကိုသာ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ အနုပညာ နဲ့ ရှေးဟောင်းသုတေသန လုပ်ငန်း မြတ်နိုးတဲ့သူတွေ ပုဂံရဲ့ အခု အခြေအနေကို မြင်တိုင်း မျက်ရည်လည် ကြတယ်လို့ ကျွန်မ ကြားရပါတယ်။ ဘုရားပုထိုးတွေနဲ့ ပြည့်နေတဲ့ လွင်ပြင် ကြီး ခရီးသွားတွေကို ဆွဲဆောင်တဲ့နေရာ တစ်ခုဖြစ်အောင် အလျင်စလို တွန်းပြီး လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြလို့ ပျက်စီးသွားခဲ့ရတဲ့ မြတ်နိုးဖွယ် ရှေးပုထိုး စေတီဟောင်းတွေဟာ ဂရုစိုက်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုတွေနဲ့ဆိုရင် တကယ့်မူလပုံ ပြန်လည်ပေါ်လာ နိုင်လောက်ပါသေးတယ်။ ဂူကျောင်းအငယ်တွေ တော်တော် များများ ဟာ မပြင်ဆင်ရသေးတဲ့အတွက် ကံကောင်းတယ်လို့ ပြောရပါလိမ့်မယ်။ ၎င်းတို့ကို နဂိုအနေအထားနဲ့ နီးစပ်တဲ့ သွင်ပြင်အတိုင်း ပြန်လည် တည်ဆောက်ခြင်း၊ ဒါမှမဟုတ် ပျက်စီးနေပုံ အဆင့်ဆင့်အတိုင်း ထိန်းသိမ်းထားတဲ့ နည်းအားဖြင့် မြို့ဟောင်းကြီးကို အချိန်က တိုက်စားခဲ့ပုံရဲ့ မျက်မြင်သမိုင်းအဖြစ် ရှိစေခြင်းတွေ လုပ်ဆောင် နိုင်ပါသေး တယ်။ ဒါတွေက ကျွမ်းကျင်သူတွေရဲ့ ကဏ္ဍ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရဲ့ လုပ်ငန်း မစခင်မှာ ကျွန်မတို့တွေက၊ ပုဂံဟာ ကျွန်မတို့နိုင်ငံရဲ့ သမိုင်းမှာ အရေးပါတဲ့ အထိမ်းအမှတ် တစ်ခုသာမက၊ ကမ္ဘာ့ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လည်းဖြစ်လို့ ကာကွယ်ဖို့ ထိန်းသိမ်းဖို့ လိုအပ်တယ် ဆိုတဲ့အသိ ကျယ်ပြန့်လာအောင် လုပ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ရှေးဟောင်း သာသနိက အဆောက်အအုံတွေတင် ဂရုစိုက်ဖို့၊ ကာကွယ်ဖို့ လိုနေတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပုဂံဝန်းကျင် ဒေသတစ်ဝိုက်လုံးဟာ လည်း အမြတ်တနိုးထားဖို့၊ ထိန်းသိမ်းဖို့ တောင်းဆိုနေပါတယ်။ တစ်နာရီလောက် ကားနဲ့ သွားလိုက်ရင် ဒီဒေသမှာ နောက်ဆုံး ကျန်နေတဲ့ အင်ကြင်းတောအုပ်ကို ရောက်ပါတယ်။ ခြောက်သွေ့ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကန္တာရ အလယ်က ရဲရဲဝံ့ဝံ့ အိုအေစစ်ကလေးပါပဲ။ အင်ကြင်း

(*Pentacme siamensis*) ဆိုတာ သိပ်ထူးဆန်းတဲ့ သစ်ပင် တစ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ အပင်အိုလာလို့ သေသွားတဲ့အခါ သူ့အသားဟာ အခြားသစ်တွေလို ဆွေးမြည့်မသွားဘဲ ကျောက်သားလို အသွင်ပြောင်းသွားပါတယ်။ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေအရ အပင်ခုတ်လှဲတာကို တားဆီးထားတယ် ဆိုပေမယ့်လည်း အပင်တွေ ကြည့်ရတာ ပိန်ပိန်လို့လို့နဲ့ အားရစရာ မရှိတဲ့အပြင် အပင်ပျိုလေးတွေ တက်လာနေတဲ့ အရိပ် အရောင်လည်း မရှိလှပါဘူး။

ကျွန်မတို့ရဲ့ သစ်တောလေ့လာရေး ခရီးမှာ သတင်းထောက် အယောက် ၂၀ လောက် လည်း ပါလာပါတယ်။ ကျွန်မအနေနဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ပုဂံခရီး၊ အပန်းဖြေရက်တွေကို သီးသီး သန့်သန့် ရှိစေချင်ပေမယ့် မျှော်လင့်သလို ဖြစ်မလာခဲ့တဲ့ အတူတူ သတင်းထောက်တွေကို ကျွန်မတို့ရဲ့ တိုးလာတဲ့ အဖွဲ့ဝင်တွေလို့ပဲ သဘောထားလိုက်ပါတယ်။ ကံကောင်းတာက အားလုံးဟာ ခင်ခင်မင်မင်နဲ့ အဆင်ပြေအောင် ဝိုင်းလုပ်ပေးကြပါတယ်။ သစ်တောရဲ့ ဆိတ်ငြိမ်တဲ့ တစ်နေရာမှာ အေးအေးဆေးဆေး နေ့လယ်စာ ပျော်ပွဲစားကြမယ်လို့ ကျွန်မတို့ စီစဉ်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တောအုပ်လေးကို ရောက်သွား တော့ အနီးရှိ ရွာတစ်ရွာက လူတွေ တော်တော်များများ ကျွန်မတို့ကို တွေ့ဖို့ စောင့်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဒီရွာရဲ့ နာမည် က ကဗျာဆန်ဆန်လေးပါ။ “ဇီးအို သစ်လှ နတ်ထိန်း အင်ကြင်းတော” တဲ့၊ ဟိုက္ကူ ကဗျာတစ်ပုဒ် ကျနေတာပါပဲ။

ဒီရွာကလေးနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံအကြား မျှော်လင့်မထားတဲ့ ဆက်သွယ်မှု တစ်ခု ရှိနေပါသေးတယ်။ ကျွန်မက ရွာက အမျိုးသမီးတွေကို သူတို့ရွာမှာ အလိုအပ်ဆုံးက ဘာလဲလို့ မေးတဲ့အခါ “ရေ” လို့ ဖြေကြပါတယ်။ သူတို့ရွာမှာ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်အနည်းငယ်က Bridge Asia Japan က အဝီစိတွင်း တူးပေးထားလို့ အရင်ကလို မခက်ခဲတော့ဘဲ ရေရလာပြီ ဖြစ်ပေမယ့် ရေတွင်းနဲ့ ဝေးတဲ့သူတွေအတွက်ကတော့ နေ့တိုင်း လမ်းအဝေး

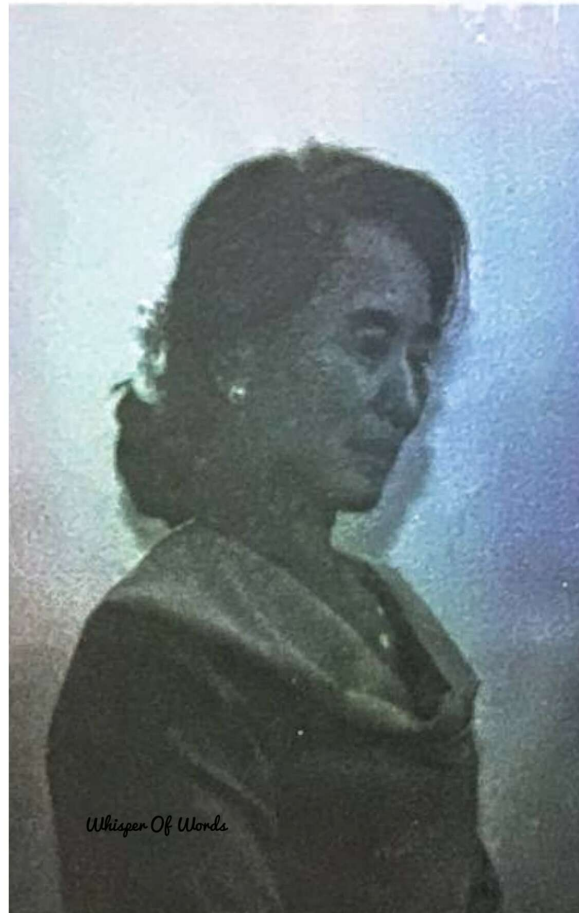
ကြီး လျှောက်ပြီး ခပ်နေရသေးတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေ ရှင်းပြကြပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ရေပန်းကို မောင်းဖို့ ဒီဇယ်ဖိုး ပေးရပါတယ်။ ဈေးက သင့်တင့်တယ်ဆိုပေမယ့် သူတို့လို ထန်းနဲ့ လုပ်စားရတဲ့ တောင်သူအများစု အတွက်တော့ ဝန်တစ်ခုလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီလို ခြောက်သွေ့ပူပြင်းတဲ့ အညာဒေသမှာ ရှင်သန်နိုင်တဲ့ ထန်းပင်တွေဟာ ဖျာတွေ၊ တောင်းတွေ ရက်လုပ်လို့ရတဲ့ ယပ်လို အရွက်တွေ၊ စားလို့ရတဲ့ အသီးတွေ ထွက်ပါတယ်။ အဓိကကျတဲ့ ထုတ်ကုန်ကတော့ ချိုမြိန်တဲ့ ပင်ကျရည်ပါ။ ဒီအတိုင်း လတ်လတ် ဆတ်ဆတ် သောက်စရာ အနေနဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ အချဉ်ခံပြီး ကျေးလက် ယမကာပြင်းပြင်း လိုဖြစ်ဖြစ်၊ ကျိုချက်ပြီး အင်မတန် စားကောင်း တဲ့ ထန်းလျက်အနေနဲ့ ဖြစ်ဖြစ် စားသုံးနိုင်ပါတယ်။

ကျွန်မ ကျောင်းသူ ဘဝတုန်းက အလွတ်ကျက်ခဲ့ရတဲ့၊ အင်မတန် ကျော်ကြားတဲ့ ၁၂ ရာစု ကဗျာတစ်ပုဒ်ကနေ ထန်းတက်သမားတွေရဲ့ ခက်ခဲတဲ့ ဘဝကို သိခဲ့ရတယ်။ မနက်စောစော မြူခိုးထချိန်ကတည်းက အန္တရာယ် အလွန်များပြီး (ထန်းပင်က ကျတာတွေ မကြာခဏ ဖြစ်ပြီး ဒဏ်ရာကလည်း ပြင်းထန်နိုင်ပါတယ်) ပင်ပန်းလှတဲ့ ထန်းတက်သမားဘဝ ကို ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း ပေါ်လွင်စေရုံမက ယခုခေတ် အထိ တောင် တိကျမှန်ကန်တဲ့ ပုံဖော်မှု ဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ကျွန်မ ရွာသားတွေနဲ့ စကားပြောကြည့်တော့ သိရပါတယ်။ သူတို့ဟာ အရင် ရှေးရာစုများစွာက သူတို့ ဘိုးဘွားတွေ လျှောက်လှမ်းခဲ့တဲ့ သက်သာရာမရှိတဲ့ လမ်းကြမ်းကြီးကို ဆက်ပြီး လျှောက်လှမ်းနေရဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အရင်ကနဲ့ သိသိ သာသာ ကွာလာတာတစ်ခုကတော့ ဒီကနေ့ “ဇီးအို သစ်လှနတ်ထိန်း အင်ကြင်းတော” ရွာက ထန်းတက်သမားတွေထဲ တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ရတွေ ရှိနေတာပါပဲ။

အောင်ဆန်းစုကြည် (Mainichi Japan)

ပြည်သူ့ခေတ်ကျနယ်၊ အတွဲ ၂။ အမှတ် ၇၄

Whisper Of Words

Letters from Burma: Holiday (4)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ အပန်းဖြေနားရက်များ ၄

Holiday (4)

It is an unhappy coincidence that while I am in the process of writing about the days I spent in Pagan, an entirely unheard of tragedy for Burma should have taken place in the vicinity of the old capital. The murder of a Japanese woman tourist by the driver of her "motorbike taxi" shocked the people of a community widely known for hospitality to strangers. The crime sent shock waves across the country and a man from the town of Nyaung-U, where the crime had been committed, spoke for all of us when he said: "Such a terrible thing has never happened here before; we cannot understand it. We are not like that, we feel so ashamed."

The murderer has been apprehended and justice must take its due course, but the young woman will never be restored to life. We send our deep condolences to all those who knew and cherished her.

Everything is impermanent, nothing lasts forever. This is what Buddhism teaches us and what Pagan teaches us. Yet it is surely not wrong to try to conserve what should be conserved.

Not far from Pagan is Popa, an extinct volcano, the most prominent centre of spirit worship in the country. Its annual festival attracts not just believers but tens of thousands of visitors eager to observe the rituals that have been passed

down through the ages since the time when the kings of Pagan were lords of life and death over their subjects.

According to legend, back in the days of King Anawratha, there lived on Mount Popa a flower-eating ogress. A royal retainer with unusual powers would come every morning from Pagan at superhuman speed to gather flowers for the king. As might be expected, he met the ogress, who had the power to make herself look beautiful, and fell in love with her. The fruit of the union between the superman and the ogress were twin boys who would one day become the guardian spirits of Popa.

Tourists make the trip out to Popa even when it is not festival time as there are interesting shrines all the way up to the top of the volcano. We too went out towards Popa but not to climb it. We went to visit the National Park in the foothills. It is of modest size and obviously works on a modest budget but the enthusiasm and dedication of the staff was contagious and our visit was both interesting and educational.

The raised altitude makes the climate particularly pleasant and the volcanic soil is ideal for the preservation and cultivation of rare trees and plants. Exotic orchids and butterflies abound and the Park specializes in medicinal vegetables and herbs. It is an ideal setting for both conservation and research. The air was cool and there was a spacious wooden deck from which we could enjoy a

magnificent view of the volcano and of green vistas that would send botanists into ecstasies.

Four days in Pagan is long enough to make you realize that however many times you may come back there would be new discoveries to be made, new magic that would hold you captive to the fascination of the city of pagodas. Its traditional arts and crafts, basketwork, pottery, lacquer ware, are attractive as well as useful.

Pagan is in fact the home of Burmese lacquer. The old methods and designs have been retained but there is also an awareness of the need to strike out in new directions. There is an eagerness to learn from other countries and the owner of one of the largest lacquer stores had spent some time in Japan to see if she could find ways of improving the quality of Burmese lacquer.

Pagan has much to offer in the way of history, architecture, art and the beauties of nature. Its greatest asset however is its people. Gentle and courteous as befits the inhabitants of a proud old city, their charm is as memorable as their surroundings are unique. One afternoon we went to have our lunch at "Tharaba 3. This is just several long tables and benches laid out under a few shade trees but it is one of the most popular eating spots in town. Tharaba 1 had been arranged in a similar way and had had to move away from its

original place. The demands of loyal clients had led to Tharaba 2 reappearing under other trees. When Tharaba 2 also had to move, the clientele remained staunch and Tharaba 3 materialized.

One meal at those tables under the trees makes you understand why those who have enjoyed the food and hospitality of Tharaba keep coming back for more. Three hundred kyats (less than U.S. 50 cents) gets you a big helping of rice and as much as you want of some five or six side dishes such as pickles, thick spicy tomato sauce, sesame mush, fermented fish and vegetable fritters. For an average eater, that constitutes an adequate meal. Dishes of meat and fish are also placed on the tables; you pay only for the pieces that you put on your plate. I could write a whole book about my few days in Pagan but it is time to stop, and what could be better than to end on a culinary note? So I will simply say: you must come and taste the simple delights of Tharaba 3 and a holiday in Burma for yourself.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) October 23, 2011

အပန်းဖြေနားရက်များ ၄

ဝမ်းနည်းဖွယ်ကောင်းတဲ့ တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခုက ကျွန်မ ပုဂံမှာနေခဲ့တဲ့ နေ့တွေအကြောင်း ရေးသားနေစဉ်မှာပဲ မြန်မာပြည် အတွက် လုံးဝ မကြားဖူးတဲ့ အဖြစ်ဆိုး တစ်ခုဟာ ဒီရှေးမြို့ဟောင်းနဲ့ မဝေးလှတဲ့ တစ်နေရာမှာ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဂျပန် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည် အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ကို သူ ငှားရမ်းလာတဲ့ မော်တော်ဆိုင်ကယ်သမားက သတ်လိုက်တယ် ဆိုတဲ့ အဖြစ်ဟာ သူစိမ်းတွေ အပေါ်ဧည့်ဝတ်ကျေတဲ့ နေရာမှာ ကျော်ကြားလှတဲ့ အရပ်ဒေသက လူတွေကို အံ့အားသင့် တုန်လှုပ်စေပါတယ်။ ဒီရာဇဝတ်မှုဟာ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးကို ရိုက်ခတ် တုန်လှုပ်သွားခဲ့ပြီး ဒီအဖြစ်အပျက်ဖြစ်တဲ့ နေရာနဲ့ မဝေးလှတဲ့ ညောင်ဦးမြို့က မြို့သားတစ်ယောက်က ကျွန်မတို့အားလုံး ကိုယ်စား ပြောလိုက်သလို “ဒီလောက်ဆိုးတဲ့ အဖြစ်မျိုး ဒီမှာ ဘယ်တုန်းကမှ မဖြစ်ခဲ့ဖူးပါဘူး ကျွန်တော်တို့တော့ နားမလည်နိုင်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ ဒီလိုမျိုး မဟုတ် ပါဘူး။ ရှက်ဖို့ကောင်းလိုက်တာ”။

ဒီအမှု ကျူးလွန်တဲ့သူကိုတော့ ဖမ်းမိထားပြီး တရားဥပဒေအတိုင်း စီရင်မှာပဲ ဖြစ်ပေမယ့် ဒီမိန်းမငယ်ကလေးရဲ့ အသက်ကတော့ အစား ပြန်မရ နိုင်တော့ပါဘူး။ သူနဲ့ သိကျွမ်းခင်မင်ကြသူတွေ အားလုံးကို ကျွန်မတို့ရဲ့ ဝမ်းနည်းမှုကို သိရှိစေလိုပါတယ်။

အရာရာတိုင်းဟာ အနိစ္စဖြစ်ပြီး ဘယ်အရာမှ မမြဲပါဘူး။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဝါဒက ကျွန်မတို့ကို သင်ကြားပေးတာဖြစ်ပြီး ပုဂံကလည်း ဒါကိုပဲ သင်ပြပေးနေပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ထိန်းသိမ်းသင့်တာကို ထိန်းသိမ်းဖို့ ကြိုးစားနေရမယ် ဆိုတာလည်း မှားယွင်းတဲ့ ကိစ္စ မဟုတ်တာ သေချာပါတယ်။ ပုဂံကနေ သိပ်မဝေးလှတဲ့ နေရာမှာ မီးတောင်သေ တစ်ခု ဖြစ်တဲ့

ပုပ္ပား တောင် ရှိပါတယ်။ မြန်မာ တစ်ပြည်လုံးမှာ နတ်ကိုးကွယ်ရာ ဌာန အဖြစ် အထင်ရှားဆုံး နေရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ နှစ်စဉ်ကျင်းပတဲ့ ပွဲတော်ဟာ နတ်ကိုးကွယ်တဲ့သူတွေ တင် သာမက သက်ဦးဆံပိုင် ပုဂံ ဘုရင်တွေ လက်ထက်ကတည်းက ရာစု နှစ်ပေါင်းများစွာ လက်ဆင့်ကမ်း လာခဲ့ကြတဲ့ ရိုးရာထုံးစံလေ့တွေကို စူးစမ်းလိုကြတဲ့ သိန်းနဲ့ချီတဲ့ ဧည့်သည်တွေကို ဆွဲဆောင် နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးဒဏ္ဍာရီတွေ အရ တော့ အနော်ရထာဘုရင် လက်ထက်က ပုပ္ပားတောင်ပေါ်မှာ ပန်းစား ဘီလူးမ တစ်ဦး ရှိပါသတဲ့။ လူသာမန်ထက် ထူးခြားတဲ့ စွမ်းရည်ရှိတဲ့ နန်းတော်က မင်းမှုထမ်းဟာ ပုပ္ပားကို အာဂ လူသားတို့ရဲ့ အမြန်နှုန်းနဲ့ နေ့စဉ်လာပြီး ပန်းခူးကာ ဘုရင်ကို ဆက်သရပါတယ်တဲ့။ ဒီတော့ မှန်းလို့ ရနိုင်သလိုပဲ ဒီ အမှုထမ်းဟာ မိမိကိုယ်ကို လှပတဲ့ လူသား မိန်းမပျို တစ် ယောက် အသွင်ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းနိုင်တဲ့ ပန်းစား ဘီလူးမနဲ့ တွေ့ဆုံ ချစ်ကြိုက်ခဲ့ကြရာက သူတို့နှစ်ဦးမေတ္တာရဲ့ အသီးအပွင့်အဖြစ် မွေးဖွားခဲ့ တဲ့ အမြွှာ သားယောက်ျားလေး နှစ်ယောက် ဟာ နောင်ကျတော့ ပုပ္ပား တောင်ကိုစောင့်တဲ့ နတ်မင်းတွေ ဖြစ်လာကြတာပါပဲ။

ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသွားများကတော့ ပွဲတော်ချိန် မဟုတ်ပေမယ့်လည်း မီးသေတောင်ကြီးပေါ် အတက်လမ်း တစ်လျှောက် စိတ်ဝင်စားစရာ နတ်ကွန်းတွေ ရှိနေလို့ ပုပ္ပားဘက်ကို လှည့်လာကြတယ်။ ကျွန်မတို့ လည်း ပုပ္ပားဘက်ကို ဦးတည်ခဲ့ကြပေမယ့် တောင်ပေါ်တက်ဖို့ မဟုတ်ဘဲ တောင်ခြေက အမျိုးသားဥယျာဉ်ကို သွားကြည့်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥယျာဉ် အရွယ်က အသင့်အတင့်သာ ရှိသလို ရသုံးငွေ သင့်တင်မျှတရုံနဲ့ လည်ပတ်နေရပုံက ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဝန်ထမ်းတွေရဲ့ ထက်သန်မှု နဲ့ မြှုပ်နှံမှုကတော့ ဆွဲဆောင်မှုရှိပြီး ဒီဌာနကို လည်ပတ်ရတာ စိတ်ဝင်စားစရာလည်း ကောင်း၊ ပညာလည်း ရခဲ့ပါတယ်။ ဝန်းကျင်ဒေသ ထက် မြင့်နေတဲ့ ကုန်းမြင့် အနေအထားကြောင့် ရာသီဥတုဟာ သိပ်ကို

သာတောင့်သာယာ ရှိနေပြီး မီးတောင်ချော်မြေဟာ ရှားပါးတဲ့ သစ်ပင်တွေ၊ အပင်ငယ် မျိုးစိတ်တွေအတွက် ထိန်းသိမ်းဖို့နဲ့ စိုက်ပျိုးဖို့ အကောင်းဆုံး မြေမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ လှပဆန်းပြားတဲ့ သစ်ခွတွေနဲ့ လိပ်ပြာတွေ ပေါများပြီ။ ဥယျာဉ် ကိုယ်နှိုက်ကတော့ ဆေးဖက်ဝင်တဲ့ ဟင်းရွက်ဟင်းသီးနဲ့ ပရဆေးပင်တွေကို အထူးစိုက်ပျိုးတဲ့ ဥယျာဉ်ဖြစ်ပါတယ်။ အပင် ထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ သုတေသန လုပ်ငန်းတွေ အတွက် အကောင်းဆုံး ဝန်းကျင်လို့ ပြောရမှာပါပဲ။ လေက အေးနေပြီး ကျယ်ဝန်းတဲ့ သစ်သားကပြင် ရှိနေလို့ အဲဒီပေါ်ကနေ ကျွန်မတို့အားလုံး သဘာဝ မီးတောင်ကြီးရဲ့ မြင်ကွင်းနဲ့ ရုက္ခဗေဒ သမားတွေ နှလုံးပျော်မြူးစေမယ့် စိမ်းလန်းတဲ့ ရှုမျှော်ခင်း တစ်ခုလုံးကို အပြည့်အဝ ခံစားနိုင်ပါတယ်။

ပုဂံမှာ လေးရက်နေတယ် ဆိုတာဟာ နောင်ဘယ်နှခေါက်ပဲ ပြန်လာပြန်လာ အသစ် အသစ်သော တွေ့ရှိမှုတွေ၊ စေတီပုထိုးတို့ရဲ့ မြို့တော်ကပေးတဲ့ အသစ်အသစ်သော ဖမ်းစားမှုတွေ ရှိနေဦးမှာပါလား ဆိုတာကို သဘောပေါက်ဖို့ လောက်ငံ ရံ့ပါပဲ။ ရိုးရာ လက်မှုအနုပညာ၊ တောင်းရက်တဲ့ လုပ်ငန်း၊ အိုးလုပ်ငန်း၊ ယွန်းလုပ်ငန်းတွေဟာ ဆွဲဆောင် ရုံသာမက အသုံးလည်း ဝင်လှပါတယ်။ ပုဂံဆိုတာ တကယ်ကတော့ မြန်မာ့ယွန်းလုပ်ငန်းရဲ့ အချက်အချာ နယ်မြေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ရှေးကျလှတဲ့ နည်းပညာနဲ့ ဒီဇိုင်းတွေကိုပဲ ထိန်းသိမ်း လုပ်ဆောင်နေကြတာ ဖြစ်ပေမယ့် အသစ်အဆန်း ဘက်သို့လည်း ဦးတည်ဖို့လိုတယ် ဆိုတာကို သိရှိနေကြပါတယ်။ တခြားနိုင်ငံတွေက လုပ်ကိုင်ပုံတွေကို လေ့လာသင်ယူ ဖို့လည်း ထက်သန်နေကြပြီး ယွန်းဆိုင်ကြီးတစ်ခုက ဆိုင်ရှင် အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ဆို မြန်မာ့ယွန်းရဲ့ အရည်အသွေး ပိုကောင်းအောင် နည်းလမ်းရှာဖို့ ဂျပန်မှာ အချိန်အတော်ကြာ နေခဲ့ဖူးပါတယ်။

သမိုင်း၊ ဗိသုကာ၊ အနုပညာ၊ သဘာဝ တရားရဲ့အလှအပတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပုဂံက အများကြီး သင်ပေး နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီဒေသရဲ့

အကြီးမားဆုံး ပိုင်ဆိုင်မှုကတော့ သူ့ဒေသက လူတွေပါပဲ။ ဂုဏ်ယူ ဖွယ်ရာ မြို့တော်ဟောင်း သားတွေပီပီ သိမ်မွေ့ ယဉ်ကျေးကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ ရုပ်ပတ်ဝန်းကျင်က ထူးခြားသလို သူတို့ရဲ့ နှစ်လိုဖော်ရွှေမှုကို အမြဲ အမှတ်ရစရာပါ။ တစ်နေ့လယ်ခင်းမှာ ကျွန်မတို့ နေ့လယ်စာကို သရပါ ၃ ဆိုတဲ့ ဆိုင်မှာ စားဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ စားပွဲရှည် တချို့နဲ့ ခုံတန်းလျား တချို့ကို သစ်ပင်ရိပ်တွေ အောက်မှာ ချခင်းထားတဲ့ ဆိုင်မျှသာဖြစ်ပေမယ့်လို့ ပုဂံမှာတော့ ကျော်ကြား တဲ့ ဆိုင်တစ်ဆိုင်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သရပါ ၁ ကလည်း ဒီလိုဆိုင်မျိုးပဲ ဖြစ်ခဲ့ပြီး မူလနေရာကနေ ရွှေ့သွားခဲ့ရပါတယ်။ စွဲမြဲတဲ့ စားသုံးသူတွေရဲ့ အလိုအရ သရပါ ၂ ကို အခြား အပင်အောက်မှာ ဖွင့်ခဲ့ပါတယ်။ သရပါ ၂ ရွှေ့သွားရပြီးတဲ့နောက်မှာ ပရိသတ်တွေကလည်း ဒါဆို ဒါမှဆိုတော့ သရပါ ၃ ဆိုတာ ပေါ်လာတော့တာပါပဲ။

သစ်ပင်ရိပ်အောက်က စားပွဲတစ်ခုမှာ တစ်နပ်လောက် စားကြည့်ရင်ပဲ သရပါက စားဖွယ်ရာနဲ့ ပျူငှာမှုကို နှစ်သက်ကြတဲ့ လူတွေ ဘာကြောင့် ဒီကို ပြန်ပြန်လာကြသလဲ ဆိုတာ နားလည် သွားမှာပါပဲ။ (အမေရိကန်ငွေ ဆင့် ၅၀ ထက် နည်းတဲ့) ကျပ် ၃၀၀ လောက်ဆို တော်တော်များတဲ့ ထမင်းနဲ့ လိုသလောက် လိုက်ပေးတဲ့ (သနပ်၊ ခရမ်းချဉ် သီးချက်၊ နှမ်းဖတ်ချဉ်သုပ်၊ ငါးပိနဲ့ အရွက်ကြော် စတဲ့) ဟင်းရန် လေးငါးမျိုး ရပါတယ်။ ပုံမှန် စားနိုင်သူ တစ်ယောက် အတွက် ဒီအရန်ဟင်းကတင် လုံလောက်နေပါပြီ။ အသားဟင်းနဲ့ ငါးဟင်း တချို့လည်း စားပွဲပေါ်မှာ ချထားပါသေးတယ်။ ကိုယ့် ပန်းကန်ထဲ ထည့်စားတဲ့ အတုံးတွေ အတွက်ပဲ ကိုယ်ပေးရပါတယ်။ ပုဂံကို ရက်အနည်းငယ် သွားခဲ့တဲ့အကြောင်း ကိုရေးမယ်ဆိုရင် စာအုပ်တစ်အုပ်စာ လောက်တောင်ရေးနိုင်မှာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဒီမှာတင် ရပ်တော့မယ် ဆိုတော့ အစား အသောက် ကဏ္ဍနဲ့ အဆုံးသတ်တာထက် ကောင်းတာ မရှိနိုင်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ပဲ ပုဂံကို

အားလပ်ရက် လာရင်း သရပါက ရိုးရိုးလေး စားမြိန်စရာတွေကို မြည်း
လှည့်ကြပါလို့ပဲ ရိုးရိုးလေး ပြောလိုက်ပါရစေ။

အောင်ဆန်းစုကြည်

၂၃၊ အောက်တိုဘာ၊ ၂၀၁၁ (Mainichi Japan)

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ၂။ အမှတ် ၇၅

Letters from Burma: Looking Back, Looking Forwards

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ နောက်ပြန်ကြည့်ရင်း၊ ရှေ့
မျှော်ကြည့်ရင်း

Looking Back, Looking Forwards

The beginning of the year is a time for renewal, reinvigoration, resolutions and remembrance of things past.

I look back on 2010 and find that parts of the year were so little memorable as to have disappeared wholly into the lost wastes of time. How did I spend the first day of 2010? I cannot remember.

I can say, however, that it could not have been comfortable. Renovations to my house had been started in December 2009 and stopped a few weeks later by order of the municipal authorities.

While my lawyers worked to get the order reversed, I spent several months living in the midst of cardboard boxes, thick woven blankets wrapped around unidentifiable objects, assorted suitcases and leaning towers of books.

Looking up from my bed, which was wedged between a high bookshelf, odd tables and a number of lumpy bundles, I had a good view of a peeling chunk of ceiling that afforded me many moments of contemplation on the nature of decrepitude and decay.

While the weather was cool, the jam-packed room seemed cozy, and the urban jungle campstyle of existence could be

seen as something of an adventure. As the weather got hotter and hotter, however, the romance wore off, particularly as the scaffolding that had been erected against the outside walls was in such a position that the windows of the bedroom could not be opened and large parts of the night were passed in sleepless swelter. I did not feel in the best of health.

The first quarter of 2010 was not just a period of physical discomfort, it was also one of intense mental activity. My lawyers would visit me on occasion to discuss the appeal that we had lodged against the sentence that had been meted out to me at the Insein Jail court the previous year. I found the whole legal process fascinating and learnt much from my highly experienced and able lawyers.

I felt immense pride in them and in the Legal Committee of the National League for Democracy (NLD) that had been working hard since 1995 to uphold the rule of law and to defend the rights of prisoners of conscience in our country. As one of the lawyers. U Nyan Win, was a member of the Executive Committee of the NLD, I also learnt much of what was happening in the political world outside my house and was able to participate to some extent in the decision-making process of the party.

This, in a year crucial to the political scene in Burma, posed intellectual challenges which, for me, were of far greater

importance than health considerations.

Around the time of the Burmese New Year that falls in mid-April, the court decreed that the renovations to my house could be continued. Overnight, what had been an enclosure cut off from the sounds and movements of the world outside became a place of constant noise and action as workmen swarmed all over the place.

There was so much to be done. A major project was repairs to the roof. For some years I had spent the monsoon months moving my bed, bowls, basins and buckets around my bedroom like pieces in an intricate game of chess, trying to catch the leaks and to prevent the mattress (and myself, if I happened to be on it) from getting soaked. Now that the roof would be made sound I could look forward to the next rains with equanimity. In Burmese, a sound roof is a metaphor for security, a reflection of the notion that if all was well at the very top, all would be well throughout an edifice.

The repairs and renovations meant there would be greater physical convenience and comfort in the future. But much more important than the material considerations were the human contacts that were made possible.

Every day for about five months (the work on the house went on from April to September with a break of three weeks in-between), I was able to acquaint myself with the lives and

concerns of our workmen, to acquire a better understanding of the difficulties with which the labor force of our country had to cope and to get a clearer idea of their hopes and aspirations.

Another consequence of the renovation project was frequent discussions with the Special Branch and other forces responsible for the security of the premises. The bringing in of men and materials had to be negotiated on an almost daily basis, and we found that obstacles could be smoothed out with reasoning and flexibility on both sides.

2010 was a year that brought many improvements to my house. but what it brought to our country, which is the home of all our people, is a much more serious tale, to be told another time.

I would like to end this, the first article I have written since my release, by expressing my deep appreciation of the support and friendship the Mainichi Shimbun has given me over two decades and by sharing with its readership an extract from a poem that had a special significance for my late husband and that I cherish for its abiding wisdom:

...yesterday is but a dream,

And tomorrow is only a vision;

But today, well lived,

Makes every yesterday a dream of happiness,

And every tomorrow a vision of hope.

Look well, therefore, to this day.

-from The Salutation to the Dawn based on a Vedic Hymn.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) January 1, 2011

နောက်ပြန်ကြည့်ရင်း၊ ရှေ့မျှော်ကြည့်ရင်း

နှစ်တစ်နှစ်ရဲ့ အစဆိုတာ တစ်ဖန် ပြန်သစ်ဆန်းဖို့ အားတွေပြန်ဖြည့်ဖို့ သန္နိဋ္ဌာန် သစ်တွေ ချဖို့၊ အတိတ်က အဖြစ်တွေကို အမှတ်ရဖို့ အချိန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၁၀ ကို ပြန်ကြည့်လိုက်ရင်၊ အချို့အပိုင်းတွေဟာ အမှတ်ရစရာ နည်းလွန်းလို့ ဆုံးရှုံး သွားပြီးအချိန်တွေနဲ့အတူ ကွယ်ပျောက်သွားပါပြီ။ ၂၀၁၀ ရဲ့ ပထမဆုံး နေ့ကို ကျွန်မ ဘယ်လိုဖြတ်သန်းခဲ့လဲ၊ ကျွန်မ သတိ မရတော့ပါ။ သိပ်ပြီး သက်သောင့်သက်သာတော့ ရှိခဲ့မှာ မဟုတ်ဘူးလို့ ပြောနိုင်ပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ အိမ်ကို ၂၀၀၉ ဒီဇင်ဘာလထဲက စပြင်ခဲ့ပြီး နောက်သီတင်းပတ် အနည်းငယ် အကြာမှာပဲ စည်ပင်အုပ်ချုပ်ရေးက တားမိန့်ထုတ်လို့ ပြင်ဆင်မှုတွေ ရပ်လိုက် ရပါတယ်။

ကျွန်မရဲ့ ရှေ့နေတွေ တားမိန့်ကို ပြန်ရပ်သိမ်းဖို့ လုပ်ဆောင်နေကြ တုန်းမှာ၊ ကတ်ထူပုံးတွေ၊ စောင်ထူကြီးတွေနဲ့ ထုပ်ထားတဲ့ ဘာရယ်မှန်း မသိနိုင်တဲ့ အရာတွေ၊ ခရီးဆောင် သေတ္တာအမျိုးမျိုးနဲ့ စောင်းနေတဲ့ မျှော်စင်နဲ့တူတဲ့ စာအုပ်ပုံ တွေ အလယ်မှာ ကျွန်မ လပေါင်းများစွာ နေထိုင်ခဲ့ရပါတယ်။ စာအုပ်စင်မြင့်ကြီး တစ်ခု၊ စားပွဲမျိုးစုံနဲ့ အထုပ်စည်း တွေ ကြားထဲ ညပ်နေတဲ့ ကျွန်မရဲ့ အိပ်ရာကနေ မော့ကြည့်လိုက်ရင် ကွာ ကျနေတဲ့ မျက်နှာကြက်ကို ကောင်းကောင်း မြင်ရပြီ။ အိုမင်း ယိုယွင်း ခြင်းနဲ့ ဆွေးမြည့် ပျက်စီးခြင်းတရားကို အခါများစွာ ဆင်ခြင်နိုင်ခဲ့ပါ တယ်။

ရာသီဥတု အေးနေရင်တော့ ပြတ်သိပ်နေတဲ့ အခန်းထဲ နေရတာ နွေးထွေး သလိုလို။ မြို့ထဲ ပြည်မှာ တောစခန်း ချနေသလိုဟန်နဲ့ နေရ တာကလည်း တစ်နည်းတော့ စွန့်စားခန်း တွေ့နေရသလိုလို။ ဒါပေမဲ့

ရာသီဥတုက ပိုပိုပြီးပူလာတော့ စိတ်ကူး အနုအလှတွေ ပြယ်သွားပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ပြတင်း အပြင်ဘက် နံရံမှာ ငြိမ်းဆင်ထားတာကြောင့် ပြတင်း တွေ ဖွင့်လို့မရတဲ့အဖြစ် ရောက်ပြီ။ တစ်ညလုံးနီးပါး ပူပူအိုက်အိုက် ချွေးတွေ ရွှဲလို့ မအိပ်နိုင် သလောက်ပါပဲ။ ကျွန်မကိုယ် ကျွန်မကျန်းမာရေး ကောင်းလှပါတယ်လို့ မခံစားနိုင်ပါဘူး။

၂၀၁၀ ရဲ့ ပထမသုံးလအတွင်း ကာလတွေကတော့ ကိုယ်ခန္ဓာတင်သက်သောင့်သက်သာ မရှိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ စိတ်လည်း အလွန်အမင်း အလုပ်လုပ်ရတဲ့အချိန်ပါ။ ယခင်နှစ်က အင်းစိန်ထောင်အတွင်းမှာ ကျွန်မအပေါ် ချမှတ်လိုက်တဲ့ စီရင်ချက်အပေါ် အယူခံဝင်ထားတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျွန်မရဲ့ ရှေ့နေတွေ ကျွန်မနဲ့ ဆွေးနွေးဖို့ အခါ အားလျော်စွာ လာကြပါတယ်။ ကျွန်မအတွက် ဒီဥပဒေရေးရာကိစ္စ တစ်ခုလုံးဟာ သိပ်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းပြီး အင်မတန် အတွေ့အကြုံ ရင့်တဲ့၊ စွမ်းရည်ရှိတဲ့ ရှေ့နေကြီးတွေ ဆီကနေ အများကြီး ဗဟုသုတ ရခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မ ရှေ့နေကြီးတွေ နဲ့တကွ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ဥပဒေရေးရာ ကော်မတီအတွက်လည်း ကျွန်မ သိပ်ကို ဂုဏ်ယူမိပါတယ်။ အဲဒီ ကော်မတီဟာ ၁၉၉၅ ကစလို့ တရားဥပဒေကို ထိန်းသိမ်းဖို့နဲ့ ကျွန်မတို့ နိုင်ငံက ယုံကြည်ချက်ကြောင့် အကျဉ်းကျခံ နေရသူတွေဘက်က ခုခံကာ ကွယ်ဖို့အတွက် အလုပ်တွေ အများကြီး လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ရှေ့နေကြီး ဦးဉာဏ်ဝင်းဆိုရင် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင် တစ်ယောက်လည်း ဖြစ်နေတဲ့အတွက် ကျွန်မ အနေနဲ့ ပြင်ပနိုင်ငံရေးလောကထဲ ဘာတွေ ဖြစ်နေသလဲဆိုတာတွေ သိရှိခွင့်ရခဲ့ပြီး ပါတီရဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရမယ့် လုပ်ငန်းစဉ် ထဲ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ပါဝင်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံရေး ရှုကွက်ထဲ အင်မတန် အရေးကြီးတဲ့ ဒီလို နှစ်တစ်နှစ်မှာ ရင်ဆိုင်ရတဲ့ ဉာဏ်ရည်ဖြင့် စိန်ခေါ်ချက် တွေဟာ ကျွန်မအတွက်

ကျန်းမာရေးကိစ္စတွေထက် အဆများစွာ ပို အရေးကြီးပါတယ်။

ဧပြီလလယ် မြန်မာနှစ်သစ်ကူးချိန် လောက်မှာပဲ တရားရုံးက အိမ်ပြင်တာကို ဆက်လုပ်နိုင်ကြောင်း အမိန့်ချမှတ် လိုက်ပါတယ်။ အလုပ်သမားတွေ ပြုရောက်လာတာနဲ့ ပြင်ပကမ္ဘာက အသံတွေ လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ အဆက်ပြတ်နေတဲ့ သီးသန့် ခြံဝင်းဟာ၊ နေ့ချင်းညချင်းပဲ အဆက်မပြတ် ဆူဆူညံည လှုပ်လှုပ်ရှားရှားရှိတဲ့ နေရာ ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

လုပ်စရာတွေက အများကြီးပါ။ အဓိက လုပ်ငန်းက ခေါင်မိုး ပြင်ဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်နဲ့ချီပြီး မုတ်သုံလတွေမှာ ကျွန်မ မွေ့ရာ (အိပ်နေရင် ကျွန်မပါ) ရေမစိုအောင်နဲ့ ယိုလာတဲ့ မိုးရေကို ခံနိုင်အောင်၊ ခုတင်နဲ့ ခွက်တွေ၊ ဇလုံတွေ၊ ပုံးတွေကို ခက်ခဲတဲ့ စစ်တုရင်ပွဲတစ်ပွဲ ကစားတော့ အရပ်တွေ ရွှေ့ရသလို လိုက်ရွှေ့နေရပါတယ်။ အခုတော့ ခေါင်လုံအောင် လုပ်နိုင်တော့မှာပါ။ နောက်တစ်မိုးကို စိတ်အေးလက်အေးနဲ့ ကျွန်မ စောင့်မျှော်နိုင်ပါပြီ။ မြန်မာစကားမှာ “ခေါင်လုံတယ်” ဆိုတာ လုံခြုံခြင်းကို ဖော်ကျူးတဲ့ အလင်္ကာ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိပ်ဆုံးကသာ ကောင်းရင် တစ်ဗီမာန်လုံး ကောင်းမယ်ဆိုတဲ့ အမြင်ကို ထင်ဟပ်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ပါ။

ပြုပြင်တယ်၊ ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်တယ် ဆိုတာ နောင်ကာလမှာ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အဆင်ပြေမှုနဲ့ သက်သောင့် သက်သာ ရှိမှုတွေ အများကြီး ရတော့မယ်ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ် ရပါတယ်။ သို့ပေမယ့် ရုပ်ဝတ္ထုဆိုင်ရာ ကိစ္စတွေထက် ကျွန်မ အတွက် ပိုအရေးကြီးတာက လူတွေနဲ့ ဆက်သွယ်၊ ဆက်ဆံနိုင်လာခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ငါးလလောက် ကြာမြင့်တဲ့ အိမ်ပြင်ချိန်ကာလ (ဧပြီကစပြီး စက်တင်ဘာမှာ ပြီးပါတယ်။ ကြားထဲ သုံးပတ် လောက် ခဏ ရပ်နားပါတယ်)မှာ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ကျွန်မတို့ အလုပ်သမားတွေရဲ့ ဘဝတွေနဲ့ သူ

တို့ သောကတွေနဲ့ အကျွမ်း ဝင်ခွင့် ရခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့နိုင်ငံက အလုပ်သမားထု ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အခက်အခဲတွေကို ပိုမို နားလည်လာပြီး၊ သူတို့ရဲ့ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ ဆန္ဒကို ပိုမို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိမြင်ရပါတယ်။

အိမ်ပြုပြင်တဲ့ စီမံချက်ရဲ့နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်တစ်ခု ကတော့ အထူး သတင်း တပ်ဖွဲ့နဲ့တကွ အိမ်ဝင်း လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ယူထားတဲ့ အခြားတပ်ဖွဲ့တွေနဲ့ မကြာခဏ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးရ တာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ လူတွေ၊ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းတွေ ခြံထဲသွင်းဖို့ နေ့စဉ်လိုလို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနေရပါတယ်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံးက အကျိုး အကြောင်း သင့်မြတ်တာ၊ ပျော့ပျောင်း လိုက်လျောတာတွေနဲ့ အတားအဆီးတွေကို ချောမွေ့အောင် လုပ်နိုင်တယ် ဆိုတာလည်း ကျွန်မ တို့ တွေ့လာခဲ့ရပါတယ်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်ဟာ ကျွန်မအိမ် အတွက် ပြောင်းလဲတိုးတက်မှုတွေ အများကြီး သယ်ဆောင် လာခဲ့တဲ့ နှစ်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မတို့ ပြည်သူတွေ နေထိုင်နေကြတဲ့ ကျွန်မတို့ တိုင်းပြည်မှာရော ဘာတွေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ခဲ့သလဲ ဆိုတာ ကတော့ နောင်တစ်ချိန် ပြန်ပြောကြရမယ့် ပိုလေးနက်တဲ့ ပုံပြင်တစ်ပုဒ် ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

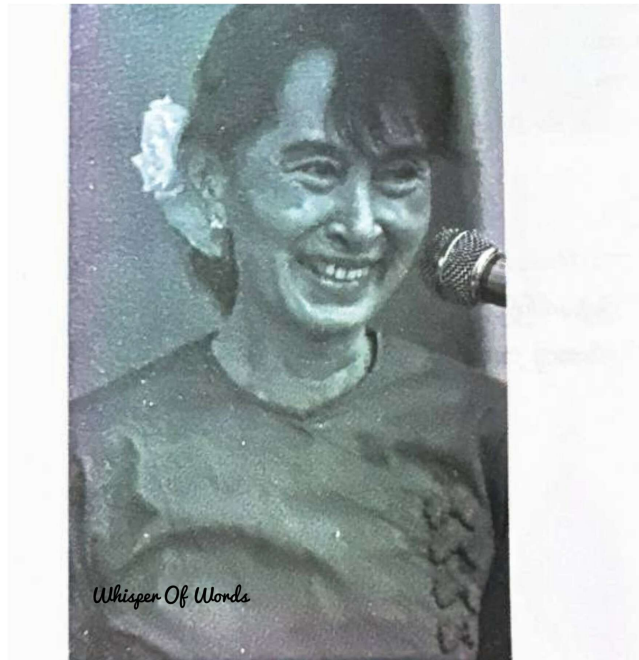
ကျွန်မ လွတ်လာပြီး ပထမဆုံး ရေးဖြစ်တဲ့ ဒီဆောင်းပါးကို ကျွန်မ က အခုလို အဆုံးသတ်ချင်ပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်နှစ်ဆယ်လုံး ကျွန်မ ကို ထောက်ခံမှုနဲ့ ခင်မင်မှုပေးခဲ့တဲ့ မာနီအိချီ ရှင်ဘွန်းကို ကျွန်မ ကျေးဇူးတင်ကြောင်းပြောရင်း၊ ကျွန်မ ခင်ပွန်း အထူး နှစ်သက်ခဲ့ပြီး၊ အမြဲ ရှင်သန်နေမယ့် ပညာအမြင်ကြောင့် ကျွန်မ ကိုယ်တိုင်လည်း နှစ်သက်ရ တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်က ကောက်နုတ်ချက် ကလေးကို ကျွန်မရဲ့ စာဖတ် ပရိသတ်တွေနဲ့ မျှဝေ ချင်ပါတယ်။

မနေ့ကဆိုတာ
အိပ်မက်မျှသာ၊
မနက်ဖြန်ဆိုတာ
စိတ်ထဲက ပုံရိပ်အလား။
ဒါပေမဲ့ ဒီနေ့ကိုသာ
ကောင်းကောင်း နေသွား။
မနေ့ကတိုင်း၊
ကြည့်နူးစရာ
အိပ်မက်ဖြစ်သလို၊
မနက်ဖြန်တိုင်း။
မျှော်လင့်ချက်ပြည့်တဲ့
ပုံရိပ်ဖြစ်မယ်၊
ဒီနေ့ကိုသာ
ကောင်းကောင်း
ကြည့်နေသွား။

(The Salutation to the Dawn based on a Vedic Hymn 4)

အောင်ဆန်းစုကြည်
(၁၊ ၁၊ ၂၀၁၁ နေ့ထုတ် Mainichi သတင်းစာတွင် ဂျပန်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်
ဘာသာ တို့ဖြင့် ဖော်ပြပြီး)
ပြည်သူ့ခေတ်ဈာနယ်၊ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၇၁

Letters from Burma: Keepers of Conscience
မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ ယုံကြည်ချက်ကို စောင့်သိ
သူများ

Keepers of Conscience

Is the story of Pinocchio still popular with children? It is when such questions arise in my mind that I am made acutely aware of the peculiar gaps in my contact with the outside world. Had I been in constant touch with my grandchildren or even with other people's grandchildren over the years, I would have known the answers. Fortunately a few days after Pinocchio had floated into my head, I had a meeting with the children of the United States Embassy staff in Rangoon. The oldest was around twenty while the youngest was a three-month-old Japanese-American baby boy whose sleeping face had a pout of concentration that made him resemble a Sumo wrestler planning his next mountain-shaking move. Among the in-betweens were a fair number who were acquainted with Pinocchio through the Walt Disney film. Most of them thought Jiminy Cricket was the most interesting character in the story. This pleased me as the main reason for my sudden recall of the Pinocchio story was the top-hatted, umbrella-toting cricket rather than the puppet brat.

Looking back across years of politically-shaped thought and action, the children's story appears as a simple illustration of the fact that without a conscience, human beings are no more than mere puppets manipulated by their fears, their

desires, their ignorance, and by those whom they have chosen to be their masters. It thus becomes most appropriate that thinking beings who have chosen to give up their physical liberty that they might be better able to defend the universal right to freedom of belief and expression should be designated prisoners of conscience. These men and women who have submitted their bodies to a comfortless, sometimes cruel, confinement over long years that they and their fellow citizens might exist in honour and dignity are also the keepers of our collective conscience.

There remain in the jails of Burma over two thousand two hundred political prisoners of whom barely twenty are known by name to the world at large. The more than two thousand who remain anonymous are our unknown soldiers, the unsung heroes and heroines who have worked quietly to keep the movement for democracy strong and vital. On 4 January 2011, the Sixty-third Anniversary of Burma's Independence from colonialism, the National Leagues for Democracy arranged a random draw of the names of political prisoners by those who were willing to take the responsibility of supporting them materially or morally as far as circumstances allowed. The young man who fell to my lot was one of the unknown soldiers. He had been arrested in 2007 for attempting to pray for the release of political prisoners at the Shwedagon Pagoda. Many of the young people who had all been involved in the prayer

movement were now scattered in prisons across Burma but he was relatively fortunate as he was at Insein Jail, not too far away from his home. Preparing the food parcel to be sent to him was a reminder of the abstemious conditions under which our comrades in jail have to pass their days.

There are many simple ways in which prisoners of conscience act as the keepers of our conscience. When I was under house arrest, I made a habit of having breakfast quite late so that in my hunger I would not forget our comrades who were incarcerated not in their own homes but in jails, often in places far distant from where their families lived. I knew they would not only be much hungrier than I was but would also be obliged to make do with the meagre and tasteless rations that would be meted out to them. It renewed my commitment to our cause and refreshed my respect and affection for my colleagues on a daily basis.

The most wonderful thing about our keepers of conscience is their extraordinary spirit and dedication. During the two days before our independence anniversary celebrations, we held a charity bazaar to raise funds for political prisoners. Among the varied articles on sale were works of art of considerable ingenuity and talent sent in by our jailed comrades. There were a number of collage works painstakingly put together from hundreds and thousands of tiny slivers of paper of different kinds. The end products were

vivid pictures of birds, dancers and flowers. It was a clear declaration that if the spirit is strong, there is no limit to what it can achieve and that those who seem least fortunate can prove to be our teachers and benefactors.

I have often received the most exquisite gifts from colleagues in prison. Statuettes, model animals and toys intricately carved from wood or soap or wax; strings of prayer beads and shopping bags woven from strips of plastic; a piece of cloth beautifully embroidered with symbols of freedom, justice and peace, love, harmony and unity, perseverance and hope, all done by our women political prisoners. Skillfully and delicately worked into each embroidery were the unwavering hopes and aspirations that our women were holding out to those of us who were actually in far easier circumstances than they were. This is why the image of Jiminy Cricket with his colorful, dandified clothes and innate chirpiness seems to me an appropriate representative of conscience. The keepers of our conscience are cheerful, colourful, and inventive and most of all, they are creators of comfort in spite of the comfortless lives they themselves have to lead.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) February 6, 2011

ယုံကြည်ချက်ကို စောင့်သိသူများ

ပီနောက် ကီယို ပုံပြင်က အခုချိန်ထိ ကလေးတွေကြားထဲ ရေပန်းစားတုန်း ပဲလား။

ဒီလို မေးခွန်းမျိုး၊ ကျွန်မစိတ်ထဲ ပေါ်လာတဲ့ အချိန်တွေမှာ ကျွန်မနဲ့ အပြင်ကမ္ဘာကြား ဆက်သွယ်ချက် ကွာဟမှု ကို ကျွန်မ ကောင်းကောင်း သတိမူမိလိုက်ပါတယ်။ ကျွန်မဟာ ကျွန်မရဲ့မြေးတွေနဲ့ အမြဲတမ်း ဆက်သွယ်နေခဲ့ရရင်၊ ဒါမှ မဟုတ် တခြားလူတွေ ရဲ့မြေးတွေနဲ့ပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဒီနှစ်တွေထဲ ဆက်သွယ်နေခဲ့ရရင်တောင် ဒီအဖြေကို ကျွန်မ သိရမှာပါ။ အဆင်သင့်ချင်တော့ ကျွန်မခေါင်းထဲ ပီနောက်ကီယို ရောက်ပြီး ရက်အနည်းငယ် အတွင်းမှာပဲ အမေရိကန်သံရုံးက ဝန်ထမ်းတွေရဲ့ ကလေးတွေနဲ့ ကျွန်မ တွေ့ဆုံရဖို့ ဖြစ်လာပါတယ်။ အကြီးဆုံးက အသက် နှစ်ဆယ် ပတ်ဝန်းကျင်လောက် ရှိပြီး အငယ်ဆုံးကတော့ ဂျပန်-အမေရိကန် စပ် သုံးလသားကလေး ဖြစ်ပါတယ်။ အိပ်ပျော်နေတဲ့ ဒီကလေးရဲ့ စူတူတူ မျက်နှာ ကလေးဟာ စူမို နပန်းသမားကြီး တစ်ယောက် တောင်ကြီး တစ်ခုလုံး သိမ့်သိမ့်တုန်သွား စေမယ့် ခြေလှမ်းလှမ်းဖို့ ကြံဆနေတဲ့ ပုံစံနဲ့ တူနေပါတယ်။ ကြားကလေးတွေ ထဲကတော့ ပီနောက် ကီယို ကို ဒစ်စနေ ရုပ်ရှင်တွေထဲက တစ်ဆင့် သိထားကြသူတွေ တော်တော်များပါတယ်။ အများစုက ပုံပြင်ထဲက ပုရစ် ဂျင်မီကို စိတ်ဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံး ဇာတ်ကောင်လို့ ပြောကြပါတယ်။ ကျွန်မစိတ်ထဲ ဒီပုံပြင်ကိုသတိရနေတဲ့ အကြောင်းရင်းကလည်း နှာခေါင်းရှည် ရုပ်သေး ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ ဦးထုပ်ဆောင်းပြီး ထီးတယမ်းယမ်း လုပ်နေတဲ့ ပုရစ်ကြောင့် ဖြစ်နေတာမို့ ဒီအဖြေအပေါ် ကျေနပ် သွားခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်မရဲ့အတွေးအခေါ်တွေ၊ ပြုမူချက်တွေကို နိုင်ငံရေး သဘောတရား အရ ပုံသွင်းခဲ့တဲ့ နှစ်တွေကို ပြန်ကြည့်ရင်၊ ဒီကလေး ပုံပြင်ကလေးဟာ တာဝန်သိစိတ် ဆိုတာသာ မရှိခဲ့ရင် လူသားတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ ကြောက်စိတ်တွေ၊ လိုအင် ဆန္ဒတွေ၊ မသိ နားမလည်မှုတွေနဲ့ တကွ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် သခင်အဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့တဲ့ သူတွေရဲ့ ကြိုးဆွဲတာ ကို လိုက်က နေရတဲ့ ရုပ်သေးရုပ်ထက် ဘာမှမပိုဘူး ဆိုတာကို ပုံဖော်ပြ နေတယ်လို့ မြင်မိပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း အများစုရဲ့ ယုံကြည်မှုတွေ ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခွင့်တွေ မဆုံးရှုံးအောင်ကာကွယ်ဖို့ ကိုယ်ကိုယ်တိုင်ရဲ့ ကာယလွတ်လပ်မှုကို စွန့်လွှတ်ဖို့ ဝန်မလေးတဲ့သူတွေကို ယုံကြည်ချက် ရဲ့ အကျဉ်းသားတွေလို့ သတ်မှတ်တယ်ဆိုတာ အများကြီး သင့်တင့်ပါ တယ်။ မိမိနဲ့ မိမိ နိုင်ငံသားတွေ ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိ နေနိုင်ဖို့ ကိုယ့်ကိုယ်ခန္ဓာ ကို သက်သာရာ မရှိတဲ့၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲတဲ့ ကန့်သတ်ချက်ထဲ နှစ်ပေါင်း များစွာ စတေးနိုင်တဲ့ ဒီအမျိုးသမီး၊ အမျိုးသားတွေဟာလည်း ကျွန်မတို့ အားလုံးရဲ့ စုပေါင်းတာဝန်သိစိတ်ကို စောင့်ရှောက်ကြတဲ့ သူတွေပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ အရပ်ရပ်မှာရှိတဲ့ အကျဉ်းထောင်တွေထဲ ယုံကြည်ချက် ကြောင့် အကျဉ်းကျ ခံနေရတဲ့ လူနှစ်ထောင့် နှစ်ရာကျော်ထဲမှာ ကမ္ဘာက နာမည်နဲ့သိတာ နှစ်ဆယ်လောက်ပဲ ပါပါတယ်။ ကျန်တဲ့ လူမသိတဲ့ အ ယောက် နှစ်ထောင် လောက် ကတော့ ကျွန်မတို့ရဲ့ အမည်မပေါ်သော တပ်သားတွေ၊ ဒီမိုကရေစီရေး လှုပ်ရှားမှုကို အင်အားကောင်းလာအောင် တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ် လုပ်ဆောင်တဲ့ အသိအမှတ်ပြု မခံရတဲ့ သူရဲကောင်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၁၁ ခု ဇန်နဝါရီလ ၄ ရက်၊ ကိုလိုနီ လက်အောက်က လွတ်မြောက်ခဲ့တဲ့ ၆၃ နှစ်မြောက် လွတ်လပ်ရေးနေ့ တုန်းက အဖွဲ့ချုပ်မှာ ယုံကြည်ချက် အကျဉ်းသားတွေကို မိမိတို့ တတ်နိုင် သမျှ ရုပ်ပစ္စည်းအား၊ စိတ်ဓါတ်အားဖြင့် အထောက်အပံ့ ပေးလိုကြတဲ့သူ

တွေ အကျဉ်းသားအမည်တွေ မဲနှိုက်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်မလက်ထဲ ရောက်လာတဲ့ အကျဉ်းသားက လူမသိတဲ့ တပ်သားများထဲက လူငယ် လေး တစ်ယောက် ဖြစ်ပြီး ၂၀၀၇ တုန်းက ရွှေတိဂုံ စေတီပေါ်မှာ ယုံကြည်ချက်အကျဉ်းသားတွေ လွတ်မြောက်ဖို့ ဆုတောင်းခဲ့လို့ အဖမ်းခံ ရတဲ့သူဖြစ်ပါတယ်။ သူလို ဆုတောင်းပွဲမှာပါခဲ့တဲ့ အခြားလူငယ် အများ အပြားက မြန်မာပြည် အနှံ့အပြားက ထောင်တွေထဲ ရောက်နေခဲ့ကြပေ မယ့် သူကတော့ (သူတို့နဲ့ စာရင်) ကံကောင်းထောက်မစွာပဲ သူ့အိမ်နဲ့ မ ဝေးလှတဲ့ အင်းစိန်ထောင်ထဲ ရောက်နေခဲ့ပါတယ်။ သူ့ဆီ ပို့ပေးဖို့ အစားအသောက်ထုပ်တွေ ပြင်ဆင်ရတာဟာ ထောင်တွေထဲက ကျွန်မတို့ ရဲဘော်တွေ နေ့စဉ် ဖြတ်သန်းနေရတဲ့ ခြိုးခြံနေရတဲ့ အခြေအနေကို သတိရစေပါတယ်။

ယုံကြည်ချက်ကြောင့် အကျဉ်းကျခံနေရသူတွေဟာ ကျွန်မတို့ရဲ့ အသိစိတ်ဓါတ်တွေကို နည်းလမ်းရိုးရိုးလေး မျိုးစုံနဲ့ ထိန်းသိမ်းကြသူတွေ ဖြစ်နေကြပါတယ်။ ကျွန်မကိုယ်တိုင် နေအိမ်အကျယ်ချုပ် ကျခံနေရစဉ် က နံနက်စာကို နောက်ကျစွာ စားတတ်တဲ့အလေ့ တမင်လုပ်ပြီး ကျွန်မ ဆာလောင်ခြင်းအားဖြင့် ကျွန်မတို့ရဲ့ ရဲဘော်တွေဟာ ကိုယ့်အိမ် ကိုယ့်ရာ မှာ မဟုတ်ဘဲ အကျဉ်းထောင်တွေထဲမှာ များသောအားဖြင့် သူတို့ မိသားစုတွေနဲ့ သိပ်ကိုဝေးလံလှတဲ့ အကျဉ်းထောင်တွေ ထဲမှာ ရောက်နေ တာကို မမေ့အောင် လုပ်ပါတယ်။ သူတို့အားလုံး ကျွန်မထက် ပိုမို ဆာလောင်ကြရုံ တင်မက နံ့ချာပြီး အရသာကင်းမဲ့တဲ့ အစာဝေပုံကျကိုပဲ စားရမယ်ဆိုတာ သိပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာပဲ ကျွန်မတို့ရဲ့ လှုပ်ရှားမှု အပေါ်ထားတဲ့ သစ္စာတရားကို အသစ်ပြန်ဖြစ်စေပြီး ကျွန်မရဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေအပေါ် လေးစားမှုနဲ့ ချစ်ခင်မှုကို နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ပိုမိုတိုးပွားလာစေပါတယ်။

ဒီ ကျွန်မတို့ရဲ့ ယုံကြည်ချက် စောင့်ထိန်းသူတွေရဲ့ အံ့ဩစရာ အကောင်းဆုံး အချက်က သူတို့ရဲ့ သူမတူတဲ့ စိတ်ဓါတ်ခွန်အားနဲ့ စူးစိုက် မြှုပ်နှံမှုပါပဲ။ လွတ်လပ်ရေးနေ့မတိုင်ခင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေကို ကူညီဖို့ ရန်ပုံငွေ ဈေးပွဲတော်ကလေး နှစ်ရက်ကျင်းပကြတယ်။ ဒီဈေးမှာ ချရောင်းတဲ့ ပစ္စည်းတွေထဲမှာ ထောင်ထဲက ရဲဘော်တွေရဲ့ ပြောစမှတ် ပြု လောက်တဲ့ တီထွင်ဉာဏ်နဲ့ အနုပညာစွမ်းအားကို ဖော်ပြနေတဲ့ လက်ရာ တွေလည်း ပါပါတယ်။ အဲဒီထဲမှာ စက္ကူရောင်စုံ ဆက်စပ်ပြီး ပုံဖော်တဲ့ ပန်းချီလက်ရာတွေဆိုရင် တော်တော်ကို ကြိုးစားပမ်းစားနဲ့ ရာနဲ့ထောင်နဲ့ ချီတဲ့ စက္ကူစ ငယ်လေးများ သုံးစွဲထားတာတွေ ပါပါတယ်။ နောက်ဆုံး ထွက်လာတဲ့ ပုံတွေကတော့ တောက်ပတဲ့ ငှက်တွေ၊ ကချေသည် တွေနဲ့ ပန်းတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကပဲ ဘာကို ထုတ်ဖော်ပြနေသလဲဆိုတော့ တကယ်လို့သာ စိတ်ခွန်အား ပြင်းပြလို့ ရှိရင် လုပ်ဆောင်နိုင်မှုတွေက အကန့်အသတ်မဲ့ဖြစ်ပြီး၊ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှကြတဲ့ သူတွေလို့ ထင်ရသူတွေကိုယ်တိုင်က ကျွန်မတို့ကို သင်ပြသူတွေ၊ အကျိုးတော် ဆောင်တွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ ကျွန်မ မကြာခဏပဲ ထောင် ထဲက ရဲဘော်တွေဆီက သိပ်ကို လက်ရာမြောက်တဲ့ လက်ဆောင်တွေ ရရှိပါတယ်။ ရုပ်တုလေးတွေ၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်လေးတွေ၊ သစ်သား ဒါမှ မဟုတ် ဖယောင်းတို့၊ ဆပ်ပြာတို့ကို ထွင်းထုထားတဲ့ အနုစိတ်လက်ရာ ကစားစရာလေးတွေ၊ ပလတ်စတစ် အပိုင်းအစတွေနဲ့ ရက်ထားတဲ့ စိတ် ပုတီးကုံးတွေနဲ့ ဈေးဝယ်အိတ် လိုမျိုးတွေ။ ဒါ့အပြင် လွတ်လပ်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်းနဲ့ ငြိမ်းချမ်းခြင်းပုံရိပ်၊ အချစ်၊ သင့်မြတ်ခြင်းနဲ့ ပေါင်းစပ် ခြင်း၊ ဇွဲလုံ့လနဲ့ မျှော်လင့်ချက် စသဖြင့်တို့ကို ပုံဖော်တဲ့ သင်္ကေတ တွေကို လှလှပပ ပန်းထိုးထားတဲ့ အမျိုးသမီး ယုံကြည်ချက်အကျဉ်းသူတွေရဲ့ လက်ရာ အခင်းတစ်ထည်လည်း ပါပါတယ်။ ဒီလို ကျွမ်းကျင်ပြီး အနုစိတ် တဲ့ ပန်းထိုးချည်ထည်တွေထဲမှာ ထည့်ရက်ထားတာကတော့ သူတို့ထက်

သိပ်ကို သက်သာတဲ့ အခြေအနေမှာရှိနေတဲ့ အမျိုးသမီးထုကို ပြသချင်
တဲ့ သူတို့ရဲ့ မယိမ်းယိုင်တဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေနဲ့ ရည်မှန်းချက်တွေပါပဲ။
ဒါကြောင့်လည်း ပုရစ်ဂျင်မီကို အရောင်တောက်ပ၊ ကြွရွနေတဲ့
အဝတ်အစားဝတ်ပြီး ရွှင်မြူးတတ်တဲ့ သဘာဝနဲ့ ပုံဖော် ထားတာဟာ
တာဝန်သိစိတ်ကို သင့်တော်လျောက်ပတ်စွာ ကိုယ်စားပြုနေတယ်လို့
ကျွန်မထင်တယ်လေ။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ယုံကြည်ချက် စောင့်ထိန်းသူတွေဟာ
ရွှင်ပျတဲ့ အရောင်တောက်ပတဲ့၊ တီထွင်ညာဏ်ရှိတဲ့၊ ဒါ့အပြင် အရေးကြီး
ဆုံးကတော့၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် သက်သောင့်သက်သာမရှိတဲ့ ဘဝတွေ
ရောက်နေရပေမယ့်လို့ သက်သာမှုကို ဖန်တီးပေးနိုင်တဲ့ ဖန်ဆင်းရှင် တွေ
ပါပဲ။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(Mainichi Japan) February 6, 2011

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂။ အမှတ် ၇၉

新ビルマからの手紙
1997～1998/2011

アウンサンスーチー
土佐健子／永井明／毎日新聞外信部 訳

毎日新聞社

Letters from Burma: Animal Talk (1)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း

၁

Animal Talk (1)

Friends and colleagues who have been in prison have sometimes reminisced about the small beasts and birds, and even insects, that had been their only familiars during long years of incarceration in stark, unfriendly cells. Cats seemed to have been particularly adept at negotiating walls and bars and insinuating themselves into the affections of lonely prisoners all too willing to offer a portion of what little food they had in exchange for the companionship of living creatures. I did not come across any cats during the two short periods I spent within the precincts of Insein Jail but I had constant dealings with felines throughout my years of house arrest.

I am a dog lover rather than a cat lover although the first pet I can remember was a cat, a big (at least it seemed big to my child's eyes), dark-coloured tom that answered to my grandfather's deep-voiced call of "Puss, Puss, Puss." The rest of the family addressed it, respectfully, as "Grandfather's Cat." I only knew dogs as mangy mongrels wandering the streets or as unwanted intruders that the adults were always trying to dissuade from taking up residence in our garden.

One stubborn pye-bitch managed to resist all efforts to dislodge her from the kitchen area and produced a litter. I was so fascinated by the mass of wriggling puppies my first ever

dream was about them. I did not realize then that it was a dream, I thought the puppies had actually come to huddle around my feet and when I woke up and found they were not there I could not understand what had happened and felt totally confused.

The streets of Rangoon were full of interesting forms of transport in the early 1950s. There were sharp-angled buses, beat-up World War II jeeps, pre-war saloons, 'side-cars' (bicycles with two passenger seats, back to back, attached to one side) and rickshaws. There were also canopied carts drawn by horses that were usually tired-looking and gaunt, often with terrible sores. They were a heart-rending sight and it was in connection with these poor animals that I first learnt about the SPCA (Society for the Prevention of Cruelty to Animals). From time to time, I saw another kind of horse: the ones in films about the American Wild West. It was difficult to believe that those strong, prancing, galloping, bucking, spirited creatures were of the same species as their Rangoon brethren. However, the sight of the spurs on their riders' boots made me wonder if the SPCA might not have been just as useful out west as in the streets of my home city.

It was in Delhi where my mother served as Burmese Ambassador to India that I came into close contact with horses. My first riding lessons were on a skewbald pony of wide girth and uncertain temper named Prairie Oyster. Later, I

joined a riding club where the mounts bore such valiant names as Black Prince, Prithviraj and Shivaji. Black Prince was my favourite because he had a smooth canter and a comfortable saddle. I was not particularly keen on equine heroics.

It was as a university student in England that I entered the world of dog lovers. I spent many holidays at the homes of English friends and, not too surprisingly, I would often find a canine charmer at the heart of the family.

There was Sailor, an overweight Staffordshire terrier with a rolling gait, a black patch around one eye and a distinct taste for gin; he was also gentle and sweet-tempered and a perfect host. Then there was Handsome, a golden Labrador, large and affectionate, with an air of old world courtesy he had obviously acquired from his master, a retired colonel who combined the best attributes of an officer and a gentleman with the traits of everybody's favourite uncle.

Sailor and Handsome I looked upon as friends but Impy, my Emergency Aunt's Alsatian, was family. When I was working at the United Nations the three of us lived together in Manhattan. True to the maxim that dogs emulate their owners, Impy's attitude towards me was maternal and protective. If I were out late she would wait up patiently with just the slightest hint of reproach and when people she did not know

came to visit she would make sure that they did not sit next to me on the sofa.

When Michael and I went to live in Bhutan immediately after our marriage in 1972 we acquired a dog of our own. He came to us as a tiny white and brown bundle and we thought hard to find a really suitable name for him but after many months of cogitation we decided that after all 'Puppy', as we had been calling him since he arrived, suited him best. When he was very small Puppy slept around my throat and tussled regularly with the fur lining of Michael's bedroom slippers; he grew up to become a seasoned traveller, accompanying us staunchly on journeys across half the globe; when our sons came into the world he kept a benevolent, wrinkled-browed eye on them; as a dignified old dog he became the trademark of our household at Oxford, well known to (and, I think, respected by) friends and family. Puppy died at the ripe old age of nineteen. By that time I was under house arrest in Burma.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) March 7, 2011

တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း ၁

ထောင်ကျဖူးတဲ့ မိတ်ဆွေတွေနဲ့ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေက သူတို့ရဲ့ နှစ်ရှည်အကျဉ်းစံဘဝမှာ အနေစိမ်းလှတဲ့ အကျဉ်းခန်းတွေထဲ တစ်ခုတည်းသော အဖော်ပြုစရာဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကောင်လေးတွေ၊ ငှက်ကလေးတွေ၊ (အင်းဆက် ပိုးကောင်တွေတောင် ပါပါတယ်) အကြောင်းကို တစ်ခါတလေမှာ အမှတ်တရ ပြောပြကြတယ်။ ကြောင်ကတော့ နံရံတွေ၊ သံတိုင်တွေကို ကျော်လွှားသွားနိုင်လို့ ဒီလိုနေရာမျိုးနဲ့ ဝင်ဆံ့လွယ်ပြီး အထီးကျန်နေရတဲ့ အကျဉ်းသားတွေ အတွက် ဒီလို သက်ရှိသတ္တဝါလေးတွေနဲ့ အဖော်လုပ်ဖို့ရာ အလဲအလှယ် အနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ မဝရေစာထဲက ခွဲဝေပြီး ချကျွေးချင် လာအောင်၊ ချစ်ခင်စိတ်ကို ရအောင်ယူနိုင်တဲ့ အစွမ်း ရှိကြတယ်။ ကျွန်မ အင်းစိန်ထောင် ဝင်းထဲနေခဲ့ရတဲ့ ကာလတို နှစ်ခုစလုံးမှာ ကြောင်တွေနဲ့ မကြုံခဲ့ရပေမယ့် နေအိမ် အကျယ်ချုပ်နဲ့ နေခဲ့ရတဲ့ ကာလ တစ်လျှောက်လုံးမှာတော့ ကြောင်တွေနဲ့ ပုံမှန် တွေ့ကြုံနေခဲ့ရပါတယ်။

ကျွန်မဘဝမှာ ပထမဆုံးအမှတ်ရမိတဲ့ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်က အကောင်ကြီးကြီး (အနည်းဆုံး ကျွန်မရဲ့ ကလေးမျက်စိထဲမှာ သိပ်ကြီးနေတယ်လို့ ထင်ရမှာပေါ့) အရောင်ရင့်ရင့်၊ ကျွန်မအဘိုးက အသံဩဩနဲ့ ပူစီ ပူစီလို့ခေါ်ရင် ပြန်ထူးတတ်တဲ့ ကြောင်တစ်ကောင် ဖြစ်ခဲ့ပေမယ့် ကျွန်မက ကြောင်ထက် ခွေးကို ပိုချစ်တတ်တဲ့သူပါ။ ဒီကြောင်ကြီးကို ကျွန်မတို့ အိမ်သားတွေအားလုံးက လေးလေးစားစားနဲ့ “အဘိုးကြောင်ကြီး” လို့ပဲ ခေါ်ကြတယ်။ ကျွန်မ သိခဲ့တဲ့ ခွေး ဆိုတာကတော့ လမ်းပေါ်က ဝဲစားနေတဲ့ ခွေးလေခွေးလွင့်တွေ ဒါမှမဟုတ် ကျွန်မတို့ ခြံထဲ လာဝင်နေမှာစိုးလို့ အိမ်က လူကြီးတွေ အစဉ်အမြဲ မောင်းထုတ်နေခဲ့တဲ့ ခွေး

တွေပါပဲ။ မထုံတက်တေးရှိတဲ့ ခွေးမတစ်ကောင်ကတော့ အားလုံးက မီးဖို
ဆောင်နား လာမှာစိုးလို့ မောင်းထုတ်နေတဲ့ကြားက ခွေးလေးတွေ
ရအောင် ဝင်မွေးသွားခဲ့ပါတယ်။ တိုးဝှေ့နေတဲ့ ခွေးပေါက်စလေးတွေ တစ်
ထွေးကြီးကို ကျွန်မ ဘယ်လောက်တောင်များ စွဲလမ်းလိုက်သလဲဆိုရင်
ကျွန်မရဲ့ ပထမဆုံး မက်တဲ့ အိပ်မက်က သူတို့အကြောင်း ဖြစ်နေခဲ့တယ်။
ဒါကို ကျွန်မက အိပ်မက်ရယ်လို့ မသိဘဲ ဒီခွေးပေါက်စလေးတွေ တကယ်
ပဲ ကျွန်မ ခြေထောက်နားမှာ တိုးဝှေ့နေတယ်လို့ ထင်နေပြီး နီးလာတဲ့
အချိန်မှာ သူတို့ကို မတွေ့တော့ ဘာကြောင့် ဒီလိုဖြစ်မှန်း နားမလည်နိုင်
ဘဲ လုံးဝကို စိတ်ထဲ ရှုပ်ထွေးနေခဲ့ပါတယ်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ်တွေတုန်းက ရန်ကုန် လမ်းမတွေ ဆိုတာ
စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ယာဉ်မျိုးစုံ အပြည့် ရှိ
နေပါတယ်။ ထောင့်ကျကျ ဘတ်စ်ကားကြီးတွေ၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်
လက်ကျန် ဂျစ်ကားဟောင်းတွေ၊ စစ်မဖြစ်ခင်က ဆလွန်းကားတွေ၊
ဆိုက်ကားတွေ၊ လန်ချားတွေ မျိုးစုံရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါအပြင် ပေါင်းမိုးခုံးနဲ့
မြင်းလှည်းတွေ လည်း ရှိပြီး လှည်းဆွဲတဲ့ မြင်းတွေဆို ကြည့်ရတာ
မောပန်းကြုံလို့နေပြီး ကြောက်စရာ ဒဏ်ရာအနာတရ တွေလည်း မကြာ
မကြာ တွေ့ရတတ်တယ်။ သူတို့ကို မြင်ရတာ စိတ်မကောင်းစရာ
မြင်ကွင်းဖြစ်ပြီး သူတို့နဲ့ ဆက်စပ်ပြီးတော့ပဲ SPCA (Society for the
Prevention of Cruelty to Animals) ဆိုတဲ့ “တိရစ္ဆာန်ညှဉ်းပန်းမှု
တားဆီးရေးအသင်း” အကြောင်းကို ကျွန်မ ပထမဆုံး ကြားဖူးခဲ့ပါတယ်။
အဲဒီလိုကနေ အမေရိကန် အနောက်ပိုင်း အရိုင်းမြေတွေ အကြောင်း ရိုက်
တဲ့ ရုပ်ရှင်တွေထဲမှာပါတဲ့ နောက်မြင်းတစ်မျိုးကို တွေ့ခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ဒီ
လောက် ထွားကျိုင်းပြီး မြူးထူးခုန်ပေါက် ကခုန်စိုင်းနေတဲ့ သတ္တဝါကြီး
တွေဟာ ရန်ကုန်က သူတို့ဘဝတူတွေနဲ့ မျိုးစိတ်တစ်ခုတည်း ဆိုတာ
ယုံကြည်ဖို့တောင် ခပ်ခက်ခက် ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့လည်း သူတို့ကို စီးနင်းသူ

တွေရဲ့ ဘွတ်ဖိနပ်က ဖနောင့်သံချွန်တွေနဲ့ ထိုးဆွမောင်းနှင်တာ တွေ့ရ ပြန်တော့ အနောက်တိုင်းမှာ “တိရစ္ဆာန်ညှဉ်းပန်းမှု တားဆီးရေးအသင်း” က ကျွန်မ နေထိုင်တဲ့မြို့တော်က လမ်းမတွေမှာ လိုတောင် အသုံးမဝင် ဘူးလို့ ထင်မိပါတယ်။

ကျွန်မအမေ အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်တဲ့ ဒေလီမြို့မှာ ကျွန်မ မြင်းတွေ နဲ့ စပြီး အကျွမ်းဝင် ခဲ့ရပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ ပထမဆုံး မြင်းစီးလေ့ကျင့်ခန်းမှာ ပရေရီအိုင်းစ တားဆိုတဲ့ ခါးပတ်ကြိုး ကျယ်ကျယ် နဲ့ စိတ်သဘော မှန်းရခက်တဲ့ ကွက်ကျားမြင်းပုလေးကို စီးရပါတယ်။ နောက်ပိုင်း ကျွန်မ မြင်းစီးကလပ် ကို ဝင်တော့ “အနက်ရောင် မင်းသား” ဘလက်ပရင့်စ်တို့၊ ပရစ်ဗီရာဇ၊ ရှိ ဗာဂျီ ဆိုတဲ့ ရဲစွမ်းရှိတဲ့ နာမည်တွေနဲ့ မြင်းတွေကို စီးခဲ့ပါတယ်။ ဘလက် ပရင့်စ်ကတော့ အသားကျစီးရာမှာ ပြေပြစ်ပြီး ကုန်းနှီး သက်သောင့်သက်သာနဲ့ မို့လို့ ကျွန်မရဲ့ အချစ်တော် ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ အနေနဲ့ ကတော့ မြင်းစွမ်းမြင်းစ ရှိတာကို စိတ်မဝင်စားလှပါဘူး။

ကျွန်မ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူဘဝနဲ့ အင်္ဂလန်ကို ရောက်တဲ့အခါမှာ ပဲ ခွေးချစ်သူတို့ရဲ့ ကမ္ဘာထဲဝင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ ကျောင်းပိတ်ရက် အတော်များများက အင်္ဂလန်က မိတ်ဆွေတွေရဲ့ အိမ် မှာ ကုန်ဆုံးရလေ့ရှိတော့ မိသားစုများထဲ ခွေးချစ်တဲ့သူတွေ အံ့ဩစရာမ လိုဘဲ တွေ့ရပါတော့တယ်။ ဆေလာ (သင်္ဘောသား) ဆိုတဲ့ အဝလွန်နေ တဲ့ စတတ်ဖို့ဒ် ရှိုင်းယားတယ်ရီယာ ဆိုရင် တလိမ့်လိမ့်နဲ့ လျှောက်ပြီး မျက်လုံးတစ်ဖက် အနက်ကွက်နဲ့ ဂျင်အရက်ကို ကောင်းကောင်း အရသာ ခံတတ်တယ်။ သူက နူးညံ့စိတ်ရှည်ပြီး ယဉ်ကျေးပျူငှာ ရှိကာ ဧည့်ခံ ကောင်းတယ်။ ပြီးတော့ ထွားကျိုင်းပြီး ချစ်ခင်မှုရာ ပြတတ်တဲ့ ဟန်း ဆမ်း (လူချော) ဆိုတဲ့ ရွှေအိုရောင် လက်ဘရေဒေါ တစ်ကောင်ကတော့ အားလုံး ရဲ့အချစ်တော် ဦးကြီး သူ့သခင် အငြိမ်းစား ဗိုလ်မှူးကြီးရဲ့

လူကြီးလူကောင်းနဲ့ အရာရှိကြီးတစ်ယောက်ရဲ့ အကောင်းဆုံး စိတ်နေမှု ရာတွေ ပေါင်းစပ်ထားတဲ့ ဟန်ကို အရယူထားတဲ့ပုံ ခေတ်ဟောင်းစတိုင် ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေး ဆက်ဆံတတ်တယ်။

ဆေလာနဲ့ ဟန်းဆမ်းကို ကျွန်မစိတ်ထဲ သူငယ်ချင်း မိတ်ဆွေပမာ သဘောထားပေမယ့် ကျွန်မရဲ့ အရေးပေါ် အန်တီရဲ့ အယ်လ်ဆေးရှင်း “အင်ပီ” ကတော့ မိသားစုလိုကို ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျွန်မ ကုလသမဂ္ဂမှာ လုပ်နေတုန်းက နယူးယောက် မန်ဟက်တန်မှာ ကျွန်မတို့ သုံးဦးနေ တယ်။ ခွေးဆိုတာ သခင်ကို အတုယူမြဲဆိုတာ အမှန်ပဲ အင်ပီရဲ့ ကျွန်မ အပေါ် သဘောထားက အမေ တစ်ယောက်လို အကာအကွယ်ပေးချင် တယ်။ ကျွန်မ အပြင်က အပြန် နောက်ကျရင် သူက အပြစ်တင်ချင်သလို အမူအရာ နည်းနည်းပြပေမယ့် စိတ်ရှည်လက်ရှည် ထိုင်စောင့်တတ်ပြီး သူ မသိတဲ့ သူတွေ လာလည်ရင် ကျွန်မဘေးက ဆိုဖာပေါ်ဘယ်သူမှ မ ထိုင်ရအောင် လုပ်တယ်။

ကျွန်မနဲ့ မိုက်ကယ် ၁၉၇၂ မှာ လက်ထပ်ပြီးပြီးချင်းပဲ ဘူတန်နိုင်ငံ မှာ သွားနေကြတော့ ကျွန်မတို့ ကိုယ်ပိုင် ခွေးတစ်ကောင် မွေးကြပါ တယ်။ သူ ကျွန်မတို့ဆီ ရောက်တဲ့အချိန်မှာ အဖြူနဲ့ အညိုစပ်ထားတဲ့ အထုပ်လေးတစ်ထုပ်လို ဖြစ်နေပြီး သူနဲ့ သင့်တော်တဲ့ နာမည် ပေးဖို့ ကျွန်မတို့ ခက်ခက်ခဲခဲ စဉ်းစားလိုက်ကြတာ လပေါင်းများစွာကြာကာ အဆုံးမတော့ သူ့ကို စတွေ့ကတည်းက ကျွန်မတို့ခေါ်ခဲ့ကြတဲ့ ‘ပါပီ’ ဆို တာ သူနဲ့ အလိုက်ဆုံးပဲလို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ သူ ငယ်ငယ်လေးတုန်း က အိပ်ရင် ကျွန်မ လည်ပင်းကို ပတ်အိပ်တတ်ပြီး မိုက်ကယ်အိမ်တွင်းစီး ဖိနပ်က သိုးမွေးအနားစနဲ့ မှန်မှန် နပန်းလုံးတတ်တယ်။ ကြီးလာတော့ ကျွန်မတို့နဲ့အတူ ကမ္ဘာတစ်ဝက်လောက်ကို စွဲစွဲမြဲမြဲ အတူလိုက်ရင်း အကြမ်းခံ တဲ့ ခရီးသွားတစ်ဦး ဖြစ်လာတယ်။ ကျွန်မသားတွေ လူလောကကြီးထဲ ရောက်လာတဲ့အခါမှာ သူတို့ အပေါ် စောင့်ရှောက် တဲ့

မျက်စိနဲ့ ဒေါက်ထောက် ကြည့်တော့တာပါပဲ။ သိက္ခာရှိတဲ့ ခွေးအိုကြီးမို့
အောက်စဖို့ဒ်မှာ သူငယ်ချင်းတွေ၊ ဆွေမျိုးတွေ အားလုံးက သိကြပြီး
(ကျွန်မကတော့ လေးစားကြတယ်လို့တောင် ထင်တယ်) ကျွန်မတို့
အိမ်ထောင်စုရဲ့ အမှတ်အသား ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ ပါပီက အသက်ကြီးရင့်
တဲ့ ၁၉ နှစ် အရွယ်မှာ ဆုံးပါတယ်။ အဲဒီအချိန်က ကျွန်မက မြန်မာပြည်
မှာ နေအိမ် အကျယ်ချုပ်ကျနေတဲ့ အချိန်ဖြစ်ပါတယ်။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(Mainichi Japan) March 7, 2011

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၂။ အမှတ် ၈၂

Whisper Of Words

Letters from Burma: Animal Talk (2)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း

၂

Animal Talk (2)

What I see now through the prism of 66 years is different from what I saw 60 years ago or even six years ago because both the world and I have changed over the intervening period. Sixty years ago my relations (if it could be called that) with animals were distant. I have written about the unattractive mongrel dogs and sorry looking cart horses that were a part of the scene of my childhood. The other inhabitants of the animal world with which I was familiar during my early years were birds.

Rangoon was not then a built-up city and we lived in a quiet lane of red earth and broken rocks, bordered by tall bamboo bushes, a scraggy, pitted field where our cows grazed, a weed-infested pond and crumbling brick walls. Opposite our house was a monastery. The wooden buildings in traditional mode, the unkempt grounds, the old shrines and stupas and the deep tranquility emphasized its separation from the busy world of laity. Both the monastery and our house were on elevated ground, almost high enough to be small hills, so the lane in between was like a narrow valley.

Our garden was spread out on three different levels and the many trees made it an attractive habitat for a wide variety of birds. The most common were crows, minahs, doves,

pigeons and sparrows. These were so numerous we hardly noticed them at all but I liked to watch the crows flying home to roost in the evening; a great black feathery stain spreading and cawing its way across the sky. The plaintive call of the koel was part of the music of early summer but I hardly ever caught a glimpse of the little bird and, what surprises me now, I was not particularly curious about it. I remember getting excited about a parrot that perched on a tree and looked down regally at us as if fully aware of the honour it was bestowing by its passing presence. One day an owl dropped out of a tree in broad daylight. The gardener held it up for us to see and it blinked sleepily at my awed face.

At the top of our lane was an old house built in nineteenth-century Indian style. The romance of its fading grandeur and sprawling, neglected garden was enhanced by the indefinite absence of its owners. We were told that they were wealthy Indians who had fled when World War II came to Burma. Somehow they had managed to leave behind caretakers who had looked after the property right through the war and who continued to remain loyally at their posts although their employers never came back. On rare occasions, these caretakers, whom I recall as tall, dhoti-clad Indians, allowed us to wander in their garden. Among the tangle of untended foliage were a couple of fountains with large, grey stone basins which for me spelt the height of splendour even

though both were completely dry. The crowning glory of this mysterious abode was two large cockatoos that sat on their perches and made the lonely garden bright with their iridescent colours. They were the most exotic creatures I had ever seen outside the Rangoon zoo.

In those days of few distractions a visit to the zoo was a very special treat. It was not far from our house and the roaring of lions that could be heard over the quiet of early dusk would fill me with wonder. I asked the adults why the lions roared every evening and some answered that this signaled feeding time while others said the beasts were crying out their longing for their homes in the jungle. When I saw these animals in their zoo cages I was struck by their restlessness and imagined that their weary pacing was also linked to the longing for their faraway homes. As a Tuesday born I am, according to Burmese astrological belief, a lion, so I particularly empathized with the big cats.

The simians were another matter altogether. The 'monkey village' which was popular with visitors to the zoo made me uneasy. To my eyes the monkeys did not look friendly nor happy. Their eyes seemed sharp with malevolence and their mouths jeered at all those who were laughing over their antics. Peanuts and other food thrown to them were caught with dexterity and a grimace. This was totally unlike the elephants, which accepted offerings of bananas and buns with a look of

contentment on their huge faces and languorous movements of the trunk that I translated as a gracious salute of thanks.

After I grew to adulthood I made only two zoo visits, one in Nepal and one in London. Michael and I went to see the Kathmandu menagerie because we had an afternoon to spare, and a zoo in the Himalayas seemed so improbable. It turned out to be a rather sad, dusty place with dispirited-looking animals. We were advised to leave our Bhutanese terrier outside the entrance as the big cats were usually fed on dog meat and the smell of a living meal might have been too exciting for them. It was an experience that invited no repetition.

My next, and very last, zoo visit took place a few years later when I took my son Alexander to Whipsnade. In comparison to Kathmandu zoo it was beautifully kept but I found I had lost all taste for looking at animals in captivity. The animals had not changed but my sensitivity to captivity and to human domination had changed. I did not know then that my views on relations between animals and humans would change even more as the world around me changed in ways I had not expected.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) June 25, 2011

တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း ၂

ကျွန်မရဲ့ လူ့သက်တမ်း ၆၆ နှစ်ဆိုတဲ့ ရောင်စုံမှန်ပြောင်းနဲ့ ကြည့်လိုက်တော့ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၆၀ မပြောနဲ့ လွန်ခဲ့တဲ့ ၆ နှစ်ကနဲ့တောင် ကွာခြားနေပြီဆိုတာ တွေ့ရပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကမ္ဘာလောကကြီးရော ကျွန်မရော နှစ်ခုစလုံး က ဒီအချိန်တွေထဲမှာ ပြောင်းလဲသွားခဲ့တယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၆၀ က ကျွန်မနဲ့ တိရစ္ဆာန်လေးတွေရဲ့ ပတ်သက်မှု (အဲဒီလို ပဲ သုံးနှုန်းလို့ ရမယ်ဆိုရင်) က ခပ်လှမ်းလှမ်းမှာပဲ ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ခွေးဝဲစားတွေနဲ့ သနားစဖွယ် မြင်ရတဲ့ မြင်းတွေ အကြောင်းကို ကျွန်မ ငယ်ဘဝရဲ့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ကျွန်မ ရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ငယ်ဘဝမှာ အကျွမ်းဝင်ခဲ့တဲ့ တခြား တိရစ္ဆာန် ကမ္ဘာကတော့ ငှက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ရန်ကုန်မှာ အဲဒီတုန်းက အဆောက်အအုံတွေ များများစားစား မရှိသေးဘဲ ကျွန်မတို့နေတဲ့ လမ်းကလည်း မြေနီ တွေ ကျောက်ကျိုးတွေ ခင်းထားတဲ့ တိတ်ဆိတ်တဲ့ လမ်းသွယ်လေး ဖြစ်ပြီး အနားသတ်အနေနဲ့ ဝါးရုံတွေ၊ ကျွန်မတို့ရဲ့ နွားတွေကို လွှတ်ကျောင်းထားလို့ ရတဲ့တွင်းတွေ ချိုင့်တွေနဲ့ စားကျက်ကွင်း ကျိုးကျဲ၊ ရေမှော်တွေဖုံးနေတဲ့ ရေကန်ကလေးနဲ့ တစ်ပိုင်းတစ်စ ပြိုလဲနေတဲ့ အုတ်ထရံတွေရှိတယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ အိမ်ရှေ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်မှာက ဘုန်းကြီးကျောင်း တစ်ကျောင်းရှိတယ်။ ရှေးကျကျ ဆောက်ထားတဲ့ သစ်သားကျောင်း ဖြစ်ပြီး ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှု မရှိတဲ့ ကျောင်းဝင်း၊ ဘုရားကျောင်းဆောင် အဟောင်းတွေ၊ စေတီငယ်လေးတွေနဲ့ ပြင်ပ ပုထုစဉ်တို့ရဲ့ လောကနဲ့ မဆက်စပ်တဲ့ ဆိတ်ငြိမ်အေးချမ်းတဲ့ အာဝါသ ရှိပါတယ်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းရော၊ ကျွန်မတို့အိမ်ရောက တောင်ကုန်းခပ်သေးသေးနီးပါး အရွယ်ရှိတဲ့ ကုန်းမြင့်ပေါ်မှာရှိပြီး

ကျွန်မတို့ အိမ်ရှေ့ကလမ်းဟာ တောင်ကြားဖြတ်လမ်း ကလေးလို ဖြစ်နေပါတယ်။

ကျွန်မတို့အိမ်ရဲ့ ဥယျာဉ်က အဆင့်မညီတဲ့ မြေခင်းသုံးထပ်ပေါ် ဖြန့်ကျင်းနေပြီး သစ်ပင်တွေပေါများတဲ့အတွက် ငှက်မျိုးစုံအတွက် နေချင်စရာနေရာ ဖြစ်လို့နေပါတယ်။ များသောအားဖြင့်ကတော့ ကျီးကန်းတွေ၊ ဆက်ရက်တွေ၊ ချိုးတွေ၊ ခိုတွေနဲ့စာကလေးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ များလွန်းလို့ ကျွန်မတို့ သတိမထားမိအောင်ပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မက ကျီးကန်းတွေ ညနေစောင်း အိပ်တန်းတက်ဖို့ ပျံကြတာကို စောင့်ကြည့်ရတာ သိပ်ကြိုက်ပါတယ်။ ကောင်းကင်တစ်ခုလုံး အမည်း တောင်ပံတွေ ဖြန့်ကြက်စွန်းထင်းပြီး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက်နဲ့ ဖြစ်နေတာကိုပါ။ လွမ်းစရာကောင်းအောင် တွန်တတ်တဲ့ ဥဩသံ ကတော့ နွေဦးရဲ့ ဂီတ တစ်ပိုင်းလိုပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူ့ကိုတွေ့ဖို့တော့ ခက်တယ်။ ကျွန်မ အခု ပြန်စဉ်းစားကြည့်တော့ ကျွန်မငယ်ငယ်တုန်းကလည်း အဲဒါအတွက် သိပ်ပြီးတော့ စူးစူးစမ်းစမ်းမရှိခဲ့ပါဘူး။ ကျွန်မ မှတ်မိတာ တစ်ခုကတော့ ကြက်တူရွေးတစ်ကောင် ခြံထဲက သစ်ပင်ပေါ်ကနေ ကျွန်မတို့ကို ငုံ့ကြည့်နေပုံဟာ လူတွေအားလုံး သူ့အပေါ် အံ့ချီး ဘနန်း ဖြစ်နေတာကို သိနေတဲ့ပုံ ပေါက်နေတယ်။ တစ်ရက်မှာတော့ နေ့ခင်းကြီးမှာပဲ ဇီးကွက်တစ်ကောင် သစ်ပင်ပေါ်က ပြုတ်ကျလာတယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ မာလီက ကောက်ယူပြီး လာပြတော့ သူ့ကို တအံ့တဩ ကြည့်နေတဲ့ ကျွန်မ မျက်နှာကို အိပ်ချင်မူးတူးနဲ့ မျက်တောင်ခတ်ကြည့်နေခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်မတို့ လမ်းကလေးရဲ့အဆုံး အပေါ်ကုန်းထိပ်မှာ ၁၉ ရာစုလက်ရာ အိန္ဒိယနွယ် များနေခဲ့တဲ့ တိုက်ဟောင်းကြီး တစ်လုံးရှိပါတယ်။ အိမ်ရဲ့ ခမ်းနားခဲ့တဲ့ အရိပ်အယောင်တွေနဲ့ ဖြစ်ချင်သလိုဖြစ် ပစ်ထားခြင်း ခံရတဲ့ ဥယျာဉ်ရဲ့ လွမ်းမောဖွယ်အဖြစ်ကို အိမ်ရှင် တောက်လျှောက် ကင်းမဲ့နေတဲ့ အဖြစ်က ပိုလို့ အားဖြည့် ထားနေပါ သေးတယ်။ ဟိန္ဒူသူဌေး

တွေ ပိုင်တာဖြစ်ပြီး ဒုတိယကမ္ဘာစစ် မြန်မာပြည်ရောက်တဲ့အချိန် အနိဗ္ဗိယ ကို ပြန်ပြေးကြတယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။ စိတ်ချရတဲ့ ခြံစောင့်တွေနဲ့ ထားခဲ့ကြတာ၊ စစ်အတွင်း တစ်လျှောက်လုံးလည်း စောင့်ရှောက်ပေးခဲ့ပြီး အိမ်ရှင်တွေ ဘယ်တော့မှ ပြန်ပေါ်မလာခဲ့ပေမယ့် သစ္စာရှိရှိနဲ့ ဒီလိုပဲ ဆက်လက်နေထိုင်နေခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်မ မှတ်မိ သလောက် ရှားရှားပါး ပါး တစ်ခါ နှစ်ခါလောက်ပဲ အရပ်ရှည်ပြီး ဒိုတီဝတ်ထားတဲ့ အဲဒီအိမ်စောင့် တွေက ကျွန်မတို့ကို သူတို့ခြံထဲ လာလည်ခွင့်ပေးပါတယ်။ ခြံတွေ နွယ်ပင်တွေကြားထဲ မီးခိုးရောင် ကျောက်တုံးရေကန်ထဲက ရေပန်းနှစ်ခု က ရေမရှိတော့ပေမယ့် ကျွန်မအတွက် အင်မတန် ခမ်းနားကြီး ကျယ်လှ ပါတယ်။ ဒီအပေါ် ထပ်ဆင့် အားဖြည့် လိုက်တာ ကတော့ ခုံးတန်းလေး တွေ ပေါ်ထိုင်နေတဲ့ အကောင်ကြီးကြီး ကတ္တဝါကြီး နှစ်ကောင်က ခြောက်သွေ့လှတဲ့ ဝင်းခြံဥယျာဉ် ကို သူတို့ရဲ့ တောက်ပလှတဲ့ အရောင် တွေနဲ့ တောက်ပစေခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မအတွက် သူတို့ကတော့ ရန်ကုန် တိရစ္ဆာန်ရုံ ကလွဲရင် အပြင်မှာမြင်ဖူးတဲ့ အံ့ဖွယ်အကောင်းဆုံး သတ္တဝါ ကြီးတွေပါပဲ။

အလည်အပတ်လုပ်ဖို့ နေရာတွေနည်းလှတဲ့ အဲဒီအချိန်တွေတုန်းက တိရစ္ဆာန်ရုံ သွားတယ်ဆိုတာ အထူး အခွင့်အရေး ပဲ။ တိရစ္ဆာန်ရုံက ကျွန်မတို့အိမ်နဲ့ သိပ်မဝေးလှတော့ မှောင်ရီပျိုးလို့ တိတ်ဆိတ်တဲ့အချိန် မျိုးမှာ ခြင်္သေ့တွေရဲ့ ဟိန်းဟောက်သံက ကျွန်မအတွက် အံ့စရာချည်းပါ ပဲ။ ခြင်္သေ့တွေ ဘာလို့ ညနေတိုင်း ဟိန်းနေတာလဲလို့ လူကြီးတွေကို မေး တော့ တချို့က ညနေ အစာကျွေးချိန်ကြောင့်လို့ ဖြေကြပြီး တချို့ ကတော့ သူတို့အိမ်ကို လွမ်းလို့ ဟိန်းကြတာလို့လည်း ပြောကြတယ်။ သူ တို့ကို တိရစ္ဆာန်ရုံမှာ သွားကြည့်တဲ့အခါ ကျွန်မက သူတို့တွေ လှောင်အိမ် တွေထဲ ဂဏှာမငြိမ်ပုံကို စိတ်ဝင်စားမိပြီး ဟိုဘက်လျှောက် ဒီဘက် လျှောက်လှမ်းနေတဲ့ ခြေလှမ်းတွေဟာ အဝေးကြီးက သူတို့အိမ်ကို လွမ်း

လို့ ဖြစ်မှာပဲလို့ တွေးမိပါတယ်။ ကျွန်မကိုယ်တိုင်ကလည်း အင်္ဂါနေ့မှာ မွေးတာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဗမာ့ အစဉ်အလာ ဗေဒင် အလိုအရ ခြင်္သေ့ဖြစ် တာကြောင့် ကျွန်မက ဒီခြင်္သေ့ကြီးတွေကို သက်သက် သနားမိနေတာ ဖြစ်မှာပါ။

မျောက်မျိုးနွယ်တွေနဲ့ ပတ်သက်လို့တော့ တစ်မျိုး။ တိရစ္ဆာန်ရုံ အလည်လာကြတဲ့ သူတွေ အကြိုက်များလှတဲ့ “မျောက်ရွာ” ကျတော့ ကျွန်မ သိပ်မကြိုက်ဘူး။ ကျွန်မမျက်စိထဲ မျောက်တွေ ကြည့်ရတာ သိပ် ပြီး မဖော်ရွေလှသလို ပျော်ရွှင်ပုံလည်း မပေါက်ဘူး။ သူတို့ မျက်လုံးစိုက် ကြည့်ပုံက မလိုမုန်းထားရှိပြီး သူတို့ လုပ်ကိုင်ပုံကိုကြည့်ပြီး ရယ်နေကြ သူတွေကို လှောင်သလို သွားစေ့ပြတတ်ကြတယ်။ သူတို့ရှိရာ ပစ်ပေး သမျှ မြေပဲနဲ့ အခြားစားစရာတွေကို တရှုံ့ရှုံ့တမဲ့မဲ့နဲ့ပဲ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ဖမ်း ကြတယ်။ ဒီနေရာမှာ ဆင်တွေနဲ့ သိပ်ကွာတယ်။ ဆင်တွေဆို သူတို့ကို ပေးတဲ့ ငှက်ပျောသီးနဲ့ မုန့်တွေကို လှမ်းယူရင်လည်း သူတို့ရဲ့ကြီးမားတဲ့ မျက်နှာကြီးတွေက ရောင့်ရဲမှုနဲ့ အိန္ဒြေရရ၊ နှာမောင်းတွေ ယမ်းလိုက်ပုံ ကလည်း ရိုရိုကျိုးကျိုး နဲ့ ကျွန်မအထင်တော့ ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြ လိုက်တာလို့ ထင်တယ်။

ကျွန်မ အရွယ်ရောက်လာပြီး နောက်ပိုင်းမတော့ တိရစ္ဆာန်ရုံကို နှစ် ခေါက်ပဲ ရောက်တော့တယ်။ နီပေါမှာ တစ်ခေါက်၊ လန်ဒန်မှာ တစ် ခေါက်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ တစ်နေ့လယ်ခင်း အချိန်ဖြုန်းဖို့အတွက်နဲ့ နောက်ပြီး ဟိမဝန္တာ တောင်တန်း ပေါ်က တိရစ္ဆာန်ရုံ ဆိုတာလည်း ဖြစ်နိုင်ခြေ သိပ် မရှိသလိုမို့ မိုက်ကယ်နဲ့ ကျွန်မ ခတ္တမန္တူ တိရစ္ဆာန်ရုံကို သွားကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြည့်ရတာ ဝမ်းနည်းစရာတောင် ကောင်းတယ်လို့ ထင်တယ်။ သန့်ရှင်းမှုလည်း မရှိ တိရစ္ဆာန်တွေကလည်း အသက် မဝင်လှဘူး။ ခြင်္သေ့ တွေ ကျားတွေကို ခွေးသားတွေ ကျွေးတာမို့ ခွေးအရှင်နဲ့ရရင် သူတို့ လှုပ်ရှား သောင်းကျန်းမှာ စိုးလို့ ကျွန်မတို့ရဲ့ဘူတန်မျိုး တယ်ရီယာ ခွေး

လေးကို အပြင်မှာ ထားခဲ့ခိုင်းတယ်။ ဒီလိုနေရာမျိုးတော့ နောင်လည်း ဘယ်တော့မှ သွားချင်စရာ မကောင်းတဲ့ အတွေ့အကြုံပဲ ရခဲ့ပါတယ်။

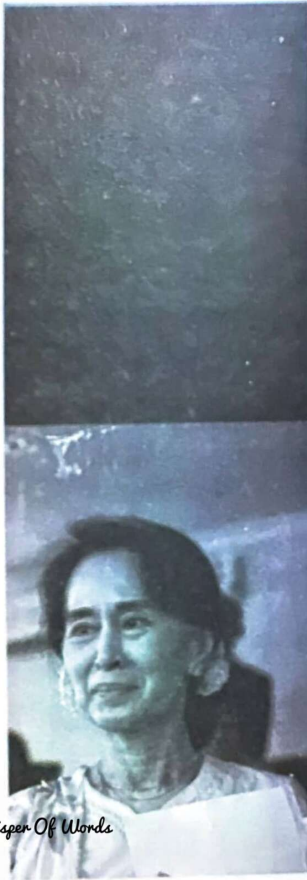
နောက်တစ်ခေါက်၊ နောက်ဆုံးလည်းဖြစ်တဲ့ တိရစ္ဆာန်ရုံ အလည် တစ်ခေါက်ကတော့ နောက် နှစ်အနည်းငယ် အကြာမှာ ကျွန်မသား အလက်ဇန္ဒားကို ဝှစ်ပိစနိတ် တိရစ္ဆာန်ရုံကို လိုက်ပို့ရပါတယ်။ ခတ္တမန္တူ တိရစ္ဆာန်ရုံနဲ့ ယှဉ်ရင် အင်မတန် လှပအောင် ထိန်းသိမ်းထားတယ် ဆိုပေမယ့် အလှောင်ခံ အကျဉ်းကျခံရတဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ ကြည့်ရတာ စိတ်ပျက်မိတယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေက မပြောင်းလဲပေမယ့် လူတွေက တိရစ္ဆာန်တွေ အပေါ် လွှမ်းမိုးတာကို ခံစားမိတဲ့ ကျွန်မ အမြင်က ပြောင်းသွားပြီလေ။ ကျွန်မ ဝန်းကျင်ကမ္ဘာမှာ ကျွန်မ မျှော်လင့်မထားတဲ့ ပြောင်းလဲပုံတွေ ကြောင့် တိရစ္ဆာန်တွေ နဲ့ လူတွေကြားထဲ ပတ်သက်မှုအပေါ် ကျွန်မရဲ့ အမြင်တွေ ပိုပြီးတောင် ပြောင်းလဲလာလိမ့်မယ်ဆိုတာ ဒီတုန်းက မသိခဲ့ပါဘူး။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(Mainichi Japan) June 25, 2011

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်။ အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၁၀၂

Whisper Of Words

Letters from Burma: Travelers
မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ ခရီးသွားများ

Travelers

Truman Capote's inimitable heroine Holly Golightly, that most worldly of waifs, kept her possessions in suitcases with luggage tags that, in place of an address, bore the single word, "Traveling". I was barely out of my teens when I first came across this original approach to abode and I thought it was wonderful and adventurous and interpreted it purely in terms of physical movement.

This perception was strengthened after I was married as Michael's dedication to Himalayan studies frequently took us to remote parts of the world and kept us on the move. Whenever we came back from our long journeys I was surprised to find that many of our friends were still at their old addresses. The peripatetic way of life seemed, to us, the normal one. Even after both our sons were born, travel remained an integral part of our existence. The last three years before I became caught up in the movement for democracy in Burma, our homes moved between England, Japan and India.

Lives that have been described as journeys are, in general, eventful. The mere passing of ordinary days are not usually seen as worthy of the term "travel." Events that have been smoothed featureless by repetition enter into glacier mode, the slow movement frozen into apparent standstill. It is only

stillness itself that sharpens our senses to the ebb and flow of the universe around us.

It was during my years of house arrest that I began to know life as travel rather than travel as life. The sameness of my daily routine heightened my sensitivity to the fleetness of time and to the dissimilarity between every single one of the minutes and the hours that made up the mosaic of each fast paced day. Impermanence ceased to be mere philosophy, it became fact, the stuff of daily life, the appearing and disappearing of moments that turned into weeks and months and years.

Regular practice of meditation no doubt did much to sharpen such awareness. As I consciously crossed over from one state of consciousness to another I began to feel that my permanent address was indeed "Traveling." I learnt to assess my "baggage" from time to time so that I might discard whatever should be discarded. Since I knew I would always be traveling, I wanted to travel light.

The sense that I was on a long errand through time and through samsara, like a character out of a fantasy tale, made me feel I could reach out to fellow travelers despite high gates, barbed wire barricades and endless miles. Surely they who are aware that they are on a journey even if they do not know where it would lead and when it would end are linked to one

another by an understanding that transcends language and culture as well as time and space? Those who travel uncharted territory develop mutual empathy based on common experience of the hazards of venturing into the unknown with only faith and daring as shield and armor.

My colleagues and I have traveled a rough road over the last two decades and when we see the people of Japan embarking on the uphill path of one of the most challenging rehabilitation and reconstruction programs the world has ever known, we not only sympathize deeply with them, we fervently wish them all success. We want them to overcome all trials and difficulties as we wish to overcome our own trials and difficulties.

The National League for Democracy has had to ride out many waves of repression. In the worst of times we started each day by enquiring who had been taken away in the night. Mondays were particularly bad as the security forces liked to go about their sinister business during the weekends when it was difficult for the members of our party to contact one another. The telephones at our office and my house had been cut off for years and from time to time the telephones of our most active colleagues were also made inoperative. Those were the days before the advent of the cell phone, may it be many times blessed, and we had to send our young people running around collecting information on those who had been whisked

away when by all norms of justice and decency they should have been left to sleep peacefully in their own beds.

What enabled us to get through those days of unrelenting persecution with our sanity and even our sense of humor intact? It was our strong sense of solidarity. It straightened our backs and kept us going however heavy the oppression. We offer our solidarity to the peoples of the devastated regions of Japan, we are with you as you travel the road to recovery and renewal.

Trying to decide on the subject of this month's letter, I asked myself: at such a time is there a place for any writing that is not relevant to the chief preoccupation of Japan today? Or would an article that has nothing to do with the tsunami or its aftermath be a welcome change for weary people? Last month I decided to postpone Animal Talk 2, as I did not think that ruminations on animals would have been appropriate at such a time of crisis. "Next month," I thought. Now that "next month" has become this month, I still hesitate: is it yet appropriate?

Then it occurred to me that it would be good if I could have some idea of what the Japanese people would like to read at a time like this. Could my readers let me know how best my letters might be of some help to them?

Aung San Suu Kyi

Related articles:

. A video message from Aung San Suu Kyi to victims of the Great East Japan Earthquake (Mainichi Japan) May 23, 2011

ခရီးသွားများ

ထရူးမင်းကပုတ်ရဲ့ ဇာတ်ကောင်မင်းသမီး ဟိုလီဂိုလိုက်လီဆိုတဲ့ လောကီ ဆန်လှတဲ့ အခြေအနေမဲ့ကလေးက သူ့ပစ္စည်း တွေကို ခရီးဆောင် သေတ္တာတွေထဲ ထည့်ပြီး လိပ်စာတပ်ရမယ့် နေရာမှာ “ခရီးသွား နေသည်” ဆိုတဲ့ စာတစ်ကြောင်း တည်း ထင်းနေအောင် ရေးထားခဲ့ပါ တယ်။ ဒီလိုမျိုး နေထိုင်ရာဌာနအပေါ် သစ်ဆန်းတဲ့ အမြင်မျိုးကို စသိခဲ့ရ တုန်းက ကျွန်မက ဆယ်ကျော်သက်အရွယ်ကနေ ကူးပြောင်းခါစ။ အံ့ဩ သဘောကျဖွယ်ရာ စွန့်စားခန်းအဖြစ် မြင်ခဲ့ပါတယ်။ ရုပ်ခန္ဓာ အရ ရွှေ့လျား သွားလာခြင်းနဲ့ပဲ ဆက်စပ် ပုံဖော် မိခဲ့ပါတယ်။

ကျွန်မ မိုက်ကယ်နဲ့ လက်ထပ်အပြီး သူ့ရဲ့ ဟိမဝန္တာဒေသ လေ့လာ ရေးကို စူးစူးနစ်နစ် စိတ်ဝင်စားမှုကြောင့် ကမ္ဘာရဲ့ ခေါင်ပေ့ဆိုတဲ့ ဒေသ တွေဆီ မကြာခဏ ရောက်လေ့ရှိကာ အမြဲလိုလိုပဲ လှည့်လည် သွားလာ နေရခဲ့လို့ ဒီအမြင်က ပိုပြီး အားကောင်းလာခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ခရီး ရှည်တွေက ပြန်လာတဲ့အခါ ကျွန်မတို့ရဲ့ မိတ်ဆွေ အတော်များများဟာ အရင် လိပ်စာတွေမှာပဲ ရှိနေတာကို တအံ့တဩ ဖြစ်ရတတ်ပါသေး တယ်။ လှုပ်ရှားသွားလာ နေရတာကတော့ ကျွန်မတို့ အတွက် သာမန် ဘဝဖြစ်စဉ်လိုပါပဲ။ ကျွန်မ သားနှစ်ယောက် မွေးပြီး နောက်ပိုင်းမှာ တောင် ခရီးသွားလာခြင်းဟာ ကျွန်မတို့ ဘဝရပ်တည်မှုမှာ တွဲလျက်ပါ နေတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်မ မြန်မာနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီ အရေးတော်ပုံမှာ ပါဝင်ခဲ့ချိန် မတိုင်မီ သုံးနှစ်လောက်အတွင်း ကျွန်မတို့ရဲ့ နေရာဌာနဟာ အင်္ဂလန်၊ ဂျပန်၊ အိန္ဒိယတို့ အကြား ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပါတယ်။

ခရီးရှည်ကြီးလို့ တင်စားပြောဆိုကြတဲ့ ဘဝတွေဆိုတာ အကြမ်း အားဖြင့်တော့ ဖြစ်ရပ်အထွေထွေနဲ့ ပြည့်နှက် နေတတ်တာမျိုးပါပဲ။

သာမန်နေ့များကို ပုံမှန်အတိုင်းပဲ ကုန်ဆုံးသွားတာမျိုးကို ခရီးသွားခြင်းလို့ ခေါ်ထိုက်တယ်လို့ ယူဆလေ့ မရှိပါဘူး။ ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်နေတဲ့ ကိစ္စတွေဟာ ထူးခြားတဲ့ လက္ခဏာတွေ ပျောက်ပြီး လှုပ်ရှားမှု နှေးကွေး လွန်းလို့ လုံးဝ ရပ်ဆိုင်းနေပြီထင်ရတဲ့ ရေခဲမြစ်သဖွယ် ဖြစ်သွားပါတယ်။ ငြိမ်သက်ခြင်းသည်သာ ကျွန်မတို့ရဲ့ အာရုံတွေကို ပတ်ဝန်းကျင် ကမ္ဘာလောကရဲ့ အနိမ့်အမြင့် အတက်အကျတွေ အပေါ် ထိရ ခံစားနိုင်အောင် ထက်မြက်လာစေပါတယ်။

ကျွန်မ နေအိမ်အကျဉ်းကျခံနေရတဲ့ နှစ်များအတွင်းမှာပဲ ခရီးကို ဘဝလို့ ထင်တဲ့ အစား၊ ဘဝကို ခရီးတစ်ခုလို စ သိလာခဲ့ပါတယ်။ မခြားနားတဲ့ နိစ္စရူဝ လုပ်ငန်းတွေဟာ လျင်မြန်စွာ ကုန်ဆုံးနေတဲ့ တစ်နေ့ချင်းတစ်နေ့ချင်းကို ဖွဲ့စည်း ထားတဲ့ မိနစ် တစ်မိနစ်ချင်း ခြားနားပုံနဲ့ အချိန်ရဲ့ အမြန်နှုန်းအပေါ် သိရှိခံစားနိုင်တဲ့ အာရုံကို မြင့်မားလာစေပါတယ်။ အနိစ္စတရားဆိုတာဟာ ဒဿနတစ်ရပ်သာ မဟုတ်တော့ဘဲ နေ့စဉ် ဖြတ်သန်းနေတဲ့ ဘဝ၊ ဖြစ်နေပျက်နေတဲ့ တဒင်္ဂတွေ ကနေ သီတင်းပတ်တွေ၊ လတွေ၊ နှစ်တွေ ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။

ပုံမှန် တရားထိုင်တာက သတိရှိခြင်းကို ပိုထက်မြက်စေတယ်ဆိုတာ သံသယ ဖြစ်စရာ မဟုတ်ပါဘူး။ သိမှတ် စိတ် တစ်ခုကနေ နောက်တစ်ခုကို သတိကပ်ပြီး ဖြတ်နေတဲ့အခါ ကျွန်မရဲ့ အမြဲတမ်း လိပ်စာဟာလည်း “ခရီး သွားနေသည်” ဆိုတာပါပဲလားလို့ ခံစားမိလာတယ်။ စွန့်ပစ်ဖို့ လိုတာတွေကို စွန့်ပစ်နိုင်ဖို့ ကျွန်မရဲ့ ခရီးဆောင် အထုပ်အပိုး တွေကို အချိန်တိုင်း အမြဲ ပြန်သုံးသပ် လာတတ်ပါတယ်။ ကျွန်မ အမြဲတမ်းပဲ ခရီးသွားနေရမယ် ဆိုတာကို သိလာ ကတည်းက ကျွန်မ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးပဲ သွားချင်လာတော့တယ်။

စိတ်ကူးယဉ်ပုံပြင်ထဲက ဇာတ်ကောင် တစ်ယောက်လို အချိန်နဲ့ သံသရာထဲ လည်ပြီးရင်း လည်ရဦးမယ် ဆိုတဲ့ ရှည်လျားတဲ့ ခရီးတစ်ခု ပေါ် ရောက်နေတယ် ဆိုတာ သိရတဲ့အခါ ဂိတ်တံခါး အမြင့်တွေ၊ သံဆူးကြိုးတွေ၊ မဆုံးနိုင်တဲ့ ခရီးတာများစွာ ကာဆီးနေတာတွေကို ကျော်လွှားပြီး ကျွန်မရဲ့ ခရီးဖော်တွေကို အမီလှမ်းနိုင်လိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ ခံစားချက်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ ဘယ်ကိုဦးတည်မှန်း။ ဘယ်တော့ ရောက်မယ်မှန်း မသိပေမယ့် ကိုယ်ကိုယ့်ကိုယ် ခရီးသွားဆိုတာကို သိနေ တဲ့သူ အချင်းချင်းဟာ ဘာသာစကားတွေ၊ ယဉ်ကျေးမှု နယ်ပယ်တွေ သာမက အချိန်နဲ့ နေရာတွေကိုပါ ကျော်လွှား ပြီး အမှန်တကယ်ပဲ ဆက် သွယ်နိုင်တယ် မဟုတ်ပါလား။ မြေပုံဆွဲထားခြင်း မရှိသေးတဲ့ ဒေသတွေ မှာ ခရီးသွား နေရသူတွေဟာ မသိရာနေရာတွေကို ယုံကြည်ချက်နဲ့ ရဲစွမ်းမှုကိုသာ အကာအကွယ်ယူပြီး စွန့်စား ဖြတ်သန်းရတဲ့ အန္တရာယ် အတွေ့အကြုံချင်း တူညီမှုတွေကြောင့် အချင်းချင်း မျှဝေခံစားမှု တိုးပွား လာပါတယ်။

ကျွန်မရဲ့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေနဲ့ ကျွန်မဟာ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၂၀ ကျော် လုံးလုံး ခရီးကြမ်းကြီးကို လျှောက်လာခဲ့ ကြတာဆိုတော့ အခု ဂျပန်ပြည်သူတွေရဲ့ တောင်တက်ခရီးလမ်းလို့ ပြောရမယ့် ကမ္ဘာ့အကြီး မားဆုံး ပြန်လည် နေရာ ချထားခြင်းနဲ့ ပြန်လည် တည်ဆောက်ခြင်း အစီအစဉ် တစ်ခုအပေါ် ထွက်ခွာခဲ့တာ တွေ့ရတဲ့အခါ လေးလေး နက် နက် ထောက်ထား စာနာရုံသာမက၊ အားလုံး အောင်မြင်ကြပါစေလို့ လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ ဆုတောင်းလိုက်မိပါတယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ဒုက္ခတွေ၊ အခက်အခဲတွေ အားလုံးကို ကျော်လွှားနိုင်စေဖို့ ကျွန်မတို့ ဆုတောင်းကြ သလို ဂျပန် ပြည်သူတွေလည်း မိမိ တို့ရဲ့ ဒုက္ခတွေ၊ အခက်အခဲတွေ အားလုံးကို ကျော်လွှားနိုင်ကြပါစေကြောင်း ဆုတောင်းပါတယ်။

အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ဟာ ဖိနှိပ်မှု လှိုင်းတံပိုးတွေ အများကြီး စီးခဲ့ရတာပါ။ အဆိုးဆုံး အချိန်တွေ တုန်းက ကျွန်မတို့ဟာ နေ့တစ်နေ့ကို စရင် မနေ့ညက ဘယ်သူတွေကို ဆွဲသွားသေးလဲ ဆိုတဲ့ မေးခွန်းမျိုးနဲ့ စရပါတယ်။ တနင်္လာနေ့တွေက အထူးဆိုးပါတယ်။ လုံခြုံရေးတပ်တွေက သူတို့ရဲ့ မနှစ်လိုဖွယ် စိုးရွံ့စရာ လုပ်ငန်းတွေကို သိတင်း ပတ်ကုန် အားရက်တွေမှ ရွေးလုပ်သလိုပါပဲ။ ဒီလိုရက်တွေဆို ကျွန်မတို့ ပါတီဝင်တွေ အချင်းချင်း ဆက်သွယ်ဖို့က ခက်ခဲ ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ရုံးက ဖုန်းနဲ့ ကျွန်မအိမ်က ဖုန်းက သုံးမရတာ နှစ်နဲ့ချီ နေတဲ့ အပြင် အတက်ကြွဆုံး ပါတီဝင်အချို့ အိမ်က ဖုန်းတွေကိုလည်း ဖြတ်ဖြတ်ထားတတ်ပါတယ်။ ဒီအချိန်တွေတုန်းက လက်ကိုင်ဖုန်း (ကောင်းချီးများစွာ ပေးရမယ့် ပစ္စည်းပါ) ကလည်း မပေါ်သေးတော့ ကျွန်မတို့ရဲ့ လူငယ်တွေကိုပဲ ဟိုပြေးဒီပြေး ခိုင်းပြီး တရားမျှတမှု ကျင့်ဝတ်စံ အားလုံး အရ ကိုယ့်အိပ်ရာမှာကိုယ် အေးအေး အိပ်နေရမယ့် သူတွေထဲက ဘယ်သူတွေများ ပါသွားသေးလဲ ဆိုတဲ့ သတင်းတွေ စုံစမ်းခိုင်းရပါတယ်။

ဒီလို မထောက်မညာတဲ့ နှိပ်ကွပ်ခြင်းတွေ ခံနေရတဲ့ နေ့တွေကို ဖြတ်သန်းရာမှာ ကျွန်မတို့ရဲ့ ဆင်ခြင်တုံတရား တွေတင်မက ကျွန်မတို့ရဲ့ ဟာသညာဏ်တွေတောင် မပြိုလဲခဲ့ရအောင် ဘာနဲ့ ကျားကန်ခဲ့ရပါသလဲ။ အဲဒါက ကျွန်မတို့ရဲ့ အားကောင်းတဲ့ သွေးစည်းညီညွတ်မှုပါပဲ။ ဒါကပဲ ကျွန်မတို့ရဲ့ ခါးတွေကို မတ်နေစေပြီး ဘယ်လို ဖိနှိပ်မှုမျိုးကိုမဆို ရင်ဆိုင် ခရီးဆက်စေခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ သွေးစည်းညီညွတ်မှုကို ဂျပန်မှာ ဒုက္ခ ကြုံတွေ့ခဲ့တဲ့ ပြည်သူတွေကို ကမ်းလှမ်း ချင်ပါတယ်။ ပြန်လည် ရှင်သန်ဖို့ ပြန်လည်စတင်ဖို့ လမ်းခရီးကို လျှောက်တဲ့အခါ ကျွန်မတို့ဟာ အတူ ရှိနေမှာပါ။

ဒီလအတွက် စာမှာ ဘယ်အကြောင်းအရာမျိုး ရေးရမလဲလို့ ကျွန်မကိုယ် ကျွန်မ မေးမိတယ်။ ဒီလိုအချိန်မှာ ဂျပန် နိုင်ငံအတွက် အဓိကဖြစ်

တဲ့ ကိစ္စရပ်ကြီးနဲ့ မသက်ဆိုင်တဲ့ အကြောင်းတွေအတွက် နေရာရှိပါ့မလား။ ဆူနာမီ ဒါမှမဟုတ် သူ့နောက်ဆက်တွဲ အဖြစ်အပျက်တွေနဲ့ မဆိုင်တဲ့ ဆောင်းပါးမျိုးကပဲ ပူပန်သောက ရောက်နေတဲ့ ပြည်သူတွေ အတွက် သူတို့ လိုလားတဲ့ အပြောင်းအလဲမျိုး ပိုဖြစ်စေမလား။ ပြီးခဲ့တဲ့လက တိရစ္ဆာန်လေးများ အကြောင်း -၂ ကို ကျွန်မ ဆက်မရေးဘဲ ထားခဲ့တယ်။ ဒီလို အရေးကြီးနေတဲ့ အခါမျိုးမှာ တိရစ္ဆာန်လေးတွေအကြောင်း လျှောက်ရေးတာ သင့်တော်တယ်လို့ မထင်လို့ပါ။ “နောက်လ” မှ ရေးမယ်ပေါ့။ နောက်လ ဆိုတာ ဒီလ ဖြစ်လာပါပြီ။ ကျွန်မရေးဖို့ တုံ့ဆိုင်း ဆဲပါပဲ။ သင့်တော်ဦးပါ့မလား။ နောက်တော့ ဒီလိုအချိန်မျိုးမှာ ဂျပန်ပြည်သူတွေ ဘယ်လို အကြောင်းအရာမျိုး ဖတ်ချင်ကြမလဲ ဆိုတာ ကျွန်မသိရရင် ကောင်းမယ်လို့ ကျွန်မ စဉ်းစားမိပါတယ်။ သူတို့အတွက် ကျွန်မရဲ့ စာတွေက ဘယ်လို ကူညီနိုင်မလဲ ဆိုတာ ကျွန်မရဲ့ စာဖတ် ပရိသတ်တွေက ကျွန်မကို ပြောပြကြပါလား။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(၂၃.၅.၂၀၁၁ နေ့ထုတ် Mainichi သတင်းစာတွင် ဂျပန်ဘာသာ၊
အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ဖော်ပြပြီး။)

(ဂျပန်နိုင်ငံ ဆူနာမီလျင်နှင့် အဏုမြူ ဓာတ်ပေါင်းဖိုများယိုစိမ့်မှုကြောင့်
လူအများအား ပြန်လည် နေရာချထားသည့် အချိန်တွင် ဗီဒီယိုဖြင့်
သတင်းစကား ပေးပို့ခဲ့တာဖြစ်ပါသည်။ အယ်ဒီတာ)

အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၁၀၆။

Whisper Of Words

Letters from Burma: An old Solider
မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ စစ်သားအိုကြီး တစ်ဦး

An old Solider

It is always sad when a good life comes to an end. At the same time the knowledge that a human being has completed his sojourn on this earth with due honor is a matter for gratitude and a sense of wonder. When U Lwin, one of the founding members of the NLD, died on December 6 I saw it as the fading away of an old soldier. I found my own attitude curious.

Fifteen years ago, I wrote about U Lwin in one of my Letters from Burma and outlined his career in the military, which included a wartime training course at the Rikugun Shikan Gakko in Japan. I also wrote that he subsequently served as Minister of Planning and Finance, Deputy Prime Minister and State Council member in the Burma Socialist Programme Party administration until he resigned from the last position in 1980.

From 1988 onwards he was a member of the Central Executive Committee of the NLD and it was his meticulous discharge of the office of treasurer that carried the party unblemished through eight rigorous and somewhat unfriendly examinations of its books by the Bureau of Special Investigation. Altogether he served his country as a military man for 19 years and in a civilian capacity for more than twice

that length of time. Yet at the conclusion of his life I find myself thinking of him as an old soldier.

Military training has left an unmistakable stamp on some of the older members of the NLD executive committee. To begin, appropriately, at the top, their hair is immaculate, slicked down frequently with a little comb that would materialize out of some pocket or other. Then there is the erect bearing and the precision of movement that speak of endless hours of drill. They also have a tendency to wash and mend their own clothes instead of leaving such chores to the womenfolk as is normal in our society. The best of our old soldiers have a certain sweetness of demeanor which I imagine must be a leftover from the hard days during the war when they had to rely on the affection and generosity of the people for their small comforts and, at times, for their very safety.

When I first met U Lwin I saw him mainly as a conscientious CEC member who spoke little at meetings beyond what related to his duties as treasurer. It was only in 1995 after my release from the first stint of house arrest that I came to know him well. 'Lwin' is a very common name in Burma and to distinguish him from other Lwins in the army he was often referred to as 'U Lwin the handsome' or 'U Lwin the matinee idol. (I learnt very recently that he was also known to his soldiers as 'bread' because his rounded cheeks took on the semblance of bread loaves when puffed out and wobbling

while he played football.) His good looks were evident even in his old age but what struck me about him was the pouting expression that made him look like a sulky baby. This belied his benign nature and camouflaged an engaging wit. When Madeleine Albright, then U.S. ambassador to the United Nations, visited Burma we arranged a breakfast meeting at my house for her and her entourage. U Lwin shared a table with some members of the State Department, one of whom expressed the anxiety then felt in some circles that perhaps I was subject to the control of 'military elements within the NLD. This was a reference to the four ex-army members of the CEC with whom I worked closely.

"Ma'am," retorted U Lwin in the very polite American army officer manner he had acquired during his stint as military attaché in Washington, "How could the four of us do what the four hundred thousand-strong Burmese army has been unable to do?" U Lwin had run away from home to join the Burma Independence Army as soon as he finished high school and he was very humble in acknowledging his lack of higher education. When he was appointed Minister of Finance he frankly told his civil service subordinates that his academic credentials were non-existent and that they would have to teach him a lot. It was this willingness to learn that made U Lwin one of the best ministers in the BSPP government and provided him with an admirable grasp of a wide range of

subjects. It was as much a delight to hear him talk about audio systems, horticulture and meditation as to listen to his reminiscences about his days in the fledgling Burmese army.

The soldier in him kept U Lwin unswervingly true to what U Tin U, another of the 'military elements' in the NLD, would refer to as my "commander" status. This was particularly touching in view of the fatherly warmth with which he treated me while upholding an awareness of what he considered to be my official position. When I went to see him at his home a couple of months ago his health was already failing although it was not then obvious that there was such a short span of life left to him. Speaking very slowly, he thanked me formally for having taken the trouble to come to see him despite my "heavy responsibilities." Then when I made my obeisance to him, he blessed me with a gravity that infused each word with deep meaning and sincerity.

U Lwin's passing was gentle. He faded away with great dignity as befitted an old soldier.

By Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) December 24, 2011

စစ်သားအိုကြီး တစ်ဦး

ကောင်းသော ဘဝတစ်ခု ဆုံးခန်း ရောက်သွားတယ် ဆိုတာ အမြဲတမ်းပဲ ဝမ်းနည်းစရာ ကောင်းပါတယ်။ တစ်ချိန်တည်း မှာပဲ လူသားတစ်ယောက်တော့ ဒီကမ္ဘာမှာ လာနေထိုင်ရတဲ့ ခရီးကို ဂုဏ်ရှိစွာ ပြီးမြောက်သွားပြီ ဆိုတာဟာ ကျေးဇူး တင်စရာ ကောင်းသလို အံ့ဖွယ် တစ်ပါးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီဇင်ဘာ ၆ ရက်နေ့က အဖွဲ့ချုပ်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သူ တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဦးလွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မကတော့ စစ်သားအိုကြီးတစ်ဦး တဖြည်းဖြည်း ပျောက်ကွယ် သွားတာလို့ မြင်မိပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ ဒီအမြင်ကို ကျွန်မကိုယ်တိုင် နည်းနည်း ဆန်းပြားတယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။

လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၅ နှစ်လောက်က ကျွန်မ “မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ” တစ်ပုဒ် ထဲမှာ ဦးလွင်ရဲ့ တပ်မတော်သားဘဝ အကြောင်း ရေးခဲ့ပါတယ်။ စစ်အတွင်းက “ရီကူဂွန်ရှိ ကန်ဂက်ကို” မှာ စစ်သင်တန်းတက်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းလည်း ပါပါတယ်။ အဲဒီနောက် စီမံကိန်းနဲ့ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ်၊ နောက် ဒုတိယဝန်ကြီးချုပ်နဲ့ နိုင်ငံတော်ကောင်စီဝင်အဖြစ်၊ မြန်မာ့ ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ ကာလ အုပ်ချုပ်ရေးဘက်မှာ ၁၉၈၀ နောက်ဆုံး ရာထူးကနေ နုတ်ထွက်ခဲ့တဲ့ အထိပါပဲ။

၁၉၈၈ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ဗဟို အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီဝင်တစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့ပြီး သူ့ရဲ့ ဘဏ္ဍာရေးမှူး တာဝန်ကို ကျကျနန စေ့စေ့စပ်စပ် ထမ်းဆောင်ချက်ရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် ပါတီဟာ အထူး စုံစမ်းထောက်လှမ်းရေးရဲ့ ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်ပြီး ဖော်ရွေမှုကင်းတဲ့ ၈ ကြိမ် တိုင်တိုင် ရှာဖွေစစ်ဆေးမှု အားလုံးရဲ့လက်က စင်းလုံးချော လွတ်မြောက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။ သူဟာ တပ်မတော်မှာ ၁၉

နှစ် တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး အရပ်သားအနေနဲ့က ဒီထက် နှစ်ဆပိုတဲ့ နှစ်ပေါင်းများစွာ တာဝန်ထမ်းခဲ့ပါတယ်။ သို့ပေမယ့်လည်း သူ့ရဲ့ဘဝခရီး ဆုံးမှာ သူ့ကို စစ်သားအိုကြီး တစ်ဦး အနေနဲ့ပဲ ကျွန်မ တွေးနေမိပါတယ်။

စစ်တပ်ထဲက လေ့ကျင့်သင်ကြားလိုက်ပုံတွေက အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ သက်ကြီးအမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်အချို့ကို တံဆိပ် နှိပ်ပေးလိုက် သလိုပါပဲ။ အသင့်တော်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ ဦးခေါင်းကနေ စ, ရမယ်ဆိုရင် သူတို့ ဆံပင်တွေ က ဘယ်တော့မဆို ချပ်ရပ်သပ်ရပ်လို့နေတယ်။ အိတ်တစ်ခုခုထဲက ထွက်လာတတ်တဲ့ ဘီးသေးလေး မကြာခဏ ထုတ်သုံးတတ်ကြတယ်။ မတ်မတ်နေတတ်ပြီး လှုပ်ရှားပုံတွေ တိကျတာက မဆုံးနိုင်တဲ့ နာရီပေါင်း များစွာ စစ်ရေးလေ့ကျင့်မှုတွေကို ညွှန်းဆိုပြနေ ပါတယ်။ ကျွန်မတို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းမှာ ထုံးစံအရ မိန်းမတွေရဲ့ အလုပ်လို့ သဘောထားလေ့ ရှိ တဲ့ ကိုယ့်အဝတ် ကိုယ်လျှော်၊ ကိုယ့်အစုတ် ကိုယ်ချုပ်တာတွေကို ကိုယ်တိုင် လုပ်တတ်ကြတယ်။ ကျွန်မတို့ဆီက အကောင်းဆုံး စစ်သားအို ကြီးတွေမှာ ခက်ခဲကြမ်းတမ်းလှတဲ့ စစ်ပွဲကာလတွေတုန်းက သူတို့ရဲ့ အနည်းငယ်မျှသော သက်သာမှုလေးတွေ အတွက်သာမက၊ ရံဖန် ရံခါ လုံခြုံမှု အတွက်တောင် ပြည်သူတွေကို အားကိုးခဲ့ရက ကျန်ခဲ့တဲ့ အမွေအနှစ်လို့ ထင်ရတဲ့ ချစ်စဖွယ်သဏ္ဌာန် လေးတွေ ရှိကြပါတယ်။

ကျွန်မ ဦးလွင်ကို စတွေ့တုန်းက သူ့ကို တာဝန်ကျေပွန်တဲ့ ဗဟို အလုပ် အမှုဆောင်တစ်ဦး၊ အစည်းအဝေးတွေ မှာ သူ တာဝန်ယူထားတဲ့ ဘဏ္ဍာရေးမှူး အလုပ်နဲ့ ပတ်သက်တာကလွဲရင် စကားနည်းနည်းပဲ ပြော တဲ့သူတစ်ဦးအနေနဲ့သာ မြင်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၉၅ ကျွန်မ ပထမအကြိမ် နေအိမ်အကျယ်ချုပ်က လွတ်လာပြီး နောက်ပိုင်းမှာမှ ကျွန်မ သူနဲ့ ရင်း ရင်း နီးနီး သိလာခဲ့ပါတယ်။ “လွင်” ဆိုတာ အတော်များများ မှည့်လေ့ရှိ တဲ့ နာမည်ဖြစ်လို့ တပ်မတော်ထဲက အခြား “လွင်” တွေနဲ့ ကွဲပြားအောင် သူ့ကို “လူချောဦးလွင်” ဒါမှမဟုတ် “မင်းသားဦးလွင်”လို့ ခေါ်ဝေါ်ကြ

တယ်။ (သိပ်မကြာသေးခင် ကတင် ကျွန်မ သိရသေးတာက သူ့ကို တပ်သားတွေက “ပေါင်မုန့်” လို့လည်း ခေါ်ကြသေးတယ်တဲ့။ သူ ဘောလုံး ကစားရင် လေမှုတ်လို့ တုန်ခါနေတတ်တဲ့ သူ့ရဲ့ ပါးစုံ ဝိုင်းဝိုင်း ကို ပေါင်မုန့်လုံးနဲ့ နှိုင်းကြတာပါ) ငယ်ငယ်က သူ ကြည့်ကောင်းခဲ့မယ် ဆိုတာ အသက်ကြီးလာတဲ့အခါမှာတောင် ထင်ရှားနေပါသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကလေးတစ်ယောက် စိတ်ကောက်နေတဲ့ မျက်နှာထားမျိုးကို ကျွန်မက ပိုသတိပြုမိပါတယ်။ ဒီနှုတ်ခမ်း စုတူတူအသွင်က ပင်ကို သဘော ကောင်းတဲ့ စိတ်နဲ့ ခင်တွယ်ဖွယ်ရာ ဟာသဉာဏ်ကို ဖုံးကွယ် ထားတာပါ။

မယ်ဒလင်၊ အောဘရိုက် ကုလသမဂ္ဂ သံအမတ်ကြီးဘဝနဲ့ မြန်မာ ပြည် လာလည်တုန်းက သူနဲ့ သူ့အဖွဲ့တွေကို ကျွန်မအိမ်မှာ နံနက်စာနဲ့ ဧည့်ခံပါတယ်။ ဦးလွင်က အမေရိကန် အစိုးရ ရုံးအဖွဲ့ဝင်တစ်စုနဲ့ တစ် စားပွဲ ထိုင်ရပါတယ်။ သူ့ဝိုင်းထဲက တစ်ဦးက ထုတ်ပြောတာက၊ အပြင် မှာ တချို့အဝန်းအဝိုင်းတွေကြား ကျွန်မဟာ အဖွဲ့ချုပ်ထဲက စစ်တပ်ဆန် တဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေရဲ့ ချုပ်ကိုင်တာ ခံထားရတဲ့ အခြေအနေ ရောက်နေ သလား ဆိုတာ စိုးရိမ်နေကြတဲ့ အကြောင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင် အဖွဲ့ဝင်တွေထဲ ကျွန်မနဲ့ အနီးကပ်လုပ်နေတဲ့ တပ်မတော်ထွက် လူကြီး လေးယောက်ကို ညွှန်းဆိုတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီအခါမှာ ဦးလွင်က ဝါရှင်တန်မှာ စစ်သံမှူး လုပ်ခဲ့ဖူးသူပီပီ၊ အမေရိ ကန် စစ်အရာရှိတွေရဲ့ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှု အပြည့် အသုံးအနှုန်းနဲ့ “ဒီမှာ ခင်ဗျာ” လို့ အစချီလိုက်ပြီး “လေးသိန်းသော အင်အား ရှိတဲ့ တပ်မတော် ကတောင် မစွမ်းဆောင် နိုင်တာကို ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ လေး ယောက်က လုပ်နိုင်မှာတဲ့လဲဗျ” လို့ ချက်ချင်း ပြန်ချေလိုက် ပါတယ်။

ဦးလွင်ဟာ ငယ်စဉ် အထက်တန်းကျောင်း ဖြေပြီးတာနဲ့ အိမ်က ထွက်ပြေးပြီး ဗမာ့လွတ်လပ်ရေး တပ်မတော်ထဲ ဝင်ခဲ့တာဖြစ်လို့ သူ့မှာ တက္ကသိုလ်ပညာ မသင်ခဲ့ရတဲ့ အကြောင်း အမြဲတမ်း စိတ်နှိမ့်ချမှုနဲ့ ပြောလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်တာ ခံခဲ့ရတုန်းက သူ့လက်အောက်က အမှုထမ်းတွေကို သူ့ရဲ့ပညာရေး နောက်ခံ က ကောင်းကောင်း မရှိတဲ့အတွက် သူ့ကို အများကြီးသင်ပေးရမယ်လို့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပဲ ပြောပါတယ်။ ဒီလို သင်ယူ ချင်တဲ့စိတ် အခြေခံကပဲ ဦးလွင်ကို မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ အစိုးရ လက်ထက်မှာ အကောင်းဆုံး ဝန်ကြီးတွေ ထဲက တစ်ယောက် ဖြစ်စေခဲ့ပြီး ကျယ်ပြောများပြားတဲ့ ဘာသာရပ်တွေ အစုံပေါ် လေးစားဖွယ်ရာ ခြုံငုံမိစေတာပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ အသံစနစ်တွေ အကြောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေး တွေ အကြောင်း၊ ဝိပဿနာ အကြောင်း သူပြောပြတဲ့အခါ နားထောင် ကောင်းသလို သူ့ရဲ့ မွေးကင်းစ ဗမာ့တပ်မတော်ထဲ စစ်မှုထမ်း ခဲ့တဲ့ အမှတ်တရတွေ ပြောတဲ့အခါလည်း နားထောင်လို့ မငြီးနိုင်ပါဘူး။

ဦးလွင်ထံမှာ ရှိတဲ့ စစ်သားစိတ်ဓာတ်ဟာ အဖွဲ့ချုပ်ထဲက တပ်မတော်သား နောက်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဦးတင်ဦးလိုပဲ ကျွန်မ အပေါ်မှာ commander (တပ်ချုပ်) ဆိုတဲ့ အမြင်နဲ့ မယိမ်းမယိုင် သစ္စာစောင့်ခဲ့ပါ တယ်။ သူဟာ ကျွန်မရဲ့ တရားဝင်ရာထူး နေရာကို အမြဲ သတိချပ် နေတဲ့ တစ်ချိန်တည်းမှာပဲ ကျွန်မအပေါ် ဖခင်တစ်ယောက်လို နွေးထွေးမှုနဲ့ ဆက်ဆံတတ်တာဟာ အထူး နှလုံးခိုက်စေပါတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်လ လောက်က ကျွန်မ သူ့အိမ် သွားတွေ့တုန်းကတည်းက ဦးလွင်ရဲ့ ကျန်းမာရေးက တော်တော်ကျဆင်းနေရှာပြီ ဆိုပေမယ့် သူနေရမယ့် အချိန် ဒီလောက်တိုတိုလေးပဲ ကျန်တော့မယ် ဆိုတာ ဘယ်လိုမှ မသိသာ ခဲ့ပါဘူး။ စကားကို ဖြည်းဖြည်းလေး ပြောပြီး ကျွန်မက “လေးလံလှတဲ့ တာဝန်များ” ယူထားတဲ့ကြားက သူ့ကို တကူးတက လာတွေ့တဲ့အတွက်

ကျေးဇူးတင်ကြောင်း သေသေချာချာ ပြောပါ တယ်။ ကျွန်မ သူ့ကို
ကန်တော့တဲ့အခါ ကျွန်မအတွက် စကားလုံးတိုင်း လေးနက်တဲ့၊
အဓိပ္ပာယ် ရှိပြီ။ ရိုးဂုဏ်ပြည့်ဝတဲ့ ဆုပေးစကားကို တစ်လုံးချင်း ဆိုပါ
တယ်။

ဦးလွင်ရဲ့ ဘဝကူးဟာ ညင်ညင် သာသာ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်သားအို
ကြီး ပီပီ ဂုဏ်သိက္ခာ အပြည့်အဝနဲ့ တဖြည်းဖြည်း ကွယ်ပျောက်သွားတာ
ပါ။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(Mainichi Japan)

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၁၁၂။

Whisper Of Words

Letters from Burma: Vaclav Havel
မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ ဗက်လက်ခ် ဟာဗယ်

Vaclav Havel

When I decided that the first letter from Burma of 2012 should be about the late Vaclav Havel, I wondered how I should entitle the article. My thoughts immediately went to the little red heart he usually drew as part of his signature. Perhaps I should write about him as "The Heart President" or "The Heart Leader" or "The Dissident with A Heart" or "The Intellectual with A Heart?" In the end I decided that the name Vaclav Havel alone was more potent and meaningful than any fancy title I could think up.

It was during the first year of my house arrest, 1989, that the name of Vaclav Havel became familiar to me. The Velvet Revolution, the Civic Forum, the electoral victory that turned the premier dissident of Czechoslovakia into the first President of the newly democratic republic: I learnt about it all from my small portable radio and shared in the euphoria of political transformation in that far off land. However, I did not realize at that time that Vaclav Havel would become a personal friend.

It is a little strange to speak of a man I had never met and with whom I had barely corresponded as a personal friend. It was his vigorous and warm personality and his total commitment to the support of movements for democracy and human rights the world over that made his friendship so real

and vibrant and made me feel we were linked to one another by close ties of understanding. He nominated me for the Nobel Peace Prize in 1991 because he believed it would help to focus international attention on our struggle. Had he allowed his name to be put forward as a candidate that year I am convinced he would have been the chosen laureate. He surely valued the Nobel Peace Prize, for he would not have wanted to give to the cause of democracy and human rights something on which he did not value himself. But it was a matter of chivalry: "Their need is greater than mine."

When my family were permitted to visit me in 1992, my husband brought me a copy of the Power of the Powerless. I have just flicked quickly through the pages of this now shabby, well-thumbed volume and reread some of the phrases I underlined in the book. "...an examination of the potential of the 'powerless'...can only begin with an examination of the nature of power in the circumstances in which these powerless people operate..." "...freedom is indivisible..." "...not standing up for the freedom of others, regardless of how remote their means of creativity or their attitude to life, meant surrendering one's own freedom..." "A better system will not automatically create a better life. In fact the opposite is true: only by creating a better life can a better system be developed..." Ideas that seem simple yet which enmesh with basic human aspirations only when formulated with clarity by an exceptional mind.

A high intellect is no substitute for a generous heart, and it is the latter that I appreciate most in Vaclav Havel. He was a rare dissident, one who did not forget fellow dissidents in remote parts of the world even after he became the Head of State of his own country. His heart was not only generous but appealingly light, expressing its solidarity with ordinary people everywhere in the simplest way. His *To the Castle and Back* begins with the words: "I've run away. I've run away to America. I've run away for two months with the whole family, that is, with Dasa and our two boxers, Sugar and her daughter Madlenka." The gleeful declaration of flight and the place (right at the heart of the family) that he accorded to his dogs drew me across miles and years into the warm circle of his home. How did a man so far from ordinary manage to retain the common touch?

Vaclav Havel spoke to me once on the telephone, about a year ago. He was already in poor health and his voice was weak but he managed to convey his joy at my release from house arrest and his concern for all of us who were still far from our democratic goal. Even in his final illness he did not forget us. The last letter he wrote to me was placed in my hands a few days after his death by one of his old friends, Mr. Sasakawa Yohei.

"Dear Friend," the letter began, "Over the years I sent you a number of letters inviting you to attend various international

conferences and other events that I organized. I did it being perfectly aware that the chances of you attending are non-existent but I still did it out of principle and to remind the authorities that confiscated my letters to you that we constantly think of you and support you. "The spirit with which he championed the cause of the oppressed had remained intact.

His interest in our struggle, too, had continued strong: "Dear friend, I am following the recent developments in your country with a very, very cautious optimism." He ended his letter on a practical, modest note. "...if there is anything we can do to help -for example and only if you will - to share some of our transformational experience with you we shall gladly do it."

I will feel the absence of my friend as we continue along the road he walked before us.

By Aung San Suu Kyi

January 30, 2012 (Mainichi Japan)

ဗက်လက်ဗ် ဟာဗယ်

၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာ ပထမဆုံးရေးမယ့် မြန်မာပြည်ကရေးတဲ့စာကို ကွယ်လွန်သွားတဲ့ ဗက်လက်ဗ်ဟာဗယ် အကြောင်း ရေးမယ် လို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တဲ့ အခါ ဘယ်လို ခေါင်းစဉ်ပေးရင် ကောင်းမလဲလို့ ကျွန်မ စဉ်းစားကြည့်တယ်။ ကျွန်မ အတွေးတွေက ချက်ချင်းပဲ ဘယ်ကို ရောက်သွားသလဲဆိုတော့ သူ လက်မှတ်ထိုးရင် အမြဲတမ်းပါတဲ့ အသည်းနှလုံးပုံ နီနီလေး ကို ပါပဲ။ ဒီလိုဆိုတော့ ကျွန်မအနေနဲ့ သူ့အကြောင်း ရေးရင် “အသည်းနှလုံး သမ္မတကြီး” ဒါမှမဟုတ် “နှလုံးသား ခေါင်းဆောင်”၊ “နှလုံးသားနဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးသမား” ဒါမှ မဟုတ်ရင် “နှလုံးသားပိုင်ရှင် ပညာရှိ”လို့ ခေါင်းစီး တပ်သင့်မလား။

အဆုံးမတော့ သူ့နာမည် “ဗက်လက်ဗ် ဟာဗယ်” ဆိုတာက စဉ်းစား တီထွင်လို့ရမယ့် ခေါင်းစဉ်လှလှတွေထက် ပိုပြီး ထိရောက်၊ ပိုပြီး အဓိပ္ပာယ် ရှိမယ်လို့ ကျွန်မ ဆုံးဖြတ် လိုက်ပါတယ်။

ကျွန်မ ပထမဆုံးအကြိမ် နေအိမ် အကျယ်ချုပ်ခံရတဲ့ ပထမနှစ် ၁၉၈၉ အတွင်းမှာပဲ ဗက်လက်ဗ် ဟာဗယ်ဆိုတဲ့ နာမည်နဲ့ ကျွန်မ စပြီး ရင်းနှီး လာခဲ့ပါတယ်။ ကတ္တီပါတော်လုန်ရေး၊ လူမှုပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး၊ ချက်ကိုစလို ဗက်ကီးယား ရဲ့ အဓိက အစိုးရ ဆန့်ကျင်ရေးသမားကို ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံသစ်ရဲ့ ပထမဆုံး သမ္မတအဖြစ် ရောက်အောင် ပို့လိုက်တဲ့ ရွေးကောက်ပွဲ၊ ဒါတွေအားလုံးကို ကျွန်မရဲ့ အိတ်ဆောင် ရေဒီယိုလေးက တစ်ဆင့် သိခဲ့ရတာ ဖြစ်ပြီး ဟိုးအဝေးကြီးမှာ ရှိတဲ့ တိုင်းပြည်တစ်ခုရဲ့ နိုင်ငံရေးအပြောင်းအလဲက ရတဲ့ ဝမ်းသာပီတိကို သူတို့နဲ့အတူ မျှဝေ ခံစားခဲ့ပါတယ်။ ဒီတုန်းက တစ်ချိန်မှာ ဗက်လက်ဗ်ဟာ ကျွန်မနဲ့ လူပုဂ္ဂိုလ်ချင်း ရင်းနှီးလာလိမ့်မယ်လို့ ထင်မထားခဲ့ပါဘူး။

တစ်ခါမှ တွေ့လည်း မတွေ့ဖူး၊ ဆက်သွယ်မှုလည်း မရှိသလောက် ဖြစ်ခဲ့တဲ့သူ တစ်ယောက်ကို ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေ တစ်ယောက်အဖြစ် ပြောခြင်းဟာ နည်းနည်း ထူးဆန်းပါ တယ်။ သူ့ရဲ့ ထက်သန်တဲ့၊ နွေးထွေးတဲ့ ကိုယ်နေမှုရာနဲ့ သူ့ရဲ့ ကမ္ဘာတစ်လွှားက ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုတွေအပေါ် ထောက်ခံအားပေးမယ် ဆိုတဲ့ အလုံးစုံသော သံန္နိဋ္ဌ ဌာန်ကြောင့် သူ့ရဲ့ရင်းနှီးမှုကို တကယ့်ကိုယ်တွေ့လို ဖြစ်စေပြီး ကျွန်မတို့ နှစ်ဦးအကြား နီးစပ်တဲ့ နားလည်မှုတွေနဲ့ ဆက်သွယ်နေကြတယ်လို့ ခံစားမိစေပါတယ်။ သူက ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှာ ကျွန်မကို နိဘယ်ဆုအတွက် အမည်စာရင်း တင်တာ ကလည်း ကျွန်မတို့ရဲ့ လှုပ်ရှားအုံကြွမှုကြီးကို နိုင်ငံတကာရဲ့ အာရုံစိုက်မှု ရရှိအောင် လုပ်ပေးနိုင်မယ်လို့ သူယုံကြည်ခဲ့ လို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ သူ့နာမည်ကိုသာ အဲဒီနှစ် ဆုရနိုင်တဲ့ စာရင်းထဲ သူက ထည့်ခွင့်ပေးခဲ့မယ် ဆိုရင် သူ့ကိုပဲ ရွေးခဲ့ ကြမယ်လို့ ကျွန်မ လုံးဝ ယုံကြည်ပါတယ်။ သူက တကယ်လည်း နိဘယ် ငြိမ်းချမ်းရေးဆုကို တန်ဖိုးထားပါတယ်။ သူတန်ဖိုး မထားတဲ့အရာကို ဒီမိုကရေစီ အရေးနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးအတွက် ပေးချင်မှာကို မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ညာတာ ဦးစားပေးတဲ့စိတ်၊ “သူတို့လိုအပ်ချက်က ပိုပါတယ်” ဆိုတဲ့ အတွေးနဲ့ လုပ်ခဲ့တာပါ။

ကျွန်မ မိသားစု ကျွန်မဆီကို ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှာ လာလည်ခွင့်ရစဉ်က ကျွန်မ ခင်ပွန်းက “အာဏာမဲ့ သူတို့ရဲ့ အင်အား” ဆိုတဲ့ ဗက်လက်ဗ် ရေးတဲ့ စာအုပ်ကို ယူလာပါတယ်။ အခုလေးတင်ပဲ ခဏခဏ ကိုင်တွယ်ထားတဲ့ နွမ်းဖတ်ဖတ် စာအုပ်ကို ပြန်လှန်လှောပြီး ကျွန်မ လိုင်းတားထားတဲ့ စာပိုဒ်အချို့ကို ပြန်ဖတ်ကြည့်မိပါတယ်။ “... အာဏာ မဲ့သူများ၏ အလားအလာကို ဆန်းစစ်ကြည့်သောအခါ ထိုအာဏာမဲ့သူများ လှုပ်ရှားရသည့် အခြေအနေတွင် ရှိသည့် အာဏာ၏ သဘာဝကို အရင်ဦးဆုံး ဆန်းစစ် ရပေလိမ့်မည်” “လွတ်လပ်ခွင့်ဟူသည် ခွဲခြား၍ ရကောင်းသော

အရာ မဟုတ်...” “မည်သို့ပင် ဖန်တီးစွမ်းနှင့် ဝေးကွာသည့်သူ များ ဖြစ်ပါစေ၊ ဘဝအမြင် မည်သို့ရှိသူများ ဖြစ်ပါစေ၊ အခြားလူများ၏ လွတ်လပ်ခွင့်အတွက် မတ်မတ်မရပ်ခဲ့လျှင် မိမိ၏ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အရှုံးပေးလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည် ...” “ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် စနစ်တစ်ခု သည် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့်ဘဝကို အလိုအလျောက် ဖန်တီးပေးမည် မဟုတ်၊ ပြောင်းပြန် ပြောလျှင် ပိုမှန်ပေလိမ့်မည်။ ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် ဘဝကို ဖန်တီးမှသာလျှင် ပိုမို ကောင်းမွန်သည့် စနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးလာ လိမ့်မည်” ရိုးစင်းပုံရတဲ့ စိတ်ကူး စိတ်သန်းမျိုးတွေ ဆိုပေမယ့် ထူး ထူးခြားခြား ကြည်လင်သန့်စင်တဲ့ စိတ်ထားနဲ့ ဖော်ကျူး လိုက်တဲ့အခါကျ မှပဲ လူသားတွေရဲ့ အခြေခံ မျှော်မှန်းချက်တွေနဲ့ ဟပ်မိလျက်သား ဖြစ် သွားတော့တယ်။

ပညာဉာဏ်ကြီးမြင့်မှုနဲ့ ရက်ရောတဲ့ နှလုံးသားကို အစားထိုးလို့မရ ပါ။ အဲဒီ ဒုတိယ အရည်အချင်းကြောင့် ဗက်လက်ဗ် ဟာဗယ်ကို ကျွန်မ တန်ဖိုး အထားရဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ သူကိုယ်တိုင် နိုင်ငံရဲ့ အကြီးအကဲ တစ်ယောက် ဖြစ်လာပြီးတဲ့ အချိန်မှာတောင် သူနဲ့ အဝေး ကြီးမှာ ရှိတဲ့ သူ့လို အစိုးရဆန့်ကျင်ရေးသမားတွေကို မေ့မထားခဲ့တဲ့ ရှားပါးတဲ့ ဆန့်ကျင်ရေးသမား တစ်ယောက် ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့နှလုံးသား က ကြင်နာရက်ရောရုံမက သာမန်လူတွေနဲ့ ဘယ်တော့မဆို နေရာတိုင်း မှာ တစ်သားတည်းရှိတယ် ဆိုတာကို အရိုးဆုံး နည်းနဲ့လည်း ပြသတတ် လို့ နှစ်လိုဖွယ် ပေါ့ပေါ့ပါးပါးရှိတယ်။ သူ့ရဲ့ စာအုပ် “နန်းတော်သို့ အသွား နဲ့အပြန်” To the Castle and Back မှာ စာရေးပုံက “ကျွန်တော် ထွက်ပြေးခဲ့ပြီ ကျွန်တော် အမေရိကန်ကို ထွက်ပြေးခဲ့ပြီ၊ ကျွန်တော်တို့ မိသားတစ်စုလုံး -အဲဒါက ဒါဆာရယ်၊ ကျွန်တော်တို့ ဘောက်ဆာ ခွေး နှစ်ကောင်ဖြစ်တဲ့ ရှူဂါးနဲ့ သူ့သမီး မက်ဒ်လန်ကာရယ်- အမေရိကန်ကို ၂ လ ထွက်ပြေးခဲ့ပြီ။ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း အားရ ပါးရနဲ့ ထွက်ပြေးခဲ့တဲ့

အကြောင်း ရေးပုံနဲ့ သူ့ရဲ့မိသားစုရဲ့ အတွင်းဆုံးမှာ သူ့ခွေးတွေကို နေရာ ပေးထား ပုံတွေဟာ ကျွန်မ ကို မိုင်ပေါင်းများစွာ၊ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကွာခြားနေရာမှာ နွေးထွေးတဲ့ သူ့မိသားစု အဝန်းအဝိုင်းလေးထဲ ဆွဲထည့် လိုက်သလိုပါပဲ။ ဒီလောက် သာမန်အနေအထားမှ ဝေးသူတစ်ယောက် ဟာ ဘယ်လိုလုပ် သာမန်လူတို့ လုပ်ပုံလုပ်နည်း လေးတွေကို ဖွဲ့ဆိုနိုင် တာပါလဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ တစ်နှစ်လောက်က ဗက်လက်ဗ်နဲ့ ကျွန်မတစ်ခါ ဖုန်းပြော ဖြစ်ကြတယ်။ သူ့ကျန်းမာရေးက တော်တော် လေး ဆိုးနေလေတော့ သူ့ အသံကလည်း အားနည်းနေ ပေမယ့်လို့ ကျွန်မ နေအိမ်အကျယ်ချုပ်က လွတ်လာတာ သူ သိပ်ဝမ်းသာတဲ့ အကြောင်းနဲ့ ကျွန်မတို့ရဲ့ ဒီမိုကရေစီ ပန်းတိုင် ဝေးနေသေးတာ အတွက်လည်း ကျွန်မတို့ အားလုံးအတွက် သူ စိုးရိမ်တဲ့အကြောင်း ကြိုးစားပြောရှာပါတယ်။ သူ့ဘဝရဲ့ နိဂုံးချုပ်စေမယ့် နောက်ဆုံး ဖျားနာနေချိန်မှာတောင် ကျွန်မ တို့ကို မမေ့ခဲ့ပါဘူး။ သူ ကျွန်မဆီ နောက်ဆုံး ရေးလိုက်တဲ့ စာကို သူ့မိတ်ဆွေရင်း တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ မစ္စတာ ဆာဆာကာဝါက သူ ဆုံးပြီး ရက်အနည်းငယ် လွန်တော့မှ ကျွန်မလက်ထဲ လာထည့်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

“ချစ်တဲ့ သူငယ်ချင်း” လို့ သူ့စာကို စ ထားပါတယ်။ “လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ် တွေအတွင်း မင်းဆီ စာတွေရေးပြီး တို့ စီစဉ် ခဲ့တဲ့ နိုင်ငံတကာ ကွန်ဖရင့် တွေနဲ့ အခြားပွဲမျိုးစုံကို တက်ရောက်ဖို့ ဖိတ်ကြားခဲ့တယ်၊ မင်း တက်နိုင် တဲ့ အခြေအနေ ဘယ်လိုမှ မရှိဘူးဆိုတာ ကောင်းကောင်းသိခဲ့ပေမယ့် မူ အရနဲ့ မင်းအကြောင်း အမြဲပဲ တွေးနေကြပြီး အမြဲတမ်း အားပေး နေ တယ်ဆိုတာ တို့စာတွေကို ဖောက်တဲ့ အာဏာပိုင်တွေ သိစေချင်လို့ ဒီလို ပဲ ဆက်ရေးနေခဲ့တာ ဖြစ်တယ်”။ ဖိနှိပ်ခံ တွေရဲ့ အရေးနဲ့ ပတ်သက်ရင် သူ့ကို အမြဲတမ်း ပိုင်နိုင်စွမ်းဆောင်စေတဲ့ သူ့စိတ်ဓာတ်က ပကတိ

အတိုင်းပဲ ရှိနေခဲ့တယ်။ ကျွန်မတို့ရဲ့ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုတွေ အပေါ် သူ့ရဲ့ အာရုံဝင်စားမှုကလည်း ဆက်ပြီး အားကောင်းမြဲပါပဲ။

“ချစ်တဲ့ သူငယ်ချင်း၊ မင်းတို့နိုင်ငံက တိုးတက်မှုတွေကို အင်မတန် ကို သတိကြီးတဲ့ အကောင်းမြင်စိတ်နဲ့ စောင့်ကြည့် နေတယ်”။ သူ့စာ ကို တော့ လက်တွေ့ကျကျနဲ့ ရိုးရိုးပဲ ရေးထားတယ်။ “ . . .တကယ်လို့ ကူညီ နိုင်ခဲ့တာများ ရှိလို့ ရှိရင် . . .ဥပမာ- တို့ရဲ့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲတဲ့ ကြားကာလတွေက အတွေ့အကြုံကို... မင်းကလည်း ဆန္ဒရှိခဲ့ရင် တို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဝေမျှချင်ပါတယ် . . .”

ကျွန်မအတွက် ကတော့ ကျွန်မတို့ ရှေ့ကနေ သူ လျှောက်ခဲ့တဲ့ လမ်းကို ဆက်လျှောက်နေရင်းနဲ့ ကျွန်မရဲ့ မိတ်ဆွေ မရှိတော့တဲ့အဖြစ်ကို အမြဲတမ်း သိရှိ ခံစားနေမိမှာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အောင်ဆန်းစုကြည်

**(ဇန်နဝါရီ ၃၀၊ ၂၀၁၂ ထုတ် Mainichi ဂျပန်သတင်းစာတွင် အင်္ဂလိပ်
ဘာသာဖြင့် ဖော်ပြပြီး)**

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၁၂၇။

Whisper Of Words

Letters from Burma: Pictures at an exhibition
မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ ပြပွဲတစ်ခုက ပန်းချီကားများ

Pictures at an exhibition

Some of my favorite memories of Oxford are linked to museums. First of all, the Ashmolean. A swerve of the bike was all that was necessary to take me there on my way home from the center of town. The quiet that wrapped around me as I wandered through the almost deserted ground floor rooms seemed to enhance the luminescence of Chinese porcelain. I would stand in front of a single vase exquisite in its simplicity and gaze on it with nothing very much in my mind except the knowledge that I just wanted to go on gazing.

Then there was the University Museum with its Victorian ugliness that matched its displays of prehistoric bones and its pervasive medicinal smell. One was made wholly aware of the fact that this was a place that housed relics of the not always savory past.

The Pitt Rivers Museum became particularly dear after I read Penelope Lively's *The House at Norham Gardens* to my sons, especially as a good friend who was stationed on a plantation in Papua New Guinea had told us hairy tales about feuding tribes whose arrows he had to dodge as he went about his daily work. I sometimes wondered whether it was the atmosphere or the contents or the concept that I found so attractive about museums.

Attending an exhibition of paintings is altogether different from going to a museum but when I went to one recently I found myself caught up in that old, familiar sensation: the simple desire to gaze and gaze and gaze. The exhibition was arranged in a large, hotel hall where refreshments for guests had also been laid out on white clothed tables so the only abstract notions of atmosphere or concept to be found were in the pictures themselves. The theme of the paintings was very simple: Shwedagon and Kyaik Htee Yoe, two of the most famous and revered pagodas in Burma. The works of five artists, four Burmese and one Singaporean, each with his own distinct style, were on display. Every picture is a different interpretation of scenes so familiar to Burmese that many of us already have our own personal versions tucked away in some recess of our mind.

As I went from one painting to another I realized that studying the pictures probably told me more about my own taste than about the intentions of the artists, however hard I might try to understand what message they might be trying to convey. Saya Sein Myint's works have always appealed to me because I am particularly fond of water colors. Even when he uses acrylic there is an inimitable sweep and grace to his strokes that bring out a play of translucent shades suggestive of aquarelle. Add to that the delicacy with which he applies gold leaf to enhance rather than to enrich and his pictures

become glowing compositions of fluid lines and melting hues of smoke and amber.

I gazed at the scenes of Shwedagon and Kyaik Htee Yoe that he had infused with light and movement on a flat piece of canvas and remembered the porcelain vases at the Ashmolean. The same elegance of line, the same unostentatious mastery of technique, the same skillfulness in creating light and movement out of the medium and material used. I began to understand that what made me gaze and gaze was the need to contemplate on sheer artistic talent, on pure genius, qualities that rivet and stir.

There was much at the exhibition that riveted and stirred. The two Plexiglas compositions of Saya Aung Min were invigorating in their originality of concept, the interplay of colors combining with metallic mirrored light to create a holistic impression of each pagoda as an integral part of its backdrop. Saya Zaw Zaw Aung's boldly imaginative representations of Kyaik Htee Yoe were arresting. In one painting, the mountain and rock and even the sky were molten flames barely relieved by splodges of brooding blue, the whole picture an antithesis of the common concept of pagodas as havens of peace.

In another painting the golden rock stands in contrast to a frothing sea of foamy clouds in pale colors of sky and sea while

a huge, greeny yellow moon glows almost menacingly in a dark blue space. The painting by Saya Zaw Zaw Aung that I could have gazed upon without consciousness of time was the one that made the rock and pagoda part of a galaxy of stony worlds floating in a claustrophobic cluster. I think the viewer is meant to feel uneasy.

Saya Min Wai Aung made me realize that I saw pagodas primarily as living places of worship for devotees rather than as religious symbols. His depictions of scenes on the platform of the Shwedagon pagoda absorbed me entirely, carrying me back to the times when I too could have been one of the little figures offering flowers, folding their hands in reverence, ringing the great black and red bell.

Singaporean artist Ong Kim Seng's paintings also show scenes of worship at both Shwedagon and Kyaik Htee Yoe but as a lover of water colors it is his sensitive use of the medium that I found most attractive. His banana leaves simply have to be looked at again and again, ragged pieces of botany somehow transformed into specimens of beauty. It delighted me that it was through the humble banana leaf I saw what so fascinated me so much in the pictures at the exhibition was the transformative power of art.

Aung San Suu Kyi

(Mainichi Japan) November 27, 2011

ပြပွဲတစ်ခုက ပန်းချီကားများ

ကျွန်မ စွဲလမ်းတဲ့ အချို့သော အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ် က အမှတ်ရစရာ များဟာ ပြတိုက်တွေနဲ့ ဆက်နွှယ်ပါတယ်။ ပထမဆုံး အနေနဲ့ ပြောရရင် တော့ အက်ရှ် မိုလီယန်ပြတိုက် (The Ashmolean) ပါ။ မြို့လယ်ကောင် ကနေ ကျွန်မအိမ်ကို ပြန်ရာလမ်းမှာ အဲဒီကိုဝင်မယ်ဆိုရင် ကျွန်မရဲ့ စက်ဘီးလေးကို ထိုးကွေ့လိုက်ရုံပါပဲ။ မြေညီထပ်မှာရှိတဲ့ လူသူကင်းမဲ့လှ တဲ့ အခန်းတွေကို လျှောက်သွားကြည့်ချိန်မှာ တိတ်ဆိတ်မှုက ကျွန်မကို လွှမ်းခြုံနေပြီး အဲဒီ တိတ်ဆိတ်မှုကပဲ တရုတ် ကြွေထည် ပစ္စည်းတွေရဲ့ တောက်ပမှုကို ပိုမို အားဖြည့်ပေး သယောင် ဖြစ်ပါတယ်။ အလွန် လက်ရာမြောက်လှတဲ့ ပန်းအိုး တစ်လုံးရဲ့ ရှေ့မှာရပ်ပြီး ၎င်းရဲ့ရိုးရှင်းတဲ့ ပုံသဏ္ဌာန်ကို စူးစိုက်ကြည့်နေချိန်မှာတော့ ဆက်ပြီး ငေးမော ကြည့်ရှုနေ ချင်တဲ့ စိတ်ကလွဲလို့ ကျွန်မ ရင်ထဲမှာ ဘာဆို ဘာမှ မရှိတော့ပါဘူး။

ပြီးတော့ တက္ကသိုလ်ပြတိုက် (University Museum)။

သူ့ရဲ့ ဝိတိုရိယခေတ်စတိုင် အကျည်းတန်မှုဟာ သမိုင်းမတင်မီက အရိုးအိုးတွေရယ်၊ ပျံ့နှံ့နေတဲ့ ပရဆေးနဲ့ တွေရယ်နဲ့တော့ သိပ်ကို လိုက်ဖက်နေပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကောင်းကောင်း နားလည်သွားစေတဲ့ အချက်တစ်ချက်က ဒီနေရာ ဟာ အမြဲတမ်း နှစ်သက်ဖွယ်တော့ မဟုတ် တဲ့ ရှေးအမွေအနှစ်တွေ သိမ်းဆည်း ပြသထားရာ ဆိုတာပါ။

ပစ်ရေးဗားပြတိုက် (The Pitt Rivers Museum) ကတော့ ကျွန်မရဲ့ သားတွေကို ပင်နယ်လီ လိုက်ဗလီ (Penelope Lively) ရေးတဲ့ နော်ဟမ်ဂါဒင်ကအိမ် (The House at Norham Gardens) ဆိုတဲ့ စာအုပ်ကို ဖတ်ပြပြီးတဲ့ နောက်မှာ ထူးထူးခြားခြား သဘောကျ နှစ်သက်ရတဲ့ ပြတိုက်တစ်ခု ဖြစ်လာပါတယ်။ အထူးသဖြင့်တော့ ပါပူဝါး နယူးဂီနီ

(Papua New Guinea) က စိုက်ခင်းတွေထဲ အခြေချနေတဲ့ မိတ်ဆွေမွန် တစ်ဦးက ပြောတဲ့ သူ့ရဲ့ စိုက်ခင်းတွေဆီကို နေ့စဉ် အလုပ်လုပ်ဖို့ သွားရ တဲ့အခါ၊ ကမ္ဘာ့ရန် ဖြစ်နေကြတဲ့ မျိုးနွယ်စုတွေရဲ့ မြားဒဏ်တွေကို ရှောင်တိမ်းရတဲ့ သည်းထိတ် ရင်ဖို့ ပုံပြင်တွေကြောင့်လည်း ပါတာပေါ့။ (ပစ်ရေးဗားပြတိုက်က တိုင်းရင်းသားတွေ ရဲ့ရိုးရာဓလေ့တွေကို အထူးပြု ပြသတဲ့ ပြတိုက်တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်)။ တစ်ခါတလေ ကျွန်မတွေ့မိတာ တစ်ခုရှိပါတယ်။ ပြတိုက်တွေဟာ ဘာကြောင့် ကျွန်မ အတွက် ဒီ လောက်တောင်များ ဆွဲဆောင်မှု ရှိနေတာပါလိမ့်။ အသွင်အပြင်နဲ့ အာဝါသတွေကြောင့်လား၊ ပါဝင်ပြသထားတဲ့ ပစ္စည်းတွေကြောင့်လား၊ ဒါ မှမဟုတ် ခံယူချက် သဘောထား အမြင်တွေကြောင့်လား။

ပြတိုက်တစ်ခုကို သွားတာနဲ့ ပန်းချီပြပွဲ တစ်ခုကို သွားတာဟာ လုံးလုံး မတူပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ မကြာမတင်တုန်းက ကျွန်မ ပန်းချီပြပွဲတစ်ခု ကို သွားတဲ့အခါမှာ အရင်တုန်းက ရင်းရင်းနှီးနှီး ခံစားခဲ့ဖူးတဲ့ ခံစားချက် မျိုးနဲ့ စိတ်ဝင်စား နေမိ တာကို သတိထားလိုက်မိပါတယ်။ အဲဒါကတော့ ငေးမော ကြည့်ရှုနေချင်တဲ့စိတ်၊ ကြည့်ပြီးရင်း ကြည့်၊ ငေးပြီးရင်းငေး၊ ပြီး တော့ ထပ်ထပ် ကြည့်ချင်နေတယ်ဆိုတဲ့ ရိုးရှင်းလှတဲ့ ဆန္ဒပါပဲ။ အဲဒီ ပန်းချီပြပွဲ ကျင်းပထားတာက ကျယ်ဝန်းတဲ့ ဟိုတယ်ခန်းမတစ်ခုထဲမှာ ပါ။ ဧည့်သည်များကို ဧည့်ခံဖို့ အဆာပြေ စားစရာတွေကို စားပွဲခင်းအဖြူ လွှမ်းထားတဲ့ စားပွဲတွေပေါ်မှာ ခင်းကျင်းထားပါတယ်။ ရုပ်ဒြပ်မဲ့ (စိတ္တဇ) အာဝါသနဲ့ သဘောထားခံယူချက် ဆိုတာတွေကို အခန်း အပြင်အဆင် အမွမ်းအမံတွေမှာ မဟုတ်ဘဲ ပန်းချီကားတွေထဲမှာပဲ တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါ တယ်။ ပန်းချီကားတွေရဲ့ အဓိက ဦးတည်ချက် ကတော့ အလွန် ရိုးစင်းပါ တယ်။ ရွှေတိဂုံနဲ့ ကျိုက်ထီးရိုး စေတီပုထိုးပုံတွေပါ။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အထင်ရှားဆုံး၊ ကြည်ညိုဖွယ်အကောင်းဆုံး စေတီတော်တွေထဲက နှစ် ဆူပေါ့။ ပန်းချီဆရာ ငါးဦးရဲ့ လက်ရာတွေပါ။ မြန်မာပန်းချီဆရာ လေးဦး

နဲ့ စင်ကာပူလူမျိုး ပန်းချီဆရာတစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ဦးချင်းစီရဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဟန်တွေနဲ့ တင်ပြထားတဲ့ ပန်းချီကား တွေ ဖြစ်ပြီး မတူညီတဲ့ ရှုထောင့်အမျိုးမျိုးကနေ ရလာတဲ့ အမြင်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမြင်ကွင်း တွေဟာ မြန်မာအများစုနဲ့ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် ကျွန်မတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်ရှုထောင့်နဲ့ အမြင်တွေကလည်း စိတ်အာရုံထဲမှာ ကိန်းအောင်း ပြီးသား ရှိနေတယ်လေ။

ပန်းချီကားတွေကို တစ်ချပ်ပြီး တစ်ချပ် လေ့လာကြည့်ရှုနေရင်းက နေ သဘောပေါက်မိတာ တစ်ခုက ပန်းချီ ဆရာက ဘာကို ရည်ညွှန်းချင် လဲ ဆိုတာကို နားလည်ဖို့ ဘယ်လောက်ပဲ ကြိုးစားကြိုးစား၊ ပန်းချီဆရာ ရဲ့ စိတ်ကူး ဆိုလိုရင်းထက် ကျွန်မ ဘာကို ကြိုက်သလဲ ဆိုတာကို ပန်းချီ ကားတွေက ပြောပြနေတယ် ဆိုတာပါပဲ။ ကျွန်မက ရေဆေး ပန်းချီကို အထူးသဖြင့် သဘောကျတဲ့အတွက် ဆရာစိန်မြင့်ရဲ့ ပန်းချီကားတွေဟာ ကျွန်မရဲ့ စိတ်ကို အမြဲ ဆွဲဆောင် နေပါတယ်။ ဆရာက အယ်ခရိုင်းလစ် (Acrylic) နဲ့ ရေးဆွဲတဲ့အခါမှာတောင် ဘယ်သူမှ မတုပနိုင်တဲ့ သူ့ရဲ့ စုတ်ချက် တွေဟာ ညက်ညောနေပြီး၊ အလင်းအမှောင် အနုအရင့်ကို ရေကြည်သားလို ထွင်းဖောက်မြင်နေရတာပါ။ ဒီအနုစိတ် လက်ရာမှာ ရွှေ့ ပြားလေးတွေ ထပ်ကပ်ထားတာဟာ ပန်းချီကားရဲ့ တန်ဖိုး ပိုကြီးလာတာ ထက် ပန်းချီလက်ရာ တန်ဖိုး ပိုတက်လာစေပါတယ်။ ပြီးတော့ ပြေပြစ် တဲ့ မျဉ်းကြောင်းတွေ၊ ပယင်းလဲ့လဲ့ မီးခိုးငွေ့တို့ ပျော်ဝင်နေတဲ့ အသွေးအရောင် တွေနဲ့ ပေါင်းစပ်ရေးဆွဲထားတဲ့အခါမှာ ပန်းချီကားတွေ ဟာ ပိုပြီး ဝင်းလက်လာပါတယ်။ ရွှေ့တိဂုံနဲ့ ကျိုက်ထီးရိုး ပန်းချီကား တွေ ကို စူးစိုက်ကြည့်မိတဲ့အခါ ပိတ်ကြမ်းစ (canvas) ပေါ်မှာ ပန်းချီဆရာက အလင်းနဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေကို အသက်သွင်း ထားတာဟာ အက်ရှ်မိုလီယန် မှာ ရှိတဲ့ ကြွေပန်းအိုးတွေကို ပြန်သတိရစေပါတယ်။

အက်ရှ်မိုလီယန် မှာတုန်းကလိုပါပဲ ကြော့ရှင်းတဲ့ မျဉ်းကြောင်းတွေ.. အဲဒီတုန်းကလိုပဲ မကြားဝါ မပလွှား ရိုးရှင်း ပြောင်မြောက်တဲ့ နည်းစနစ်တွေ... အဲဒီတုန်းကလိုပဲ အသုံးပြုတဲ့ ပစ္စည်းနဲ့ နည်းလမ်းတွေ ထဲက အလင်းအမှောင်နဲ့ အရောင် ရွေ့လျားချက် အချိန်အဆ ဖန်တီးမှုတွေ... ။

ဒီတော့မှပဲ ကျွန်မ ပန်းချီကားတွေကို ကြည့်ရှုမဝ ဖြစ်နေတဲ့ အကြောင်းကို စပြီး သဘောပေါက်လာပါတယ်။ ဖမ်းစား ဆွဲဆောင်ပြီး အာရုံကို နှိုးဆွနိုင်လှတဲ့ ပန်းချီဆရာရဲ့ အနုပညာ စွမ်းရည်ရယ်၊ ပါရမီနဲ့ အရည်အသွေးရယ်တို့ကို ချင့်ချိန်စဉ်းစားမှုနဲ့ အကဲဖြတ်လိုတဲ့ စိတ်ကြောင့် ကြည့်ပြီးရင်း ကြည့်ချင်နေမိတာပါ။

အခု ပန်းချီပြပွဲမှာတော့ အဲဒီလို ဖမ်းစားဆွဲဆောင်ပြီး အာရုံကို နှိုးဆွနိုင်တာတွေက အများကြီးပါပဲ။ ဆရာ အောင်မင်းရဲ့ မှန်ကြည်ပြားတွေနဲ့ ဖွဲ့စည်း ပုံဖော်ထားတဲ့ ပန်းချီကား နှစ်ချပ် (the two Plexiglas compositions) ဟာ သိပ်ကို ပင်ကိုဖန်တီးမှု ကိုယ်ပိုင်ဟန် ဖြစ်တာကြောင့် ကျွန်မကို လန်းဆန်း၊ တက်ကြွစေပါတယ်။ အဲဒါက အရောင်တွေ ရောယှက်အားပြိုင်နေတာကို သတ္တုကြေးမုံက အလင်းရောင် (Metallic mirrored light) နဲ့ ပေါင်းစပ်ပြီး စေတီတော် နှစ်ဆူရဲ့ ပုံရိပ်တွေကို ဖန်တီးထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာဇော်ဇော်အောင်ရဲ့ ရဲရင့်လှတဲ့ စိတ်ကူးစိတ်သန်းတွေနဲ့ တင်ပြထားတဲ့ ကျိုက်ထီးရိုးပုံတွေက စိတ်အာရုံကို တော်တော်ကို ညှို့စားနိုင်ပါတယ်။ သူ့ရဲ့ ပန်းချီကား တစ်ချပ်မှာတော့ တောင်ရယ်၊ ကျောက်တုံးကြီးရယ် တင်မကဘဲ ကောင်းကင်ကြီး ကပါ အရည်ပျော်နေတဲ့ မီးတောက် မီးလျှံကြီးတွေကို အပြာရင့်ရောင်မှိုင်းမှိုင်း အစက်အပြောက်တွေက အနည်းငယ်လေးသာ ချမ်းအေးစေပါတယ်။ အဲဒီအခါ ပန်းချီကားချပ်ကြီး

တစ်ခုလုံးဟာ ဘုရားရိပ် တရားရိပ်ဆိုရင် ငြိမ်းချမ်းရာ၊ နားခိုရာဆိုပြီး သာမန်နားလည်ထားတဲ့ အတွေးအခေါ်နဲ့ ပြောင်းပြန်ကြီး ဆန့်ကျင်နေပါတယ်။ နောက် ပန်းချီကား တစ်ချပ်မှာ၊ ဖျော့တော့တဲ့ ပင်လယ်ရောင် ကောင်းကင်ရောင်တွေနဲ့ ဖန်တီးထားတဲ့ အမြှုပ်ဖွေးဖွေးနဲ့ ပင်လယ် လှိုင်း များလို တိမ်ထုရဲ့ကြားမှာ ရွှေသားကျောက်တုံးကြီးဟာ ထင်းနေပါတယ်။ အဲဒီအပေါ်မှာတော့ စိမ်းဝါရောင် လမင်းကြီး ဟာ နက်ပြာရင့် ဟင်းလင်းပြင်ထဲမှာ အန္တရာယ် ပြုတော့မယ့်အလား လင်းလက်နေပါတယ်။

အချိန်ဆိုတာကို မေ့လျော့သွားရအောင် ငေးမောကြည့်နိုင်လောက် တဲ့ ပန်းချီကားကတော့ ဆရာဇော်ဇော်အောင်ရဲ့ ကားတစ်ချပ်ပါပဲ။ များပြားလှတဲ့ အခြားခြားသော လွင့်မျောကျောက်တုံးတွေကြောင့် မွန်း ကျပ်ကျဉ်းမြောင်းနေတဲ့ အစု အတွင်းထဲမှာ ကျောက်တုံးကြီးနဲ့ စေတီ တော်ကို ရေးဆွဲထားပါတယ်။ အဲဒီပန်းချီကားကို ကြည့်သူတွေ ခိုးလိုချင် လှနဲ့ ခံစားနေရအောင် ဖန်တီးထားတယ်လို့ ထင်မိပါတယ်။

ဆရာမင်းဝေအောင်ရဲ့ ပန်းချီကားကို မြင်တော့မှ ဘုရားပုထိုးတွေ ဆိုတာကို ဘာသာတရားရဲ့ သင်္ကေတ အဖြစ်ထက် ဘာသာတရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူတွေ ပူဇော်ကြည်ညို သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေတဲ့ နေရာတွေလို့ ကျွန်မ မှတ်ယူတယ်ဆိုတာ သတိထားမိပါတယ်။ ဆရာ မင်းဝေအောင် ရေးဆွဲထားတဲ့ ရွှေတိဂုံဘုရား ရင်ပြင်တော်ပုံက ကျွန်မရဲ့ အာရုံကို လုံးဝ စွဲညှို့သွားပါတယ်။ ပန်းတွေလှူနေတဲ့၊ ကြည်ညိုလေးစား စွာနဲ့ လက်အုပ်ချီနေတဲ့၊ ခန့်ညားလှတဲ့ အနီနဲ့ အနက်ကြား ခေါင်းလောင်း ကြီးကို ထိုးနေတဲ့ သူတွေထဲမှာ တစ်ချိန်တုန်းက ကျွန်မကိုယ်တိုင် ပါဝင် နေတဲ့ ပုံရိပ် ထင်ဟပ် နေပြီး ပန်းချီကားထဲ ရောက်သွားသလို ခံစားမိပါ တယ်။

စင်ကာပူ ပန်းချီဆရာ အုန်းခင်စိုင်းနိုး (Ong Kin Seng) ရဲ့ပန်းချီ ကားတွေကတော့ ရွှေတိဂုံရော ကျိုက်ထီးရိုး မှာပါ ဘုရားရှိခိုးနေပုံများ သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်မက ရေဆေးပန်းချီကို နှစ်သက်တဲ့ သူ တစ်ယောက်ဖြစ်လို့ သူ့ရဲ့ သိမ်မွေ့ပိုင်နိုင်တဲ့ ရေဆေး အသုံးပြုထားမှုဟာ ကျွန်မအတွက် ဆွဲဆောင်မှု အရှိဆုံးပါပဲ။ သူ ရေးဆွဲထားတဲ့ မညီမညာ စောင်းရွဲ့နေတဲ့ ငှက်ပျောရွက်တွေက ထပ်ကာ ထပ်ကာ ငေးကြည့်ရ လောက်အောင် အလှအပ စံ တစ်ခု အဖြစ် အသွင် ပြောင်းနေပါတယ်။

ဒီပြပွဲထဲက ပန်းချီကားတွေ ကျွန်မကို အင်မတန်မှ ဆွဲဆောင်နေခဲ့ တဲ့ အကြောင်းက “အနုပညာရဲ့ အသွင် ပြောင်းလဲ စေနိုင်သော စွမ်းအား” ပဲ ဖြစ်တယ် ဆိုတာကို သာမန် ငှက်ပျောရွက်လေးကတစ်ဆင့် သိလိုက်ရတဲ့အတွက် ကျွန်မ ကြည်နူး ဝမ်းမြောက်ခဲ့ရပါတယ်။

အောင်ဆန်းစုကြည်

**(Mainichi ဂျပန်သတင်းစာ ၂၇၊ နိုဝင်ဘာ၊ ၂၀၁၁တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊
ဂျပန်ဘာသာတို့ဖြင့်ဖော်ပြပြီး)**

ပြည်သူ့ခေတ်ဂျာနယ်၊ အတွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၀၅

Whisper Of Words

Letters from Burma: Reunion, Union (1)

မြန်မာပြည်က ရေးတဲ့စာ။ ပေါင်းစည်းခြင်း ပြန်လည်
ပေါင်းစည်းခြင်း ၁

Reunion, Union (1)

I have always thought of February as the very best month of the year. My father, my maternal grandfather, Abraham Lincoln, George Washington, men I loved and admired most were all born in February, so since childhood I have looked upon it as the month of goodness and heroism. An added glory of February is that the 12th (Lincoln's birthday) is Union Day, which marks the anniversary of the signing of an agreement between several ethnic nationalities of Burma to cooperate in efforts for the freedom of the country. This was an unprecedented political step and although the Panglong Agreement (so called after the name of the Shan town where it was signed in 1947) was not a perfect formula for unity, it represented the essence of the spirit of Union.

February this year has not to date failed my expectations. The NLD campaigns for the by-elections started at the end of January in the most auspicious way in Dawei in the southeast tail of Burma. It was my first visit there in twenty-three years and it was a joy and an inspiration to find that the support of our people of the Tenessarim had not diminished in strength of numbers or firmness of spirit. By the first week of February our party campaigns had gathered considerable momentum in spite of a few hitches. A proposed visit to Mandalay had to be

postponed because of difficulties with regard to a suitable venue for a public rally. However, a trip to Patheingyi, capital of the Irrawaddy Division, and Myaungmya, my mother's home town, took place as planned.

We started out early in the morning from Rangoon, but progress was very slow as in all the villages along the way our supporters would come out to greet us, waving small NLD flags and proffering flowers and diverse gifts, including traditional painted parasols that came in very handy later that day. By the time we reached Patheingyi we were way behind schedule and the sun had already become uncomfortably hot. The divisional government had decreed that school attendance would be compulsory on that day, no civil servants would be allowed to take leave and that students of Patheingyi College would have to take "mini" examinations that would be linked to their eligibility to take the annual final examinations. These measures were obviously calculated to keep school children, college students and civil servants from coming out to demonstrate their support for the NLD. Nevertheless, there was a strong showing of young people among the crowds that greeted our party and a cavalcade of motorbikes accompanied us along the streets as we made our way to the football grounds where I gave a public address.

Many of the motorbikes accompanied us all the way to Myaungmya along a route that was largely a dirt track. We

passed by many small hamlets sunk in abject poverty. The bright smiles and enthusiastic calls with which the inhabitants greeted us in spite of the heat and the dust and their destitution was heart rending. It brought home to us the enormity of our duty to try our utmost to help our people achieve a decent standard of living within a safe and secure environment.

As might have been expected, the people of Myaungmya welcomed me as a long absent member of the family. A high percentage of the population of the township was Karen, and they were present in large numbers at our rally, especially as our candidate for the elections was a much respected Karen teacher. Their colourful costumes added a touch of gaiety, and the enthusiasm and spirits of the gathering remained high despite the noonday sun that beat down mercilessly on us.

A very common Burmese expression is "ye-set." which means "drops of water." When we say to one another "this is ye-set" or "this is the meeting of ye-set," we mean that we have been brought together by a good karmic bond between us. Traditionally, after we have performed an act of charity we pour some water from a jug into a bowl, drop by drop, and later pour the water into the earth so that it may stand witness to our good deed. Those who are present to share the merit of this deed will be brought together again in the course of samsara by the bonds of "ye-set."

The second week of February was a time of "ye-set" for our Karen peoples and me. The seventh day of the month had found me among the Karens of my mother's hometown. On the tenth I was able to welcome to my home the Karen National Union/ Karen National Liberation Army delegation that had come for peace talks with the government. When I received a letter from the KNU/KNLA Supreme Headquarters asking if they could meet me in Rangoon after their peace talks at Naypyidaw, it seemed unbelievable. Were we at long last to be given the opportunity to meet those whom we had long thought of as friends and comrades in our quest for a Union of peace and prosperity throughout long years, years during which we had been distanced from them by geography and by political conditions? Within a short time of the arrival of the fourteen strong delegation it became clear that our hearts and minds had not been distanced by the circumstances that had created undesirable barriers between the peoples of our country.

Aung San Suu Kyi

February 24, 2012 (Mainichi Japan)

ပေါင်းစည်းခြင်း၊ ပြန်လည် ပေါင်းစည်းခြင်း ၁

ကျွန်မဟာ ဖေဖော်ဝါရီလကို တစ်နှစ်တာရဲ့ အကောင်းဆုံးလအဖြစ် အမြဲတမ်း တွေးခဲ့ပါတယ်။ ကျွန်မရဲ့ ဖခင်၊ ပြီးတော့ အမေ ဘက်က အဘိုး၊ နောက် အဘရာဟင် လင်ကွန်းနဲ့ ဂျော့ဝါရှင်တန် အစရှိတဲ့ ကျွန်မ ချစ်ခင်လေးစား အားကျရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အားလုံးဟာ ဖေဖော်ဝါရီလမှာ မွေးတဲ့သူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ကလေးဘဝကတည်းကစပြီး ကျွန်မ ဖေဖော်ဝါရီလကို ကောင်းခြင်းများ၊ သူရသတ္တိများရဲ့ လလို့ မြင် နေခဲ့ပါတယ်။ နောက်ထပ် ဖေဖော်ဝါရီလရဲ့ ဂုဏ် ကျက်သရေကို တိုးစေ တာက (လင်ကွန်းရဲ့ မွေးနေ့ ဖြစ်တဲ့) ၁၂ ဖေဖော်ဝါရီဟာ ကျွန်မတို့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပြည်ထောင်စုနေ့ ဖြစ်နေလို့ပါပဲ။ တိုင်းပြည် လွတ်လပ်ရေး ရရှိဖို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနေ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု အချို့ အတူ စုစည်း ပူးပေါင်း ကြိုးစားပြီး သဘောတူစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့တဲ့ နှစ်ပတ်လည်နေ့ပေါ့။ ဒါဟာ မကြုံစဖူး ထူးကဲလှတဲ့ နိုင်ငံရေးခြေလှမ်း တစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၄၇ မှာ စုပေါင်းပြီးလက်မှတ်ထိုးခဲ့တဲ့ ရှမ်းပြည်နယ်က မြို့ကလေးကို အကြောင်းပြုပြီး ပင်လုံ စာချုပ်လို့ ခေါ်တွင်တဲ့ စာချုပ်ဟာ တကယ်တော့ ညီညွတ်ရေးအတွက် ပြီးပြည့်စုံတဲ့ ဖော်မြူလာတစ်ခု မဟုတ်ခဲ့ သော်လည်း ပြည်ထောင်စု စိတ်ဓာတ်ရဲ့ အနှစ်သာရကို ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြနေပါတယ်။

ဒီနှစ် ၂၀၁၂ ရဲ့ဖေဖော်ဝါရီလ ကလည်း ကျွန်မ မျှော်မှန်းထားတာ တွေ ဖြစ်လာခဲ့တဲ့လ ပါပဲ။ ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲ အတွက် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ စည်းရုံးရေး ခရီးစဉ်တွေကို ဇန်နဝါရီလကုန်ပိုင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အရှေ့တောင်ဘက် အမြီးဖျားမှာရှိတဲ့ ထားဝယ်မြို့မှာ မင်္ဂလာအရှိဆုံး နည်းလမ်းများနဲ့ စတင်ခဲ့ပါတယ်။ ၂၃ နှစ်အတွင်း ကျွန်မ

ရဲ့ ပထမဆုံးသော ထားဝယ်ခရီးစဉ် ဖြစ်ပြီး ဤအချိန်အတွင်း တနင်္သာရီ ဒေသ ပြည်သူလူထုရဲ့ ထောက်ခံမှုမှာ လူဦးရေ အရရော၊ စိတ်ဓာတ် ခိုင်မာမှု ခွန်အားတွေအရပါ။ လျော့နည်းသွားခြင်းမရှိတာကို တွေ့ရတဲ့ အတွက် စိတ်ကျေနပ် ဝမ်းမြောက်မိပါတယ်။ အဟန့်အတား အနည်းငယ် ရှိခဲ့ သော်လည်း ဖေဖော်ဝါရီလရဲ့ ပထမပတ်မတိုင်မီမှာ အတော်ပဲ အရှိန်အဟုန် ရလာခဲ့ပါတယ်။ စီစဉ်ထားသော မန္တလေးခရီးစဉ်ကိုတော့ လူထုစည်းဝေးပွဲ ကျင်းပရန် နေရာ အခက်အခဲ ကြောင့် ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့ရပါ တယ်။ သို့သော် ဧရာဝတီတိုင်းရဲ့ မြို့တော်ဖြစ်တဲ့ ပုသိမ်နဲ့ ကျွန်မမိခင်ရဲ့ ဇာတိမြေ ဖြစ်တဲ့ မြောင်းမြ တို့ကိုတော့ စီစဉ်ထားတဲ့အတိုင်း သွားရောက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်။

ရန်ကုန်ကနေ မနက်စောစောထွက်လာခဲ့ကြပေမယ့် သိပ်ပြီး ခရီးမ တွင်လှပါဘူး။ လမ်းတစ်လျှောက် ရွာတိုင်းမှာ ကျွန်မတို့ကို ထောက်ခံတဲ့ ပြည်သူတွေက ထွက်ပြီး နှုတ်ဆက်ကြပါတယ်။ အဖွဲ့ချုပ် အလံငယ်လေး တွေ ဂွေ့ယမ်းကြ၊ ပန်းတွေ လက်ဆောင်တွေ ကမ်းကြပါတယ်။ လက်ဆောင်တွေထဲမှာပါတဲ့ ဒေသရိုးရာ ဆေးခြယ်ထားတဲ့ ပုသိမ်ထီးတွေ ကတော့ အဲဒီနေ့ခင်းမှာပဲ လက်တွေ့အသုံးဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ပုသိမ်ကို ရောက်တော့ မှန်းထားတဲ့ အချိန်ထက် များစွာ နောက်ကျ နေပါပြီ။ နေ ကလည်း အလွန်တရာ ပူလောင်နေပါပြီ။

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရက အမိန့်တွေထုတ်ပြန်ထားပါ တယ်။ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတိုင်း မပျက် မကွက် အဲဒီနေ့မှာ ကျောင်းတက်ရမယ်၊ အစိုးရဝန်ထမ်း အားလုံး ဒီနေ့မှာ ခွင့်ယူခွင့်မရှိ၊ ပြီး တော့ ပုသိမ်ကောလိပ် ကျောင်းသားများ ဟာလည်း ဒီနေ့မှာပဲ အစမ်းစာမေးပွဲ ဖြေဆိုရမှာဖြစ်ပြီး ဒီစာမေးပွဲမှာ အရည်အချင်း ပြည့်မီမှ သာ အတန်းတင် စာမေးပွဲကြီးကို ဖြေဆိုခွင့်ပြုမယ် စသည်တို့ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီလုပ်ဆောင်ချက်တွေဟာ အဖွဲ့ချုပ်ကို ထောက်ခံကြောင်း

အထက်တန်း ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေ၊ ကောလိပ် ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေနဲ့ အစိုးရ ဝန်ထမ်းတွေ မပြသနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်မတို့ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ကို ကြိုဆိုကြတဲ့ လူအုပ်ကြီးထဲမှာ လူငယ်များ အင်အားကောင်းစွာ ပါဝင်နေတာကို တွေ့ရပြီး မော်တော်ဆိုင်ကယ် တန်းရှည်ကြီးက ကျွန်မတို့နဲ့ အတူတကွ လူထုဟောပြောပွဲ ပြုလုပ်သည့် ဘောလုံးကွင်း ရောက်သည်အထိ လမ်း တစ်လျှောက်လုံး လိုက်ပါ လာခဲ့ပါတယ်။

မြေကြီးလမ်းသာဖြစ်သည့် မြောင်းမြကိုသွားတဲ့ လမ်းတစ်လျှောက် မော်တော်ဆိုင်ကယ် အများအပြားဟာ ကျွန်မတို့နဲ့အတူ လိုက်ပါလာဆဲ ပါ။ လမ်းဘေးက ရွာသိမ်ရွာငယ် အများအပြားဟာ ဆင်းရဲမှုနဲ့ ချွတ်ခြံကျ နေပါတယ်။ ဒေသခံ ရွာသူရွာသားတွေဟာ နေပူပူ ဖုန်ထူထူနဲ့ ခိုကိုးရာမဲ့ သူတို့ဘဝကိုမမှုဘဲ ကျွန်မတို့ကို တောက်ပတဲ့ အပြုံး၊ တက်ကြွတဲ့ အသံ တွေနဲ့ ကြိုဆို နှုတ်ဆက်ခဲ့ကြပုံမှာ နှလုံးသားကြေကွဲစရာပင်။

ကျွန်မတို့ ပြည်သူပြည်သားတွေရဲ့ ဘဝတွေကို လုံခြုံစိတ်ချရတဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာ သင့်တင့် လျောက်ပတ်တဲ့ လူနေမှုဘဝ အဆင့်အတန်း ရရှိအောင် အစွမ်းကုန် ကြိုးစားကူညီဖို့ အတွက် ကြီးမားလေးနက်တဲ့ တာဝန်ဝတ္တရား ဘယ်လောက် ကြီးလေးတယ်ဆိုတာ ကျွန်မတို့ကို သဘောပေါက် စေပါတယ်။

မျှော်လင့်လို့ ရနိုင်သလိုပါပဲ၊ မြောင်းမြ မြို့သူမြို့သားတွေက ကျွန်မ ကို မတွေ့ရတာ ကြာပြီဖြစ်တဲ့ မိသားစုဝင် တစ်ယောက်လို ကြိုဆိုခဲ့ကြပါ တယ်။ မြောင်းမြမြို့ရဲ့ လူဦးရေ အများစုက ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ် ပြီးတော့ ကျွန်မရဲ့ လူထုစည်းဝေးပွဲကို ကရင်တိုင်းရင်းသား အများအပြား တက်ရောက်ကြပါတယ်။ ကျွန်မတို့ ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်လောင်း က လည်း အများစု လေးစားခြင်းခံရတဲ့ ကရင်အမျိုးသား ကျောင်းဆရာတစ်

ယောက် ဖြစ်နေတာကိုး။ ကရင် တိုင်းရင်းသား များ ရဲ့အသွေးအရောင် စုံ လှတဲ့ ဝတ်စုံတွေက မြူးကြွဖွယ်ဖြစ်ပြီး လူအုပ်ကြီးရဲ့ ပျော်ရွှင်မြူးထူးမှု၊ စိတ်အားထက်သန်မှု တွေကို မွန်းတည့်နေရဲ့ အညှာအတာကင်းမဲ့တဲ့ ပူလောင်နေမှု အောက်မှာကိုပင် တွေ့မြင်နေရပါတယ်။

ရေပေါက်လေးတွေလို့ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်ရတဲ့ လူသုံးများ မြန်မာ ဆိုရိုးစကား “ရေစက်” ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ကျွန်မတို့ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် စကားပြောရာမှာ “ရေစက်ပဲ” ဒါမှမဟုတ် “ရေစက်ဆုံတာပဲ” စသည်ဖြင့် ပြောလေ့ ရှိပါတယ်။ အချင်းချင်းအကြား ကောင်းတဲ့ ကံဆက်နွယ်မှုများ ရှိတာကြောင့် တွေ့ဆုံကြရတာကို ဆိုလိုပါတယ်။ အစဉ်အလာအားဖြင့်ဆိုရင် အလှူအတန်းတွေ ပြုလုပ်ပြီးတဲ့အခါ ရေကရားထဲက ရေကို ဖလားထဲကို တစ်စက် တစ်စက်ချင်း လောင်းချလေ့ ရှိပါတယ်။ ပြီးတဲ့အခါ ဖလားထဲက ရေကို မြေကြီးပေါ်အကုန် သွန်ချလိုက်ပါတယ်။ အဲဒါ ကတော့ မဟာပထဝီ မြေကြီးကို ပြုလိုက်တဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ်အတွက် အသိသက်သေ ပြုလိုက်တာပါပဲ။ ဒီလိုလုပ်ခြင်း အားဖြင့် ကောင်းမှုကုသိုလ် ပြုလုပ် အမျှဝေလိုက်တဲ့သူတွေ အားလုံးဟာ ဒီလောက သံသရာကြီးထဲမှာ ပြန်ပြီး ရေစက်ဆုံ တွေ့ကြုံကြရတယ်ပေါ့။

ဖေဖော်ဝါရီလရဲ့ ဒုတိယပတ်ကတော့ ကရင်အမျိုးသားများနဲ့ ကျွန်မ ရေစက်ဆုံရတဲ့ အချိန်ပါပဲ။ ဒီလရဲ့ ၇ ရက်မြောက်နေ့မှာ မိခင်ဖြစ်သူရဲ့ဇာတိမြေ မြောင်းမြမှာ ကရင်အမျိုးသားထု အကြားမှာ ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ၁၀ ရက်မြောက် နေ့မှာတော့ အစိုးရနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်ဖို့လာတဲ့ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (ကေအင်ယူ Karen National Union)၊ ကရင်အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (ကေအင်အယ်လ် အေ၊ Karen National Liberation Army) ကိုယ်စားလှယ် အဖွဲ့ကို ကျွန်မရဲ့ နေအိမ်ကို ဖိတ်ခေါ်ညှိခွင့် ရရှိခဲ့ပါ

တယ်။ နေပြည်တော်မှာ ကျင်းပမယ့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲ အပြီး ရန်ကုန်မှာ ကျွန်မနဲ့တွေ့လို့ ရနိုင်မလားဆိုတဲ့ ကေအင်ယူ၊ ကေအင်အယ်လ်အေ (KNU, KNLA) ဗဟိုဌာနချုပ်က စာကို ရရှိခဲ့တာဟာ မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင်ပါပဲ။

ပထဝီ အနေအထားအရ၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေအရ၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ကြာမြင့်စွာ အလှမ်းကွာဝေးခဲ့ကြရတဲ့ နှစ်ပေါင်း တစ်လျှောက် နိုင်ငံတော်အတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ သာယာဝပြောရေးတို့ အတွက် လိုလားတောင်းဆိုခဲ့ကြရာ၌ မိတ်ဆွေ ရဲဘော်ရဲဘက် လက်တွဲဖော်တွေ လို့ စိတ်ထဲမှာ အမြဲထားရှိခဲ့သူများနဲ့ တွေ့ဆုံဖို့ အခွင့်အရေး ရတော့မှာလား။

၁၄ ဦး ပါဝင်တဲ့အဖွဲ့ ရောက်ရှိလာပြီး အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပဲ ကျွန်မတို့တိုင်းပြည် ရဲ့ ပြည်သူတွေကြားမှာ ဖြစ်ပျက်ဖန်တီးခဲ့တဲ့ မလိုလားအပ်တဲ့ အခြေအနေ အတားအဆီးတွေကြောင့် ကျွန်မတို့ရဲ့ နှလုံးသားတွေ စိတ်ဓာတ်တွေဟာ အလှမ်းဝေးနေကြတာ မဟုတ်ဘူး ဆိုတာ ရှင်းလင်းသွားပါတော့တယ်။

အောင်ဆန်းစုကြည်

(Mainichi ဂျပန်သတင်းစာ ၂၄၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၂၀၁၂တွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ ဂျပန်ဘာသာတို့ဖြင့် ဖော်ပြပြီး)

ပြည်သူ့အရေးဂျာနယ်၊ အတွဲ ၁၊ အမှတ် ၂။

W H I S P E R of W O R D S

Facebook Page